

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

ANUL III
11 (29)

noiembrie

1968

lei 3

DIN SUMAR

- ÎN ÎNTÎMPINAREA CONFERINȚEI NAȚIONALE A PERSONALULUI DIDACTIC DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
- EDUCAȚIA ȘCOLARĂ POLITICĂ A TINERETULUI ȘCOLAR
- OCHII CARE NU SE ÎNTUNECĂ NICIODATĂ
- PRIMA ÎNTÎLNIRE CU RÎUL
- SĂ CREDEM ÎN LIMPEZIMEA IZVORULUI
- LAUDA – RĂSFĂȚ
- CAZURI DIFICILE ȘI ERORI PEDAGOGICE
- PRIMA ZI DE ȘCOALĂ
- TINERI CARE IMPUN STIMĂ
- ORIENTAREA PROFESIONALĂ ÎNCEPE DIN CLASA A IX-A

CITIȚI ÎN PAG. 8, 9, 10, 11:

- CLIMATUL FAMILIAL ÎN PERIOADA ȘCOLARĂ MICĂ

ÎN PAG. 12, 13:

- UN CARICATURIST PE STRĂZILE ORAȘULUI: VOICU CEL CÎT UȘA; CIORAPI ȘI NOTE DE LA PACHET; CEI TREI MUȘCHETARI ÎNTÎRZIAȚI; ADRESĂ GREȘITĂ.

ÎN PAG. 21:

- DE VORBĂ CU HENRI HARTUNG DESPRE EDUCAȚIA PERMANENTĂ

COPERTA

„PORTRET”
de LUCIA PISO

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONFERINȚEI NAȚIONALE A PERSONALULUI DIDACTIC DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Ministerul Învățămîntului a elaborat, conform Directivelor Comitetului Central al Partidului Comunist Român, aprobat de Plenara din aprilie 1968, Statutul personalului didactic din Republica Socialistă Româna (proiect).

După Documentele Plenarei și după Legea învățămîntului, votată de Marea Adunare Națională, acesta e al treilea document din acest an, de mare însemnătate cu privire la sectorul instrucției și educației. El supune dezbaterii publice și apoi aprobării Marii Adunări Naționale reglementarea profesiunii didactice.

Este explicabil interesul pe care îl stărnește un astfel de document nu numai în rîndurile celor în cauză, ci și în al celor ce vor să se informeze asupra diferitelor profesiuni în scop orientativ. El stabilește *condiția profesiunii didactice*: misiunea corpului didactic, drepturile și obligațiile lui. Contribuind prin fiecare articol al său la întărirea sentimentului răspunderii personale, și la creșterea prestigiului profesional, statutul reabilitează, și o va face cu putere de lege, una dintre cele mai grele munci, acordîndu-i drepturi egale cu muncile producătoare de bunuri materiale, instituind criteriul calității în retribuirea ei, și asigurîndu-i fiecărei persoane care o profesază condițiile de a satisface prin perfecționare continuă această exigență.

Prin actuala statutare se afirmă concepția marxistă despre profesiunile intelectuale văzute ca forțe de producție, ca investiții de valori spirituale, generatoare, prin angajarea capacității creatoare a omului, de

bunuri spirituale și materiale. Misiunea școlii (ne gîndim acum la personalul didactic, principalul ei factor constitutiv) este să pregătească pe tînăr pentru marea lui intrare în societate, unde e așteptat să-și valorifice capacitatea, aptitudinile, într-un domeniu sau altul, devenind el însuși factor al progresului.

De repetate ori pînă acum, și recent în mesajele adresate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu colectivelor didactice ale școlilor centenare, Partidul a dat expresie „cinstirii de care se bucură în orînduirea noastră socialistă valorile spirituale ale patriei“.

Între criteriile de apreciere a persoanei investite cu funcțiuni didactice primatul îl deține competența și etica profesională. Statutul personalului didactic este o nouă expresie a grijii partidului pentru școală și slujitorii ei. Reglementarea profesiunii de profesor, institutor, învățător, sublinierea locului ei de cînsie în sinul societății va primi prin votarea acestui document de către Marea Adunare Națională puterea unui act legislativ. El va statua situația personalului didactic și va transforma într-un act de drept o stare de fapt din Republica noastră socialistă: prețuirea pe care o arată partidul și statul, școlii și oamenilor din învățămînt. Statornicește condițiile de ocupare a acestora, salarizarea, distincțiile și recompensele. Statutul încurajează continuitatea la locul de muncă și asigură drepturile de avansare pe loc sau în funcțiune, precum și dreptul la transferare, detașare etc.

Statutul e un îndreptar juridic asupra situației personalului didactic și va trebui popularizat în ac-

țiunile de orientare profesională la clasele superioare ale liceelor și în universități. Dezbaterile statutului de către toate cadrele didactice în adunările care se organizează la diferite niveluri, începînd cu consiliile școlilor, apoi la Conferința Națională a personalului didactic constituie o rodnică confruntare a prevederilor statutare cu preocupările celor care slujesc învățămîntul.

Moment de o deosebită semnificație pentru viața și evoluția școlii noastre noi, apropiata Conferință va prilejui o largă privire retrospectivă asupra muncii entuziaste desfășurate de corpul didactic pentru pregătirea tinerei generații la nivelul celor mai înalte exigențe contemporane, pentru formarea profilului ei politic, moral și spiritual corespunzător cerințelor orînduirii socialiste. Totodată, dezbaterile Conferinței vor da posibilitatea unui schimb larg de vederi între cadrele didactice asupra celor ce sînt de întreprins în continuare pentru ca școala care, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul său la Conferința Națională a Partidului din decembrie 1967 — are rolul hotărîtor în educarea tinerei generații — să-și poată desăvîrși contribuția la pregătirea tineretului pentru viață, pentru munca în societatea socialistă a cărei caracteristică este progresul neîntrerupt.

Astfel, întărit prin aprobarea tuturor cadrelor care lucrează în învățămînt, Statutul personalului didactic din Republica Socialistă Româna va deveni o pîrghie importantă în mobilizarea conștiinței profesionale a personalului didactic.

EDUCAȚIA SOCIAL—POLITICĂ A TINERETULUI ȘCOLAR

În cei cincizeci și unu de ani care au trecut de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, ideile de dreptate și echitate socială, de egalitate în drepturi a tuturor popoarelor au pătruns în conștiința maselor de oameni ai muncii de pe toate meridianele globului, însușindu-le în lupta lor de eliberare de sub orice fel de asuprire, și exercită o puternică forță de atracție. Socialismul a devenit astăzi factorul hotărâtor al istoriei contemporane.

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a distrus pe a șasea parte a globului nu numai vechile privilegii de clasă, ci a înlăturat și barierele artificiale care țineau departe de știința de carte milioane de muncitori și țărani, a deschis larg tuturor porțile școlilor de toate gradele și a creat astfel pentru întâia oară în istorie un învățământ cu adevărat general și accesibil, așezat pe temelii democratice, legat de nevoile dezvoltării economice, științei și culturii, un învățământ care sădește în fiecare membru al societății socialiste trăsăturile nobile ale umanismului socialist.

Complexitatea crescândă a vieții sociale, lărgirea continuă a democrației și, o dată cu aceasta, sporirea răspunderii individuale și colective pentru dezvoltarea societății noastre pe calea înfăptuirii în practică a umanismului socialist, impun factorilor educativi din țara noastră, școlii și familiei în primul rând, o înțelegere corespunzătoare a misiunii de pregătire a generațiilor tinere pentru sarcinile sociale viitoare.

Activitatea educativă asigură transmiterea de informații și deprinderi, elaborate de societate, și, totodată, oferă noii generații modele de comportare și exemple de atitudine. Prin transmiterea, într-o formă sintetică și selectivă, a cuceririlor culturii naționale și universale, ea reprezintă un mijloc însemnat de realizare a continuității în dezvoltarea socială. Totodată, în virtutea caracterului prospectiv pe care trebuie să-l aibă orice activitate educativă progresistă, informațiile, atitudinile și deprinderile transmise servesc drept puncte de plecare pentru înfăptuirile culturale cerute de necesitățile de viitor ale dezvoltării sociale.

Așa cum pregătim tinăra generație în vederea îndeplinirii sarcinilor profesionale viitoare, tot astfel, formându-i deprinderi de conviețuire socialiste, atitudini în spirit socialist față de evenimente și învățând-o să le interpreteze just, o vom face capabilă să răspundă cerințelor social-politice ale societății de mâine.

Două sînt coordonatele fundamentale ale unei astfel de orientări a activității educative: umanismul, în înțelesul său socialist, și deschiderea permanentă spre nou.

În școală, disciplinele cu caracter ideologic fundamentează, la cei mici în mod intuitiv, la cei mari, teoretic, orientarea umanistă a vieții lor spirituale, ca și a relațiilor lor sociale. Predarea acestor discipline în spiritul marxismului creator contribuie într-o măsură însemnată la formarea atitudinii comuniste a elevilor față de muncă, față de familie, față de grupul din care fac parte, față de societate, în general. Orele de dirigjenție, în care se îmbină educația morală cu cea politică, fenomen facilitat de coincidența dintre valorile morale și cele politice în concepția marxistă, pot contribui, de asemenea, la dezvoltarea umanismului în relațiile dintre oameni, între care se numără și relațiile politice. Aceasta, deoarece perspectiva umanistă caracterizează atât progresul moral, cât și progresul în relațiile politice.

Se înțelege de la sine că, pentru a obține astfel de efecte educative, este necesar ca educatorii înșiși să fie animați de principiile umanismului marxist, căci numai în felul acesta ele vor putea deveni un imbold permanent de acțiune comunistă care se exprimă la elevi atât în atitudinea lor față de muncă, în sentimentele lor față de patria socialistă și față de aspirațiile întregii omeniri, cât și în relațiile personale. Numai astfel se realizează unitatea stilului de viață comunist în toate manifestările personalității tinerilor. Educatorii trebuie să fie deosebit de atenți la cerința marxistă a concordanței dintre vorbe și fapte, dintre principii și acțiuni, deoarece, dacă tineretul școlar este capabil să se inflăcăreze pentru idealuri înălțătoare, el este sensibil la dezacordul dintre vorbe și fapte, la orice „poleire” a realității.

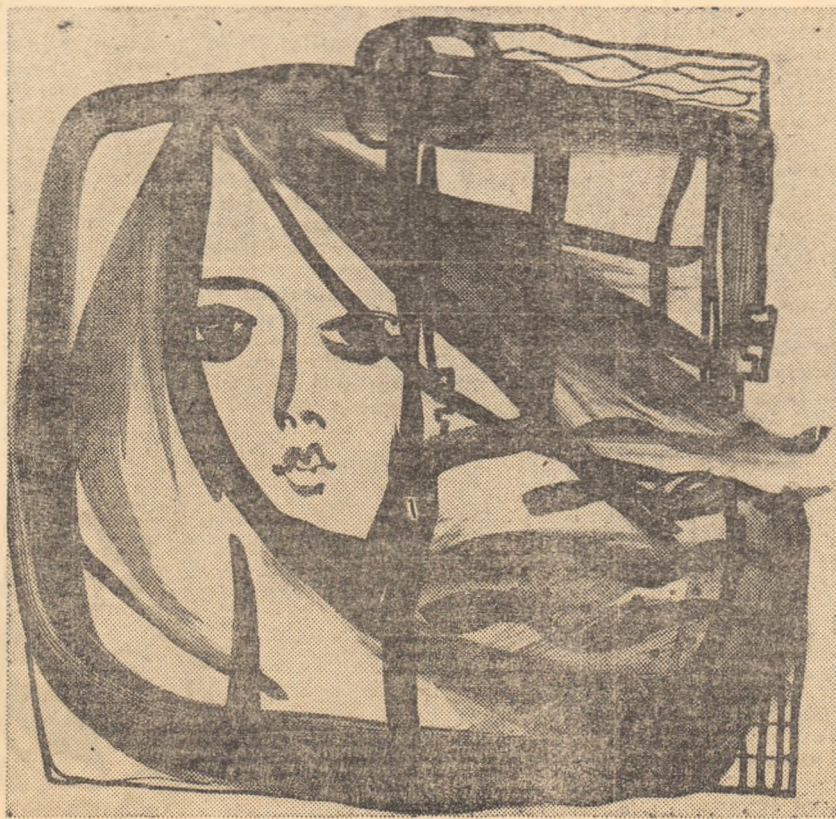
Educație social-politică se face și în familie și, avînd în vedere unitatea dintre viața obștească și cea particulară în ce privește atitudinile și principiile, educația din familie completează, în general, educația din școală. Familia este un domeniu al vieții particulare, însă, datorită multiplelor ei valențe, ea este o importantă verigă a mecanismului social-obștesc al societății noastre. Funcția ei esențială, în socialism, este funcția educativă. Tocmai de aceea, răspunderea părinților în educarea umanistă a copiilor lor secondează pe aceea a profesorilor. De aici decurge cerința ca părinții să întărească — pe linia comunicativității afective, care caracterizează legătura dintre părinți și copii, și pe linia exemplului personal — convingerile etice și politice sădite elevilor în procesul instructiv-educativ din școală.

Realizarea celeilalte coordonate a cerințelor educației presupune adevărate informații la dezvoltarea neconținută a științei și tehnicii, orientarea conștiinței tinerei generații în vederea înțelegerii dezvoltării relațiilor umaniste dintre oameni și a promovării lor, dezvoltarea receptivității față de nou, atașarea ei de idealul de viață al comunismului.

Și în acest caz, însușirea profundă a concepției marxiste despre lume înțelegerea caracterului viu și creator al ei, poate asigura succesul muncii de plămădire a tinerelor viitoare în perspectiva viitorului. Această posibilitate, oferită de însușirea marxismului de către educatori, se datorește caracterului dialectic și critic al acestuia, capacității sale de a îngloba elementele noii realități în continuă devenire. Acest fapt, ca și caracterul profund umanist al concepției despre lume elaborată de Marx, explică de ce, în pofida unor perioade de stagnare temporară, datorită unor factori aleatorii, ce nu țineau de esența sa, marxismul a cunoscut o dezvoltare continuă, forța sa de influențare crescînd neîncetat. Prin capacitatea sa de a fi mereu „contemporan” și, mai mult, de a prospecta viitorul, și prin umanismul său, marxismul a devenit, pe drept cuvînt, conștiința contemporaneității.

Desfășurarea procesului educativ, în general, și al educației social-politice, în particular, pe cele două coordonate poate să confere și, prin tendințele actuale, conferă, de fapt, învățămîntului nostru un conținut ideologic corespunzător idealurilor comuniste și o orientare prospectivă. Răspîndirea largă a culturii spirituale socialiste va asigura familiei un rol important în completarea procesului instructiv-educativ al școlii și, în felul acesta, școala și familia își vor aduce contribuția prețioasă la formarea omului societății de astăzi și de mâine.

Tudor BUGNARIU

Desen de Olga CIZEK

OCHII CARE NU SE ÎNTUNECĂ NICIODATĂ

Mică, veșnic îmbrăcată în negru, cu un șal de dantelă neagră pe umeri, răspindind miros de busuioc (poate că era mirosul unei ape de colonie, dar nouă, copiilor, ni se părea că e busuioc, că e mireasmă proaspătă de grădină), Maria Delavrancea, directoarea Școlii Centrale, trecea pe culoarul școlii și intra în clasă cu pas ușor, neuzit. Nu o respectam pentru că era autoritară, pentru că era directoarea acestui liceu cu faimă, ci pentru delicatețea, pentru bunătatea, pentru liniștea ei totdeauna egală. Pentru dragostea ei față de noi, pe care o simțeam la fiecare cuvânt. De bunătatea fără știrbituri a unui om matur, copiii pot abuza, pot profita. Știam că în cancelarie ne apăra de învinovățirile unei profesoare sau ale altora, mai neingăduitoare decît ea, că ne scapă uneori de cite o pedeapsă, meritată chiar, dar nu ne venea să abuzăm totuși de blindețea ei. Firese ar fi fost să ne pierdem capul, să greșim mai departe, dîndu-ne seama că ni se trece ușor o oină. Cruțarea asta însă ne zguduia. Încrederea care ni se arăta ne făcea să ne fie rușine a mai repeta o neobișnuit. Știa să ne privească în ochi, să ne ceară cuvîntul de onoare, să ne mîngieie în clipa în care eram mai copleșite de vina noastră. Să ne socotească oameni. N-a spus, cred, niciodată nimănui un cuvînt greu, un cuvînt din acele care fac obrazul să roșească. Nu știu dacă avea un sistem pedagogic bine definit, fixat o dată pentru totdeauna. Avea însă o mare afecțiune pentru copii și pentru adolescenții și afecțiunea asta o îndemna să se poarte cald, egal, cu un soi de considerație pentru ființa mică, plină de contradicții și tulburări, dar în care intuia viitorul om, considerație pe care elementele cele mai dezordonate o simțeau cu emoție și care obliga moral să se ridice la nivelul ei.

Am avut-o profesora de limba și literatura franceză. Mi-aduc aminte că ne cerea să învățăm pe dinafară foarte multă poezie, și că în chipul acesta memoria noastră nu numai se deprindea cu construcția frazei clasice franceze și se îmbogățea cu un vast vocabular (altfel reținut decît cuvintele căutate în dicționar cînd îți picau sub ochi și pe care pe urmă le uitai repede), dar care creau în noi, cum creează muzica, o disciplină interioară, o armonie sufletească.

A fost bolnavă într-o iarnă și ne-am dus noi, toată clasa, în apartamentul vecin cu școala, pe care îl locuia. Am petrecut acolo ore admirabile, în biroul casti, cu tablouri și cărți rare, în atmosfera în care trăise Barbu Delavrancea. Și Racine, pe care ni l-a lămurit cu pricepere, cu profunzime, nuanțat, în acele zile, cred că a rămas de atunci în noi așa cum ni l-a înfățișat Maria Delavrancea, oricîte colituri a făcut gustul nostru și oricîte opinii personale am dobîndit în tot lungul vieții.

Nu știa să ridice glasul. Ochii ei ca două albastrele nu se întunecau niciodată. Se abureau uneori de lacrimi discrete, asta clăd paragraful sau strofa la care ajunsesem erau deosebit de frumoase. Nimănui nu-i venea să ridă, așa cum rid copiii, proteste, că directoarea noastră lacrimă. Vibrația ei ni se transmitea, pentru că era adevărată.

Copilul nu uită niciodată. Nu uită nici că i-a fost frică, nici că a fost nedreptățit, nici că a fost umilit. Uneori nu uită nici propriile lui greșeli, de care i-a fost rușine, și nu și le iartă. Dar mai ales nu uită o faptură care i-a luminat anii de școală, anii de creștere durerosă — pentru că orice creștere doare — anii în care avea nevoie să fie fericit, și cineva îi îngăduia să fie. Pe acel cineva nu-l poate uita. Pe Maria Delavrancea n-au s-o uite elevii Școlii Centrale care au avut-o directoare și profesora. Delicatețea, înțelepciunea, ținuta care se datorește unei bogate culturi, nu se uită; și pînă la bătrînețe mulțumesci vieții pentru norocul de a fi întîlnit o asemenea personalitate, de a fi înțeles, prin ea, că minciuna, lenea, impertinența sînt odioase, și asta nu prin pedepse, ci prin pilda unei mari armonii și prin blindețea cu care și se cerea să renunși la ele, prin logica cu care și se demonstra urîțenia lor.

Lucia DEMETRIUS

INVITAȚIA

Vi s-a întîmplat și dumneavoastră, cred, să cunoașteți părinți — oameni în toată firea — care, atunci cînd e vorba de odraslele lor, devin deodată atît de subiectivi încît sînt de-a dreptul ridicoli.

Într-una din zile, pe cînd mă sileam să închei o dare de seamă trimestrială, pătrunde în birou, minios, inginerul G.N., un vechi prieten al familiei.

— Nu se poate! N-o admit eu! porni să vorbească de cum deschise ușa.

— Dar ce pășiți, frate?

— E culmea, domnule! Băiatul meu să stea în bancă cu unul de la casa de copii! Cine a mai hotărît și asta? Te rog să-mi explici și mie!

— Ia de aici o țigară și calmează-te!

— Ție îți arde de glumă, și eu nu mai pot. Cel puțin, nevastă-mea e supărată foc. Auzi, dragă, cine să fie prietenul copilului meu! Că s-au împrietenit, vezi bine. Ieri, mi l-a adus și în casă. S-au jucat și mi-au spart un vas de cobalt. Vaza cea mare din sufragerie. Tu o știi. Te rog să vorbești cu directorul să-l schimbe imediat din bancă sau să-l mute în altă clasă. Dacă nu faci asta pentru mine, de azi înainte nu te mai consider prietenul meu.

N-am răspuns nimic. Tăceam și fumam. Ce puteam să-i spun acestui om cuprins de furie care vorbea despre copiii de la cămin ca și cum ar fi fost cel puțin ciumați și care, pe deasupra, mă și amenința cu ruperea definitivă a prieteniei noastre!... Am recurs atunci la o stratagemă.

— Mai întîi, cred că ar trebui să stai de vorbă cu copilul. Casa de copii e la doi pași. Dacă vrei, te însoțesc și eu.

— Bună idee. De acord. Chiar țineam să-l văd și eu pe „prietenul” băiatului meu. Auzi, domnule! Să-mi spargă el cea mai frumoasă vază de cobalt!

În cinci minute am fost acolo. În cancelarie, găsim trei — patru persoane și pe director, un bărbat la 45 de ani, de o statură athletică, cu trăsăturile feții colțuroase.

— Vă rog să luați loc, ne invită el cu o voce baritonă. Îngăduiți-ne cîteva clipe să rezolvăm o problemă foarte acută. Apoi, numai către mine: legiuitorul n-a vrut sau a uitat să prevadă în barem ciorapi de lînă pentru copii. Slatem în prag de iarnă și n-o să-i lăsăm așa. Cred că o să ne admiteți, tovarășe inspector, să facem o derogare.

Nu mai cîteva minute am așteptat și, în acest timp, cel puțin cinci persoane au intrat și ieșit din cancelarie: educatorul deserviciu, intendentul, infirmiera, cîteva elevi. Dacă te gîndești bine, ce-i altceva o asemenea instituție decît o familie mare, cu peste o sută de copii? Păcat că nu sînt scriitor. Ce subiect grozav pentru o carte!

Cînd am rămas în trei, i-am arătat directorului despre ce e vorba, apoi l-am lăsat pe prietenul meu să-și spună păsul.

— În definitiv, preciză în încheiere el, văd că sînt create toate condițiile. De ce nu aveți și școala tot aici? Ar fi mai ușor și pentru dumneavoastră și pentru copii. Și apoi, ați fi ferii de tot felul de incidente neplăcute, ca acesta, de pildă.

— Casa de copii va face tot posibilul să vă cumpere vasul, dacă țineți neapărat, răspunde directorul. Și-am să interzic băiatului să mai vină la dumneavoastră. Dar mi-e teamă că altceva nu vom putea repara. Ceva mult mai gingaș. Și așa acești copii au un anumit complex de inferioritate. Să luăm, bunăoară, cazul acesta. La vîrsta de trei ani copilul a rămas orfan de ambii părinți. L-a îngrijit cîteva ani o bunică, iar după moartea acesteia a trebuit să vină la noi. A fost deci lipsit de căldura căminului părintesc, pe care noi încercăm s-o suplînim cum putem. De aceea, ne bucurăm atunci cînd au posibilitatea să mai meargă din cînd în cînd la colegii lor din oraș.

Directorul vorbea cu o voce egală, cu timbrul său baritonal, ca unul care se izbește zilnic de lucrurile acestea, lipsit de orice intenție de a obține vreun efect sentimental.

— În legătură cu propunerea dumneavoastră, continuă el, ca elevii să aibă școala în incinta căminului, îmi permit să vă relatez un caz pe care tovarășul inspector cred că-l cunoaște. Acum 15 ani, casa de copii avea școală internă. Într-o după amiază, un copil de opt ani roagă pe educatorul de serviciu să-i dea voie să-și cumpere de la librăria din apropiere un album. Cînd s-a văzut liber, băiețușul a început să alerge nebunește pe străzi, pînă cînd, la o intersecție, un camion l-a izbit din plin și l-a omorît pe loc. N-avea nici cea mai vagă idee despre legile circulației. S-a văzut, deci, că nu e bine ca acești copii să trăiască izolați de tumultul vieții. De aceea, ne străduim să-i facem să simtă cît mai puțin lipsa unei atmosfere firești de familie. Și-acum, să vi-l chem pe „inculpat”.

Băiatul intră în cancelarie îmbujorat. Părea să aibă rece — unsprezece ani și era îmbrăcat într-un costum național. Probabil, venise tot mai de la o repetiție de dansuri. Îndreptă spre noi, colț străini, o privire bănuitoră, dar vie și intelizentă.

— Dumnealui este tatăl colegului tău de bancă. Dorește să-ți vorbească.

— A, nul făcu inginerul. Am trecut doar să-ți spun că Săndel te invită mîine pe la noi. Are un șah nou. Cică, vrea să-i faceți inaugurarea...

Corneliu GRIGORIU

PRIMA

ÎNTÎLNIRE

CU

RÎUL

Faceți următoarea experiență: încercați să vă amintiți clipa în care ați văzut pentru întâia oară soarele; sau mărul din grădină; sau riul cu apele și sălciiile lui.

În amintirile sale, Rebreanu fixează un asemenea moment din copilărie. Părinții lui se mutau dintr-un sat în altul. Era într-o dimineață, în zori, și el, copilul, dormea în carul care mergea și, dintr-o curte, l-a făcut să tresară un strigăt de cocoș. Trecuse un an sau doi de când se născuse, în fiecare dimineață va fi trebuit să fi cîntat cocoșii, dar strigătul acela îl înregistra, în memoria lui, acum pentru prima dată. Toate cîntecele cocoșilor care au urmat după aceea copilul le-a comparat cu strigătul cocoșului din dimineața în care a tresărit pentru întâia oară.

Pentru scriitor cîntecul acela de cocoș era cel dintîi pe care-l auzise. Unii îl aud mai tîrziu, alții mai devreme, dar absolut toți copiii în a căror preajmă există păsări aud cîndva pentru întâia oară cîntecul cocoșului.

Și tot așa se petrece și cu mărul și cu riul, cu prima mușcătură dintr-un măr, cu prima scaldă de care ne aducem aminte!

Există o clipă, o singură clipă cînd copilul *ia cunoștință* de existența unui anumit lucru. Acel lucru îi apare singular, și abia mai tîrziu, mult mai tîrziu, lucrul acela se dezvăluie ca făcînd parte dintr-un univers complicat. Soarele, mărul, riul — în exemplul nostru primele semne ale naturii și ale întîlnirii cu ea.

Dar în același timp, copilul intră în contact și cu societatea. Și, așa cum își amintește prima întîlnire cu riul, cu pădurea, cu moara de dincolo de deal, tot așa nu poate uita gesturile generoase sau gesturile urite ale celor ce-l înconjurau la vîrsta aceea. Cum să te porți într-o anumită împrejurare, ce valoare are omul care muncește, de ce trebuie să iubești dreptatea, cine e învățătorul, cine e doctorul, de ce trebuie să-i respecti pe cei din jur — toate acestea se vor pricepe mai întîi din vorbe și din gesturi și din atitudini. Din astfel de gesturi și atitudini ale celor mari, și care fără voia lor devin exemple, copilul înalță în el un edificiu etic și estetic mai trainic și mai nepieritor decît tot ce va urma. Încă de acum, și în primul rînd acum, el se reclădește social, se umanizează, personalitatea de mai tîrziu purtînd obligatoriu pecetea unui mediu anumit. Și cel dintîi mediu al omului este familia (și apoi școala, și apoi societatea).

Este plină de tîlc anecdota modernă cu acel copil născut într-o astronavă și ai căror părinți au murit în chiar ziua nașterii sale. Venind pe pămînt, micul astronaut, acum bărbat matur, era dispus să-și ducă viața prin copaci, întocmai ca maimuțele.

Deschizind ochii spre lume, copilul îi deschide și spre societate. Și fereastră prin care privește societatea pentru întâia oară este familia; o bună parte din timp familia rămîne în fața copilului societatea însăși. Desigur familia își exercită vreme îndelungată rolul ei de formare a personalității viitorului cetățean, dar niciodată acest rol nu are o atît de mare importanță ca în primii ani de viață ai copilului. Acești ani ai ochilor deschiși, ai mirărilor și întrebărilor, ani în care se pun temeliile viitorului profil moral, sînt ani în care, ca și cărămizile la o casă, totul se cere să fie așezat drept.

Acum familia ne apare ca cea mai firească școală, cu cele mai inedite mijloace de cultivare a trăsăturilor morale, a aptitudinilor, a inteligenței; este perioada în care se plămădește omul și în care întreaga responsabilitate pentru formarea lui cade în sarcina familiei. Sînt, așa dar, primii ani de educație într-o școală cu doi pedagogi și a căreia abia mai tîrziu îi vin în sprijin alte instituții. Firește, gravitatea acestei perioade o dă timpul, care în nici o altă perioadă nu se cere mai bine supravegheat și dirijat ca acum. Aici însă intervine paradoxul. Într-o anchetă făcută nu de mult printre părinți a reieșit că din 100 de părinți doar 25 își dedică zilnic un timp special copilului, educației lui, adică un timp în care intențiile și țelurile să fie foarte precise. Cei mai mulți spun:

Desen de Olga CIZEK

— Dar parcă mai am timp și pentru asta? O să învețe la școală!

Mai grav e faptul că, fără a acorda un timp anume educației copilului, unii părinți îi oferă în schimb, prin discuțiile dintre ei, prin comportări, prin atitudini, o școală a prostului obicei, a deprinderilor urite de mai tîrziu. Pentru că, fără îndoială, cînd pe un ogor arunci neghină, n-are cum să răsară, în primăvară, grîu.

Experiența arată că în această etapă trebuie supravegheat nu numai copilul, ci și părinții. Supravegherea însă trebuie să vină din partea lor, adică e vorba de o *autosupraveghere*. Ce discutăm în fața copilului, cum ne purtăm în fața lui? Pentru că, s-a văzut, faptele părinților (adică ale acelor oameni de care copilul e cel mai legat și în care crede nestrămutat) devin pentru copil cod de maniere. Unii părinți însă nu numai că neglijează aceste adevăruri, dar își găsesc și argumente cu care își justifică lipsa de preocupare pentru cultivarea la copil a bunelor deprinderi și trăsături morale:

— Degeaba o să-l învăț eu cum să se poarte, dacă pe stradă o să audă tot felul de prostii!

Am stat de vorbă cu un tehnician al cărui răspuns în ancheta notată mai sus dezvăluia tocmai o asemenea optică. Are un copil de cinci ani. În viitoarea toamnă vrea să-l dea la școală, e inteligent, știe de pe acum să scrie și să numere — nici vorbă, n-o să aibă de furcă cu el la învățătură. În privința educației însă, se teme de „anturaj”. Chiar sub balconul lui se află un loc de joacă, unde se strîng copiii din cîteva blocuri. Cînd se gîndește ce-o să învețe de la ei, îl cuprinde groaza.

— O să mi-l strice strada! Dacă l-aș putea izola...

Dar copilul nu-i o floare de seră; el nu poate fi lipsit de prieteni. Oricît am încerca să-l împiedicăm, el își va căuta, firesc, un mediu de vîrstă.

De ce să nu reflectăm mai bine în alt chip? Într-un bloc, de exemplu, locuiesc 100 de familii cu 100 de copii. Toți cei 100 de copii au un loc comun de joacă. Și fiecare dintre cei 100 de părinți se plînge:

— Copilul meu e bun. Ceilalți sînt răi!

În loc să-și spună: „Copilul meu e bun, ceilalți îl strică”, fiecare din cei 100 de părinți ar trebui să se întrebe:

— În ce măsură copilul meu îi influențează pe ceilalți? Și ce fel de influență are copilul meu asupra celorlalți: bună sau rea?

Anii micii copilării, petrecuți acasă, sînt anii care dau copilului primul și cel mai important certificat de purtare: certificat în alb. El rămîne deschis nu numai pentru copil, pentru că de aici înainte școala, societatea vor semna în el și notele pe care le merită părinții.

SĂ CREDEM ÎN LIMPEZIMEA IZVORULUI

Îmi amintesc copila din podul cu minuni. O fetișoară firavă, două cozi subțiri, spălăcite, doi ochi transparenți, lunecoși. După amiază, între 3 și 5, când curtea dormea toropită de arșiță, când străduța își făcea siesta la umbră, pe după perdelele trase, ea urca tiptil scara cea șubredă, ridica chepengul și... trecea în celălalt țărîm. A'nci se petrecea miracolul — neștiut de nimeni — al preschimbării cenușaresei în domniță. Domeniul era vast, populat cu o lume incredibilă: perne vechi, din care curgeau fulgii, cutii cu globuri pentru pomi de iarnă, păpuși schiloade, sfori cu pești uscați, un leagăn de prunc plin cu literatură în fascicole, douăsprezece pălării ciuruite pe capetele a cinci manechine cu nasuri mincate de șoareci, un săculeț cu rochii în culori nedefinite și pantofi desperecheați, o blană năpirlită, de iepure, o pendulă hodorigită în care locuia un păianjen bătrîn, suluri de tablă galvanizată, bataioane de sticle, două sorcove scuturate de flori, un drob de sare, o tăviță cu caise uscate...

Domnița mesteca o caisă uscată și se gătea în tăcere pentru marea întâlnire. De sus, prin ferestruica podului, se zărea un sfîrc de stradă pe care nu trecea nimeni, curtea cizmarului, în care dormea un cîine lătos, și cișmeaua din colț care curgea, curgea inutil. De acolo, de după colț, trebuia să apară. Apărea dintr-o dată și podul întreg ieșea din umbră, se umplea de lumină; scinteau feeric pînă și colțurile cele mai ascunse. Iar ea se privea în oglinda ferestrei și se vedea din cap pînă-n picioare cit e de înaltă și frumoasă, numai dantele, volane și pene. Totul în jur prindea viață și începea să se rotească; pînă și firele de praf, în aer, dansau un dans frenetic, auriu. Iar ea dansa ușor, legănat, și nu se mai uita decît la cer, așa că podul întreg părea o corabie desprinsă de țărîm, călătorind departe, într-un vis.

Pe urmă, raza de soare pleca, dispărea, tot atît de neașteptat precum sosise și podul recădea în umbră. Iar ea știa că trebuie să coboare,

fiindcă în curînd avea să audă de alături ritmul sec al ciocanului de cizmărie, iar jos, în curte, vocea grăbită a mamei, dialogînd cu bunica. Alerga, sărea pe fereastră lăsată anume întredeschisă și se vira în pătuț. Gata! Acum n-aveau decît să vină s-o „trezească“. Nimeni, nici mama, nici bunica n-aveau să știe nimic. Secretul ei era salvat. „Ai dormit bine? Ce-ai visat?“ — o va întreba mama. „Ceva frumos, de tot“ — va spune ea, zîmbînd.

Minciună? Nesinceritate? Poate. Dar cît de nevinovată! Și-aș zice — cît de necesară! Vine o vîrstă — și vine repede — cînd începem să ne căuțăm pe noi înșine, cînd începem să năzuim a fi noi înșine, cînd încercăm să fim noi înșine. Sînt adesea, încercări naive, care, de fapt, aproape că nu reușesc să diminueze cu nimic tutela altora asupra micii individualități și care-i dau acestora numai iluzia independenței. Dar poate tocmai în aceste neînsemnate tentative de întimă taină se plămădește, treptat, omul care, miine, va trebui să se țină pe propriile picioare, omul de sine stătător, universal unic, niciodată la fel, nici măcar cu acela din care s-a desprins. Iată de ce aș clama cu glasul inimii în fața solidei intransigențe a educatorilor: „indulgență

pentru micile, nevinovatele „minciuni“. Lăsați copiii să aibă micile lor „secrete“.

Desigur, omniprezenței unui bun educator nu-i poate scăpa, sau — aș zice — nu e firesc să-i scape tocmai tainele; deși nimeni nu e înzestrat cu mai mult de doi ochi și printre ei o loc destul să mai și scape cîte ceva, uneori, chiar cîte ceva foarte vizibil. Dar dacă ai ajuns pînă la taine — aceste fragile oaze de personalitate distinctă, înflorite între nisipuri asemenea — stai și privește atent, negrăbit ca și înțeleapta cămilă a deșertului la marginea oazei. Sînt taine și taine. Rarori, la această vîrstă fragedă, e necesară, cu tot dinadinsul, imixtiunea, călcarea oazei sub copitele greoaie ale cămilei.

Cîndva, peste ani, fetița firavă din podul cu minuni a aflat că toți ai casei, mama, bunica, pînă și cizmarul din vecini, cunoșteau taina vîrstei sale mărunte. Dar mama, bunica, cizmarul au fost buni pedagogi. Da, desori pedagogia intuitivă s-a dovedit mai bună, mai completă, mai adevărată decît cea din buchea cărților savante. Mama, bunica, cizmarul au știut să lase copilei iluzia clipelor sale de independență. Au intuit că ceva din transparențele viitoare ale unui suflet sensibil și avid de frumusețe se năștea în acele clipe de taină, în podul cu minuni. Au intuit că, la această vîrstă, relația dintre minciună și secret trebuie înțeleasă altfel decît la noi, cei mari, unde minciuna ascunde aproape întotdeauna un secret urit. E vîrsta minciunilor frumoase — uneori, ca în cazul fetiței firave — de-a dreptul poetică.

Desigur, sînt și secrete mai puțin „aeriene“. Le-aș numi „secrete ștregărești“. I-ai interzis — să zicem — băiatului să se bată cu colegii, dar lui îi plac luptele, și pace. Își termină lecțiile și aleargă afară, în spatele blocurilor, de unde nu poți să-l vezi. Cînd vine acasă, pe seară, îl descoperi mereu cu genunchii jușiți, cu obrazul zgîriat, cu vre-o vinătaie. Nu se plînge, rabdă totul bărbătește și inventează tot felul de povești, care încep cu „m-am împiedicat“, „am căzut din pom“, sau ceva asemănător.

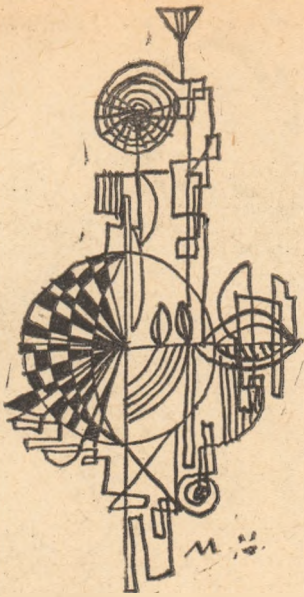
Nesinceritate? Minciună? Poate. Dar nu e nici acesta genul de minciună care să mă îngrijoreze. Miroase de la o poștă și — de ce să n-o recunoaștem — miroase plăcut, a copilărie. Nu e cazul să acționeze prompt și brutal intoleranța rigidă, severitatea austeră. Avem de-a face tot cu o oază. Ceva mai exuberantă. Copita greoaie a cămilei n-are ce căuta nici aici.

Copiii cresc, individualitatea, lumea lor proprie se cristalizează tot mai distinct. Secretele se înmulțesc. Copiii gîndesc mult mai multe decît spun, fac mult mai multe decît arată. Noaptea, după ce toată lumea a adormit, fetița firavă aprinde o lanternă, se ascunde sub plapumă și scrie într-un jurnal intim. Încearcă să se cunoască. Încearcă să fie numai ea. Într-un tîrziu, închide caietul, închide ochii și zîmbește fericită: a reușit. O oază. Departe de ea, copitele greoaie ale cămilei. Dacă vrei să pătrunzi în asemenea oaze, dacă vrei să fii primit în ele ca un oaspete drag și necesar, e nevoie să renunți la „copite“. Cămila trebuie să se transforme în libelulă. Cîtă devoțiune și cîtă suplețe se cer pentru a reuși! Iar după ce ai reușit, surprizele se mai pot arăta. Sînt flori de oază care nu suportă nici măcar elitrele libelulei și se grăbesc să se închidă. Totul trebuie luat de la început. Sau abandonat. Și totuși, nu e nici un motiv de neliniște dacă nu reușim să pătrundem în adîncul tuturor oazelor tainice!

Copiii, așa cum sînt, sînt opera noastră. Și dacă noi am lucrat la o operă reușită, întimitatea lor va fi curată ca un izvor. Bolovănișurile, mîlul, frunzele purtate pe undele lui, nu sînt decît accidente. Izvorul e izvor. Să credem în limpezimea izvorului.

Emilia CĂLDĂRARU

BUNICII

Printre primele sfaturi pe care ni le dau părinții (dacă mai ținem bine minte) figurează: „N-o supăra pe bunica!...” „Nu-l mai trage de mustăți pe bunicul!...” Chiar supărată pe noi, bunica ne aduce, în continuare, tot felul de bunătăți. Ștergându-și lacrimile pe furis (va trece multă vreme pînă să înțelegem că și mustățile dor), bunicul ne saltă pe genunchi, ca să ne mai spună o poveste nemaiomenită. De câte ori ne cear-

tă părinții — fuga în brațele bunicilor, doar ei au o părere excelentă despre noi și se pricep să ne apere.

Pînă cînd, într-o zi, bunica ne interzice, categoric, să ne mai jucăm în mijlocul străzii, pe unde trec mașini. Ce s-a întîmplat cu bunica? O știam mai cumsecade... De unde pînă atunci ne spunea povești cu feți-frumoși bunicul a întors-o pe niște pășanii foarte pămîtne, cu niște copii răi care au nimerit sub roțile unui camion. Interdicțiile încep să ne sîcîie, aluziile ni se par deplasate, dar să protestăm, în vreun fel, încă nu îndrăznim. Doar ni s-a spus: „N-o supăra pe bunica!...” Te pomenești că numai mama are voie s-o supere! Ascară s-au certat, mama a trîntit ușa, bunica a plîns și s-a culcat în bucătărie. I-am fi zis și noi vreo două bunicii, dar trebuia să ne prefacem că dormim. Bunicul a vrut să intervină iar cu sfaturile, cu poveștile lui; aflați că l-a pus tata la punct în două minute! Va să zică, așa cu bunicii, se țin și ei de năzbitii (altfel, nu i-ar fi certat, cum ne ceartă pe noi...).

Ascară a fost mare tărăboi: bunicul are bani — mulți, un bunic trebuie să aibă foarte mulți bani; tata are mai puțini, e mai lîndr! — și s-a rugat de bunicul să i-i dea lui; bunicul n-a vrut, și de-aici a ieșit. A ieșit așa, că tata a bătut cu pumnul în masă, de-au zăngănit ferestrele: „O să vă dau afară!... M-am săturat!” Ca să nu-i dea afară, că afară-i frig, bunicul a a scos banii.

Azi i-am smuls și eu cîțiva leișori bunicului, din ce-a mai rămas. Ce să facă el cu banii...? Avea dreptate tata: „O să vă dau afară!...” De azi, de la prînz, de cînd s-a întors tata de la serviciu, bunicii s-au mutat în bucătărie. Pot să stea și-acolo, că ei n-au de lucru, n-au de dat telefoane, și nu le vine nimcni în vizită. Acuma avem spațiu berechet: în camera bunicilor m-am instalat eu. Pot să mă joc în voie: și-n cameră și pe stradă. E drept că bunica vrea să mă țină din scurt, încă nu s-a învîțat minte — dar cine s-o mai ia în seamă? Acuma știu exact cum stau lucrurile: bunicii mai mult încurcă. Nici la școală nu se duc, nici la serviciu... Se-nvîrtesc prin casă toată ziua și dau sfaturi. Dar le-a spus tata: „Așa nu se poate trăi!” Tata le-a interzis să se mai ocupe de mine. Că tot nu se pricep!

În fiecare zi, cînd se-ntoarce de la serviciu, tata mă ia la întrebări: „Cum a fost, ce-ai făcut?” De câte ori îi spun tot ce-am făcut, mă ia de urechi și-mi dă cite una după ceafă. Cînd îi spun numai pe jumătate e mai simplu. El n-are de unde să știe pe-unde-am umblat, cu cine m-am încîierat. Iar pe bunici nu-i mai întrebă. (I-am strigat bunicii: „Să n-o faci pe spioana!” — și-a tăcut din gură, senn că-mi știe de frică.) Oricum, tata îmi pune cam prea multe întrebări, de parcă n-aș mai avea și alte treburi, decît să-i dau lui socoteală. Uneori, mă plictisește îngrozitor. Dar o să i-o spun într-o zi!...

Nicolae ȚIC

„COMPROMIS”...

— Tăticule... dacă spun... n-o să se creadă pe urmă că sînt un pîr-cios?

— Cînd spui adevărul, nu poate fi vorba de pîră. E chiar datoria ta să scoți adevărul la lumină.

Vorbînd, tatăl parcurgea cu privire titlurile articolelor din „Sportul”. Din relatarea făcută de Sergiu înțelesese doar vag cele petrecute la școală. Un coleg de-al fiului său era acuzat că a spart un geam și că, din lașitate, nu-și recunoștea greșeala. Sergiu văzuse însă pe un alt coleg fugind din spatele școlii — acolo fusese spart geamul — imediat după ce auzise zăngănitul cioburilor. Cel socotit vinovat se afla în clipele acelea în altă parte... sau era tot în spatele școlii, dar... Tatăl nu reținea amănuntele. În timp ce Sergiu își „descărcase sufletul”, el citise cu coada ochiului rezultatele meciurilor din categoria B de fotbal. Socotind însă că dăduse fiului sfatul cel mai potrivit, se adînci cu totul în lectura unui articol despre „perspectivele dezvoltării jocului de popice...”

Și chiar n-or să creadă că sînt pîr-cios?! Întrebă iarăși băiatul, după un timp.

„Ia te uită ce probleme își face un puști de nouă ani din toate fleacurile!” reflectă tatăl, apoi spuse cu o enervare abia ascunsă:

— Îți repet, adevărul este lucrul cel mai important! Atunci cînd ești convins că...

Se lansă într-o perorație în care aminti de marii slujitori ai adevărului, oprindu-se insistent asupra supre-

mului sacrificiu al lui Giordano Bruno. Cînd tatăl termină pateticul discurs, băiatul rosti, gîtit de emoție:

— Miine spun ce-am văzut! Spun! — Foarte bine.

Socotind problema definitiv rezolvată, tatăl reluă lectura pasionantului articol despre popice...

— Tăticule... Tăticule... — Ce mai e?

— Dacă am să spun că Nelu a spart geamul, cred că o să-i scadă nota la purtare.

— Merită! Mai ales că a lăsat să cadă bănuiala pe un nevinovat.

— Dar dacă o să-i scadă nota la purtare poate n-o să mai ia premiu... S-ar necăji tare tovarășul Petrescu dacă Nelu n-ar lua premiu?

— Tovarășul Petrescu? Dar ce are tovarășul Petrescu cu...

Întrebarea se frînse. În mîntea tatălui se făcu brusc lumină, o fulgere care îl dezmetică, dar îl și buimăci în același timp. Așa dar cel care făcuse boacăna era Nelu, fiul tovarășului Petrescu! Iar tovarășul Petrescu era... barometrul avansărilor, cîntarul premierilor, cerberul învoirilor... într-un cuvînt,

era „șeful”, șeful direct al tatălui.

— Stai, stai puțin, băiatule... Tu ești chiar sigur că Nelu a spart geamul?

— Sigur, tăticule! L-am văzut cînd a fugit și...!

— Asta mi-ai mai spus-o! Totuși, nu l-ai văzut aruncînd piatra...

— Dar sînt sigur de tot că el a spart geamul! De ce să iasă Silviu vinovat? Miine spun!

„Cum să-l opresc acum să mărturisească adevărul?! se întrebă tatăl. Ia te uită ce pui de laș a mai crescut și „intransigentul” Petrescu!...

Dacă băiatul a văzut... trebuie să spună... Cu toate că Petrescu e tare ranchiunos... S-a cam zbirliț și cînd Sergiu a luat premiul doi, și fiu-său numai pe-al treilea. De la zbirleala aia a lui cred că mi se trage mie micșorarea primei... Ce rost are să mă pun iar rău cu Petrescu pentru un fleac!...”

— Ascultă, băiatule! Dacă nu l-ai văzut pe Nelu dînd cu piatra, nu poți susține că el a spart geamul. Așa că miine, la școală, e mai bine să taci din gură.

Tonul aproape dur al tatălui îl dezorientă cu totul pe băiat... Deo-

dată însă apără în ochii săi o licărire deosebită. Șopti:

— Dacă eu spun... se supără tovarășul Petrescu și te dă afară de la serviciu?!

Întrebarea a avut asupra tatălui un efect paralizant. Ca să-și revină, începu să strige:

— Vorbești nerozii!... Dacă n-ai văzut că a dat cu piatra... n-al văzut!... Nu poți spune despre ceva că e așa... sau așa... dacă n-ai văzut... Pentru că...

Tonul se topea încetul cu încetul și parcă și tatăl se micșora sub privirea fixă a băiatului. Nu găsi altceva mai bun de făcut decît să se retragă spre ușă, rostind dezlinat:

— Mai tîrziu... mai tîrziu, o să înțelegi și tu, băiatule... că viața e a naibii... Fără unele compromisuri nu se poate...

— Ce înseamnă „com-promis”, tăticule?

— Este... este... Ei, drăcie! N-are importanță! Important e că miine, la școală, să-ți ții gura! Asta-i... Ei, drăcie!...

Tatăl ieși brusc, trîntind ușa. Băiatul rămase încremenit în mijlocul odăii. O vreme, i se păru că în jurul său plutește, ca o pasăre, un cuvînt. Apoi cuvîntul acela i se strecură în creier și se cuibări undeva, într-un loc ferit. Cînd o să iasă de acolo? Poate în ziua cînd Sergiu va putea înțelege deplin sensurile cuvîntului cu silabele ca un filfrit de aripi greoaie: „omp...”

„omp...”

Mihnea MOISESCU

LAUDA- RĂSFĂȚ

Lauda exprimă o firească și omenească nevoie de certitudine venită din afară că e bine așa cum muncim, cum ne purtăm în societate, cum gândim. Zîmbetul binevoitor, o aprobare din cap sînt cele mai spontane și mai autentice manifestări ale solidarității dintre oameni. Lauda meritată are o valoare stimulatorie de netăgăduit. Ea mobilizează resursele de energie și voință ale individului, aduce la suprafață trăsături de caracter pe care nici insul respectiv nu și le bănuia. Nu este nevoie să demonstrăm ce valoare capătă ea în lumea copiilor, unde nu numai că-și păstrează aceleași virtuți, dar, mai mult, și le sporește.

Cu toții sîntem convinși, însă, că practica laudei fără discernămint riscă să altereze sensul ei profund educativ și să dea naștere, la nivelul copiilor, mai ales, unor fenomene cu urmări neori grave pentru destinul celor în cauză. Desigur, lucrurile sînt mult mai complicate și de aici nu putem elimina nici vina copilului și nici a adulților, mai ales a familiei. În cele ce urmează, ne propunem să discutăm doar acest aspect al problemei. Dar același spirit de deplină obiectivitate ne obligă să privim cu simț de răspundere și vina noastră, a profesorilor.

Tînăra M. I. din Suceava, după ce a căzut la examenul de admitere de la facultatea de medicină (aici o obligaseră părinții să se înscrie) nu e — surprinzător — afectată de eșec. Crede că va ajunge o cîntăreață celebră. De cînd e mică se știe destinată acestui viitor, a fost, doar, „primadona” răsfațată a scenelor școlare din trei cartiere etc. La anul va încerca iar și iar... Iluzia căpтуșește eșecul, și ratarea se țese subteran, neconștientizată.

Iată acum un alt caz, mult mai grav, ajuns în punctul limită al urmărilor laudei-răsfăț. Tînărul V.A., absolvent al facultății de filozofie, „poet neînțeles”, nu vrea să lucreze nicăieri, își părăsește soția și copilul (pentru a-și crea „libertatea” de acțiune și de creație). Pasămite și el de mic publica poezii la gazeta de perete a clasei și profesoara de română îl asigurase că va ajunge poet, numai poet și numai deocînd mare. Bineînțeles, chestiunea e delicată, angajînd factori laterali școlii. Bunăvoința, care, afectiv vorbind, va fi fost punctul de plecare al laudei, nu este în principiu de condamnat. Dar tocmai aici, în punctul de plecare, găsim și cauza traiectoriilor nedorite luate de unele evoluții ale copiilor supuși laudei.

Bunăvoința din dragoste părintească generează, să-i zicem, *lauda familială*, în care raportul dintre aprecierea părintelui și meritele reale ale copilului e subiectiv. De altfel, nu de puține ori se stabilește un fel de complicitate tacită, în care amîndouă părțile știu că se exagerează din bunăvoință: copiii descoperă jocul și-l acceptă. Acestea ar fi condițiile de naștere și de existență ale laudei familiale.

Lauda școlară, însă, trebuie să se prezinte calitativ distinct altfel. Nici de aici bunăvoința nu trebuie să lipsească, dar punctul de plecare, criteriul în actul laudei va trebui să-l constituie meritul, valoarea. *Lauda școlară este, indiferent de voința noastră, o judecată de valoare, rezultată din însăși natura autorității școlare.* Dacă lauda familială poate fi un joc al sentimentelor, lauda de conjunctură, lauda școlară este *lauda instituționalizată, un certificat, un drept cîștigat* (nu oferit în dar), un verdict. Așa o vede și o așteaptă copilul, astfel trebuie să i-o oferim.

Dar dacă vorbim, totuși, de bunăvoința pedagogului, în cazul laudei școlare ea are un alt izvor afectiv (adică, trebuie să aibă); sentimentul de dragoste pentru copil ca o coordonată de bază a actului pedagogic, sentiment superior, conceptualizat, și nu dragostea familială, subiectivă și pătimașă, nedăunătoare însine, poate, în condițiile vieții de familie, dar dăunătoare atunci cînd este transpusă în cîmpul de forțe specific al vieții școlare — laborator de valori și destine. Confuzia celor două planuri nu este sesizată de către copil și astfel pedagogul săvîrșește greșeala, iar copilul o asimilează, crede în ea și perseverează, dăunîndu-și sieși și altora. Fenomenul confuziei poate fi în egală măsură urmarea unei insuficiente cenzuri a afectivității, dar și a unei incapacități profesionale metamorfozată în bunăvoință și entuziasm sentimental. Pentru copil este indiferentă cauza ce determină această bunăvoință exagerată. Pentru el fenomenul se prezintă numai sub forma efectului. Nu poate fi însă indiferentă și școlii.

Lauda — răsfăț naște confuzia planurilor de valori, iar mai tîrziu, contactul și... conflictul cu realitatea creează dezechilibre nefaste în psihologia „beneficiarilor” ei.

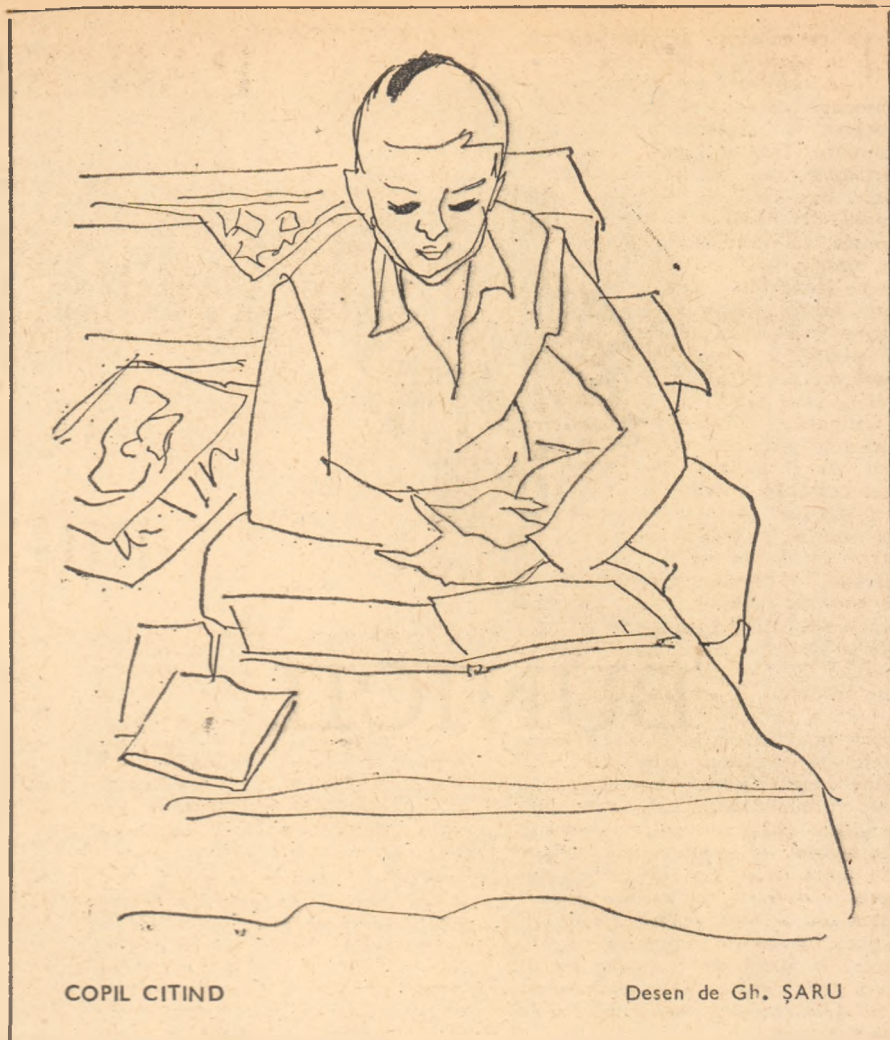
Dezechilibrul copilului, care se poate prelungi pînă la vîrste înaintate, devine astfel explicabil. La fel, și îndărătnicia lui. *El crede în valoarea obiectivă a aprecierii școlii, el pretinde naiv, dar întemeiat în felul lui, ca societatea să-i prelungească o viză de talent pusă cu multă larghețe odată, de un binevoitor, de un imprudent sau de un incompetent, (fiindcă, din păcate, toate aceste trei izvoare — bunăvoința, imprudența și incompetența se unesc în aceeași albie).* Căile prin care se ajunge la această situație sînt multiple. Rădăcina lor teore-

tică o putem considera a fi *nesesizarea de către educatori a semnificației profund specifice a laudei școlare față de lauda familială.* Iar practica „de bază” în cazul fenomenului ce ne preocupă este tratarea *excesiv — individuală.*

În unele cazuri, această practică trădează existența în concepția acelor pedagogi a unei reprobabile tehnici de impresar. E extras din colectivitate un copil (evident dotat), e lăudat, se muncește cu el și se confecționează o vedetă. Fiindcă atunci cînd ai produs o vedetă asta se vede mai bine decît, de pildă, munca anonimă cu un cor de 300 de copii. Succesul e mai spectaculos și te poate înfățișa ca specialist, ceea ce nu-i de loc de neglijat... Vine, apoi, în asemenea cazuri, inevitabilul șoc. Romain Rolland spunea că în mod fatal copilul ajunge în preadolescență sau adolescență la „epoca sfîrșirii idolilor copilăriei”. (Jean Cristophe). Adică, la o restabilire a echilibrului adevărat dintre valorile primite prin educație și realitate, restabilire care poate fi deseori dramatică pentru individ. Altfel zis, la expirarea tuturor „minciunilor”, termen în care intransigența scriitorului va fi inclus și lauda-răsfăț. Dar lauda meritată nu e o minciună. E adevărat, uneori poate fi o exagerare, dar ea nu rupe echilibrul, nu schimbă raporturile normale de reflecție a realității (adevăr-fals). De fapt, deosebirea cea mai mare dintre un copil și un adult, la acest capitol, constă în aceea că adultul știe că lauda conține și un apreciabil procent de bunăvoință, de simplă bunăvoință, pe cînd copilul o privește integral ca pe o recunoaștere a meritelor. În principiu, asta, bineînțeles, nu e rău. Dar de aici și pînă la exploatarea acestei naivități e o cale lungă: *ca educatori, sîntem culpabili sub raport etic, și suspecți sub raport profesional.*

Să spunem „bravo!”, „excellent”, „foarte bine”, dar toate acestea să nu însemne, faptic vorbind, mai mult decît o încurajare din ochi. Nu intensitatea sau volumul aprecierii să scadă, ci procentul de intenție în stabilirea de valori, de ierarhizare, ce poate pătrunde fără a avea acoperire în conținutul laudei.

...Să nu exploatăm nevoia copilului de zîmbete...

COPIL CITIND

Desen de Gh. ȘARU

În ce măsură ne interesează, ca părinți, felul de a vorbi al copiilor, în ce măsură ne preocupă corectarea defectelor de vorbire, a greșelilor curente și inerente? Iată o chestiune aparent derizorie, dar cu destule și serioase implicații în procesul educativ. De multe ori ne amuzăm copios, ba invităm și pe alții să se amuze, când puștiul nostru poartă cuvintele, descoperă o topică inedită, fantezistă, exprimându-se într-un chip bizar, aproape ininteligibil. Sigur, amuzamentul este și el un drept câștigat al părinților, care asistă la evoluția miraculoasă a micii creaturi, de la primele gîngureli la primele poezii. Ar fi nefiresc să-i privești pe cei care, în chinuri și renunțări, cu eforturi uneori supraomenești și sacrificii incomensurabile, își cresc copiii, tocmai de fața veselă, senină, a vârstei infantile. Ar fi absurd să-i urmărim pe cei mici cu o permanentă crispă pedagogică. Nu este vorba, deci, de a ne refuza micile amuzamente legate de limba „nostim” al copiilor, ci de a corecta, fără cicăleală și fără brutalitate, greșelile și licențele de vorbire, care, neîndreptate acum, devin obișnuințe ferme și îndărătnice, câteodată incorrigibile chiar de către profesori, în școală. Și copiii ajung oameni în toată firea, iar cine știe ce expresie ciudată, violentînd gramatica sau lexicul, păstrată încă din epoca primelor aventuri lingvistice, îi însoțește și acum, ca un tic, prilejuind un nou amuzament, de data aceasta însă mai puțin îngăduitor.

Firește, școala, lecturile, discuțiile cu oamenii maturi înlătură treptat, dirijată (școala) sau spontan (lecturile, discuțiile), inadvertențele din vorbirea copiilor. Multe din aceste inadvertențe înrădăcinate se strecoară, totuși prin sitele succesive și rezistă cu încăpăținare tuturor tentativelor de amendare.

Mult mai ușor s-ar fi soluționat aceste chestiuni simple, în familie, cu concursul activ al părinților. E adevărat, există exprimări greșite mai greu detectabile, ca vtare și mai greu corijabile. Am

PĂRINȚII ȘI LIMBAJUL „NOSTIM” AL COPILOR

avut un coleg de liceu care, în ciuda deselor intervenții ale profesorilor, se încăpățina să spună *boulav, poctoavă*, fiindcă așa apucase de mic. Multă vreme, nici profesorii nu observaseră exprimarea eronată a elevului, întrucât cele două forme, corectă și incorectă, sînt, din punct de vedere fonetic, destul de asemănătoare. Abia cînd a fost pus să scrie cuvintele pe tablă, băiatul și-a dezvăluit în chip flagrant mica deficiență, dar numai tîrziu de tot a izbutit s-o repare. Probabil că nici părinții nu observaseră, la vremea cîvenită, tendința copilului de a ajusta unele grupuri consonantice.

Dar există și greșeli evidente, care nu țin de pronunția incorectă, de domeniul ortoepiei, ci de alte categorii ale limbii — semantice, morfologie, sintaxă —, iar sesizarea defecțiunii devine mai lesnicioasă, ca și îndreptarea ei. Folosirea improprie a unor cuvinte din cauza necunoașterii exacte a sensului lor este o eroare curentă a copiilor.

Cineva îmi relata că a trebuit să depună eforturi serioase pentru a-și convinge băiatul, în vîrstă de șase ani, că nu e corect și nici

frumos să spui „cică că...”, în propoziții de tipul: „Nelu cică că filmul X e mai bun ca filmul Y”. Argumentul „estetic” n-a avut nici un efect, întrucît băiatul nu putea pricepe de ce ar fi urîtă o asemenea exprimare. Singurul argument convingător și eficace a fost tot acela lingvistic: i s-a explicat micului contravenient de la regulile vorbirii corecte că în chiar cuvîntul *cică* există particola *că*, fiind vorba de un cuvînt compus, derivat din expresia *zice că*. Copilul a înțeles că formularea lui avea o repetiție inutilă, iar *cică* a devenit în conștiința lui lingvistică un echivalent al lui *zice că*. Astfel s-a încheiat, în mod deliberat, conștient, un capitol dificil al educației vorbirii.

Abaterile gramaticale sînt și mai frecvente. Într-un grup de copii care se pregăteau să însceneze un joc, o fetiță distribuia astfel rolurile: „Eu sîntem vînzătoare, tu sîntea doamna cu sacoșa” etc. Alta o întreba pe mama: „S-a cocat plăcinta?”. Copiii greșesc, cînd e vorba de cuvinte cu redusă frecvență în vorbirea din mediul lor ambiant, de substantive sau verbe cu forme dificile la unele timpuri

(cum e, de pildă, verbul „a coace” la timpul trecut: *copsei*, am copt, *copsesem*). Nu mai vorbesc de încălcarea acordurilor gramaticale, pe care adesea, din păcate copiii o constată și la adulți („*ei vine*”, „*ei merge*”, „*ei știe*”, „*e multe*” ș.a.m.d.).

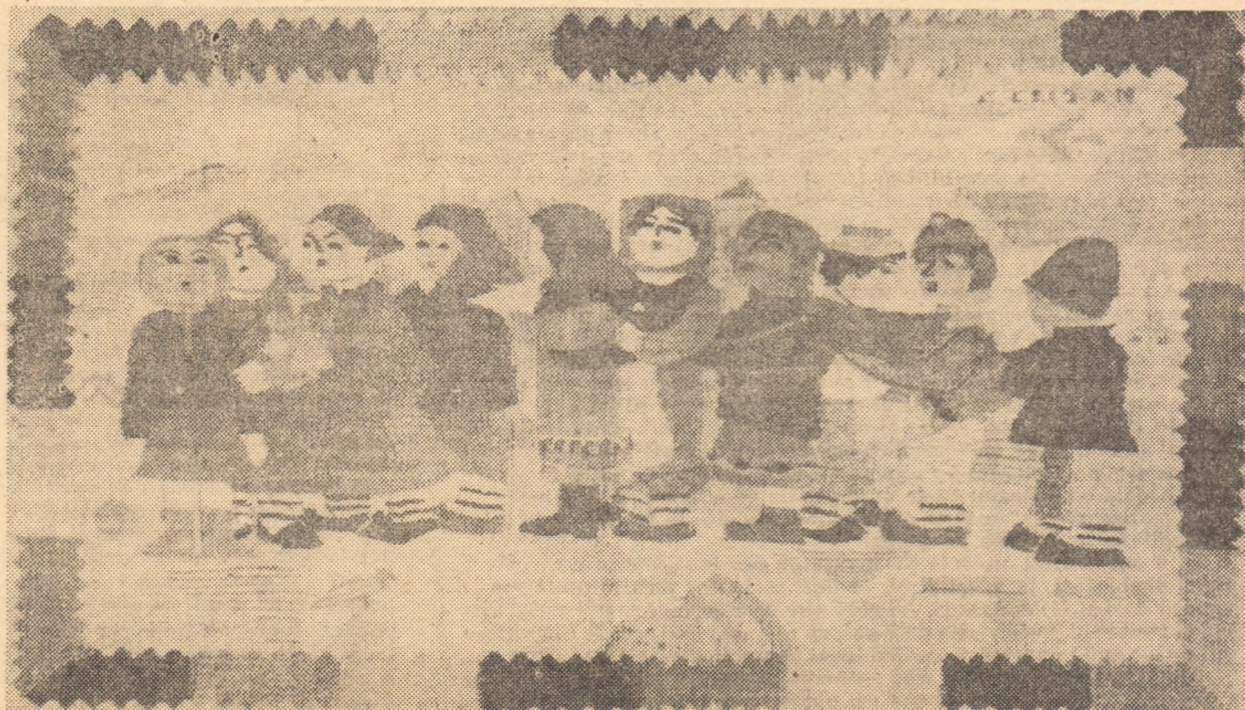
De obicei, nu acordăm atenție acestor mici și nevinovate abateri, convinși că ele se vor îndrepta de la sine, cu timpul. Unele, e drept, dispar mai tîrziu prin acțiunea educativă a școlii, a lecturilor, prin exercițiu. Altele rămîn, se „pietrifică” și rezistă cu îndîrjire, supraviețuind tuturor încercărilor terapeutice. Putem să le corectăm din timp? Bineînțeles că da. Fără nervi, fără insistențe agasante, cu puțină răbdare și tact. De cele mai multe ori copilul, auzind o expresie ori alta de la prietenii săi, de la tovarășii de joacă, o păstrează în limbaj cu venerație; aceste „împrumuturi” lingvistice sînt și cele mai rezistente.

Între părinți și colegii de joacă, el îi preferă pe aceștia din urmă, la care simte naturalitatea, spontanitatea, în vreme ce pe părinți îi socotește didactici, obsedați de ordine și corectitudine, ostili manifestărilor spontane. Așa că, în locul unei severe admonestări, la care copilul va reacționa, dar fără convingere, e de preferat un efort de conversație, în care adultul să folosească aceeași expresie, dar în mod corect. Unii părinți caută pretexte de a readuce în discuție expresiile incriminate, pentru a atrage atenția copilului asupra lor. Nu e rău. Cu cît mai des va fi nevoit copilul să întrebuițeze în fața părinților o expresie anumită, pe care obișnuia s-o folosească incorect, cu atît mai acut va acționa semnalul său interior, amintindu-i că în cazul respectiv a mai fost corijat. E bine ca argumentația să se facă, dacă se poate, și cu „probe” scrise, în sensul că o pagină de literatură devine decisivă în educația vorbirii, deoarece copiii au un cult al cuvîntului tipărit. Oricum, trebuie să înțelegem că micile licențe ale copilăriei se răzbuună mai tîrziu.

Dumitru SOLOMON

COPII DE LA CERTEZE

(tapiserie lînă)

Constanța CRIȘAN

CLIMATUL FAMILIAL ÎN PERIOADA ȘCOLARĂ MICĂ

În numerele 2 și 6 1968 ale revistei noastre am publicat un grupaj de materiale privind importanța climatului familial în educația copiilor în perioada antepreșcolară și preșcolară.

În numărul de față relevăm rolul climatului familial în cea de a treia vîrstă a copilăriei: aceea a școlarului mic (6/7—10/11 ani).

E o perioadă deosebită importanță, caracterizată prin mari schimbări calitative în structura psihică a copilului. Întrarea acestuia în școală — trecerea la o activitate organizată — aduce după sine mutații în planul vieții intelectuale, afective, în status-ului său în familie și în raporturile cu ceilalți oameni.

Este cunoscut, pe de altă parte, că succesul la învățătură depinde atât de *motivația* învățării, cât și de însușirea *deprinderilor, procedurilor și priceperilor* de muncă intelectuală pe care și le formează în primele clase ale școlii generale de 8 ani.

Fază esențială școlară, ea nu diminuează, ci, dimpotrivă, subliniază și mai mult forța educativă a familiei, întrucît poate contribui la conștientizarea actului învățării și la formarea tehnicilor de muncă intelectuală.

Deosebit de aceasta, ținînd seama doar de două din multiplele trăsături ale vârstei, memoria proaspătă și activă, propulsată de curiozitatea vie a copilului, și procesul de „socializare” („integrare socială”) care se desfășoară acum, rolul și răspunderea familiei cresc. Adaptarea elevului la viața școlii apare ca un test al viitoarei adaptări de adult la viața socială. Orice eșec pe această linie — nerealizarea elevului în clasă, conflicte cu colegii, cu învățătorul etc. — trebuie sesizat la timp de părinți și rezolvat în strînsă colaborare cu școala. Manifestările de independență, caracteristica acestei faze a copilăriei, nu trebuie să deruteze familia, nici s-o alarmeze. E de datoria părinților să-l ajute pe copil în munca școlară și, mai ales, să-l încurajeze în tentativele lui, uneori timide, de a se împrieteni cu ceilalți colegi să-l ajute în reconciliere cînd apar certuri.

O colaborare strînsă între școală și familie este, deci, indispensabilă încă de la prima clasă. Orice copil care face față cu greu lecțiilor pune o problemă care cere o rezolvare la timp. Dacă intervenția școlii nu aduce ameliorare, înseamnă că insuccesul își are cauze fie în elevul însuși (cauze fiziologice, insuficiența dezvoltare mintală etc.), fie, mai adesea, în tulburările afective generate de climatul familial.

Chiar în familii consolidate, conflictele oricît de neînsemnate dintre părinți sînt înregistrate tacit de copil și-l fac să sufere. Cînd părinții, preocupați prea mult de ei înșiși, nu angajează dialogul firesc cu copiii lor, aceștia se închid în ei, devin recalcitrați, agresivi. Cu atît mai mult, drama frustrării afective este trăită de copiii proveniți din familii dezunite, sub forma sentimentelor intense de părăsire, de nedreptate și revoltă.

Nevoița de afecțiune îi determină pe acești copii s-o caute în afara căminului. În unele cazuri dezamăgirea lor poate lua forme extrem de grave (de la sentimentul de inferioritate și nedreptate pînă la agresivitate, inadaptare socială și infracțiune.) Totul militează la această vîrstă, în care copiii se tem mai mult ca de orice să nu piardă dragostea părinților, pentru prezența *binefăcătoare a familiei*.

Stabilitatea, tandrețea, securitatea și autoritatea comprehensivă le găsește copilul doar în familie. Dar pentru aceasta familia trebuie să constituie un model. Buna înțelegere între părinți, spiritul de ordine, atitudinea față de muncă, respectul și afecțiunea în raporturile interne, comportarea morală a părinților etc. sînt pîrghiile unei dezvoltări armonioase a copilului în perioada primei școlarități și creează climatul educativ necesar în familie.

DECUPAJ ÎN PSIHOLOGIA ȘCOLARULUI MIC

Între 6—7 și 10—11 ani metamorfozele psihice umane — deși impregnate de însemnele copilăriei — poartă pecetea integrării intense a copilului în viața cultural-socială, prin faptul că intrarea în școală creează un regim nou de viață. Plină de transformări importante și profunde, aparent abrupte, această etapă este denumită „perioada celei de a treia copilăriei” sau „a marii copilărie”.

Multitudinea schimbărilor ce caracterizează această perioadă a vieții psihice se datorează ritmului foarte intens de construcție interioară în care se formează, aidoma unor delte cu ape bogate sezoniere pline de puhoie de tot felul, straturi roditoare sedimentare și întinderi generatoare de noi soluri stabilite.

În planul micilor detalii acest episod al dezvoltării psihice debutează la 6 ani, cînd capacitățile intelectuale ale copilului ating un nivel de dezvoltare ce permite ca acesta să frecventeze școala, chiar dacă ansamblul condițiilor fizice cere o oarecare precauție din acest punct de vedere. (Modificarea danturii, sensibilități la boli contagioase etc. sînt caracteristicile mai importante ale condiției fizice).

După 6 ani copilul manifestă în genere o mare vioacimie, curiozitate dezvoltată, o inteligență vioaie, o memorie bună. Jocurile lui devin mai bogate și mai variate. În mod spontan copilului îi place să deseneze, să coloreze, să facă litere mari de tipar pe care în prealabil le-a învățat aproape pe nesimțite privind firmele magazinelor sau titlurile de pe copertele revistelor, de pe paginile ziarelor sau ale cărților de copii pe care le cunoaște foarte bine și printre care are adeseori numeroase preferințe.

La 6 ani el va merge cu plăcere la școală. Un foarte cunoscut psiholog A. Gesell, a subliniat pe bună dreptate faptul că plictiseala apare abia spre sfîrșitul anului școlar și anume la copiii care dintr-un motiv sau altul nu reușesc să țină pasul cu ceilalți sau la aceia pentru care lecțiile sînt sau prea obositoare sau prea neinteresante. Chiar și în aceste cazuri, școala cu sistemul ei de cerințe rămîne obiectivul în funcție de care se realizează profunzimea atitudinilor formate în familie și în relațiile copilului cu cei din jurul său.

La 6 ani copilul are față de învățător sau învățătoare o afecțiune intensă simbiotică, le aduce flori, ar dori să le dea jucăria preferată și uneori ar dori să fie mîngiați. Această sete de afecțiune se păstrează discretă și timidă și peste vîrsta de 7 ani, cu atît mai mult cu cît vioacimea copilului se mai temperează, cedînd locul unei reflexivități mai evidente.

După 7 ani copilul este mai antrenat în facerea lecțiilor, folosește foarte mult guma, ceea ce atestă cel puțin creșterea spiritului critic, a

perseverenței în activități intelectuale. Întreaga conduită pune în evidență deja o serie de progrese în sfera posibilităților intelectuale. Alfabetizarea atrage după sine numeroase restructurări lente în configurația intereselor, aspirațiilor și curiozităților, în sfera personalității.

Decupînd în continuare aspectele mai semnificative ale dezvoltării psihice apare evident că la 7—8 ani copilul este atent, prevenitor, îi place să facă mici servicii, să fie apreciat. Sociabilitatea lui este în plină dezvoltare, mai ales în relațiile cu adulții, față de care copilul se poartă diferențiat reverențios.

Între 8—9 ani copilul redevine expansiv și foarte vioi, începe să vorbească într-un limbaj colorat, impregnat de superlativă și de neologisme. Sociabilitatea sa începe să evolueze mai mult pe linia nuanțării relațiilor școlare. De altfel, interesele copilului se diversifică foarte mult.

Copilul de 9—10 ani cunoaște o largire a intereselor și curiozității. Aceasta este vîrsta cînd foarte mulți copii se interesează de rude (veri și verișoare, unchi și bunici), de naționalitatea sa, de obiceiuri și moravuri de altădată și din diferite locuri. Din acest motiv această perioadă este deosebit de propice pentru educarea atitudinilor umaniste și cetățenești, sarcină educativă realizată la noi și de către organizația de pionieri. Tot la această vîrstă vioacimea copilului este foarte evidentă. El mîncîncă în fugă, își leagă șireturile de la pantofi din mers, își umple ghiozdanul în ultimul moment. Evidentă este acum și creșterea independenței copilului. Jocurile lui intră într-o fază de intensificare. Este perioada organizării micilor echipe de fotbal, spontane, în curte sau în cartier. Jocurile sînt în genere zgomotoase, pline de dispute legate de datoriile și drepturile fiecăruia în diferite etape ale jocului. Deși disputele sînt dure, copilul nu părăsește jocul cînd este nesatisfăcut de înfrîntura pe care a luat-o. Această atitudine este mai avansată decît cea cu un an înainte, cînd orice indispoziție ivită în joc se sconta cu plecarea copilului acasă. Se pare că discuțiile din jocurile copiilor de 8—10 ani constituie un adevărat curs de etică privind drepturile și datoriile fiecăruia. Dealtfel, aceasta este perioada în care are loc codificarea jocurilor cu reguli, ca jocuri competiționale. Pînă la un punct, relațiile de joc pot fi privite ca o replică subtil nuanțată, de reguli competiționale, complementar dezvoltate față de rigorile și caracteristicile regulilor ce funcționează în viața școlară. Caracteristică la această vîrstă este și tendința spre colecționare. Buzunarile copiilor de 9—10 ani seamănă cu mici bazare cu tot felul de nimicuri, care arată cît de eterogene sînt interesele și curiozitățile sale. Spiritul de

colecționare se manifestă în foarte numeroase direcții, dar, mai ales, în domeniile colecționării de mărei poștale din diferite țări.

Spre 10—11 ani expansivitatea copilului se atenuază în parte. Încep să-i placă din ce în ce mai mult activitățile statice. Spiritul critic și viața interioară se îmbogățesc sensibil, terenurile intime ale personalității devin mai largi. Crește evident simțul reticenței în discuții și în conduită, are loc o separare spontană a fetișelor de băieți, în jocuri, concomitent cu accentuarea stării de competiție dintre ei. Acestea sînt primele semne mai evidente ale dimorfismului sexual, ce va avea loc în etapa următoare. Preocuparea de ameliorare a rezultatelor muncii școlare este mai evidentă la mulți școlari. După unii autori aceasta este perioada optimă pentru stimularea preocupărilor și capacităților aritmetice.

Desigur există numeroase variante de dezvoltare psihică, mai mult sau mai puțin distanțate de acest sumar portret. Într-un tablou tipologic mai larg, s-ar putea vorbi de copii cu însușiri dezarmonic dezvoltate în ceea ce privește conduita de acasă și aceea de la școală. Există situații în care este evidentă neconcordanța dintre posibilitățile și aspirațiile

școlare, situații în care posibilitățile de exprimare verbală, capacitatea de a fi atent la școală, dorința de joc, în neconcordanță cu alte aspecte ale dezvoltării psihice, creează probleme educative delicate. Oricum, familia și școala pot aduce importante corectări educative, deoarece evoluția psihică se află încă sub semnul unei foarte mari plasticități și, ca atare, prezintă o foarte mare receptivitate față de influențele educative. Sarcini gradate școlare, obiective concrete în care se solicită vioiciunea, istețimea, spiritul de abnegație, curajul, sportivitatea și veselia, au efecte foarte bune asupra dezvoltării copiilor aflați în etapa 6—11 ani. Învățarea regulilor elementare aritmetice, a citit — scrisului, a o serie de activități legate de procedeele de învățare, observare și memorare, obișnuința cu activitățile intelectuale vor constitui o bază de plecare importantă în formarea spirituală a copilului în această perioadă în care, risipindu-se mitul lui Moș Gerilă și credulitatea față de basme, se constituie bazele unei concepții realiste cu privire la lume și viață.

Prof. univ. dr. Ursula ȘCHIOPU

PARTICULARITĂȚILE ANATOMO-FIZIOLOGICE

În perioada de la 7 la 12 ani, ritmul de creștere (fie al întregului organism, fie al unor părți ale lui) este inegal, ceea ce determină importante schimbări în caracteristicile fiziologice ale copiilor.

Abia trecut de un puseu intens de creștere — din perioada preșcolariității — copilul cunoaște acum o creștere în lungime — mai înecată și mai egală decît în etapa anterioară — în medie de 4—5 cm anual. Creșterea în greutate nu ține pas cu cea în lungime, stratul adipos, în general, este destul de subțire.

Procesul de osificare a scheletului este acum în plină desfășurare. Dar, după perioada anterioară de creștere intensă, în special a oaselor lungi, depunerea de săruri minerale (calciu și fosfor) care dau tărie oaselor nu e suficientă pentru a le păstra forma nealterată. Copilul începe la această vîrstă activitatea școlară, care îi limitează libertatea de pînă acum, silindul să stea 3—4 ore în bancă și alte 1—2 ore (în unele cazuri poate chiar mai mult) la masa de lucru de acasă. Cînd în această imobilitate copilul adoptă și poziții incorecte, organismul său suferă; astfel, apar deformații ale coloanei vertebrale, deoarece vertebrele, insuficient osificate, nu pot fi menținute multă vreme în poziție corectă de către mușchii spatelui încă slabi. O dată cu oboseala, coloana este menținută mai mult de ligamentele intervertebrale; acestea însă, fiind și ele slabe, cedează și se întind, permițînd adoptarea pozițiilor vicioase, ce duc cu timpul la deformări accentuate. Dar nu numai coloana, ci întreg scheletul poate fi expus deformării, dacă școlarul este lăsat tot timpul să scrie și să citească în poziții incorecte, să poarte greutăți mereu în aceeași mîină etc.

Deoarece osificarea nu este încheiată, aceste deformații se pot corecta, dacă se iau la vreme măsurile corespunzătoare. Cel mai potrivit este însă să-l ferim pe copil de ele, cerîndu-i să adopte o poziție corectă în timpul lucrului.

Aparatul digestiv este bine dezvoltat. La această vîrstă apar dinții definitiv, care înlocuiesc, treptat, pe cei de lapte. Este deosebit de important să se trateze dinții de lapte; ei se strică foarte ușor și pot reprezenta focare de infecție — cauză a reumatismului care îmbolnăvește articulațiile și inima.

Stomacul, deși cu o secreție normală, este încă mic, așa că hrana trebuie administrată de 4—5 ori pe zi, în cantități reduse.

Aparatul circulator prezintă, de asemenea, o serie de caracteristici. Pînă la 11—12 ani, inima are un volum mare și orificii mai largi, din care cauză circulația singelui este ușoară și liberă. Artera pulmonară este mai largă decît aorta, lucru ce permite o bună oxigenare a singelui. Frecvența pulsului este de 80 de bătăi pe minut, iar tensiunea arterială crește pînă la 103—105 milimetri de mercur.

Bătăile inimii și tensiunea arterială cresc mult la copii, în cazuri de emoții, în timpul digestiei, la exerciții fizice, ridicarea bruscă în picioare, frig, obezitate, reținerea respirației și scad în timpul somnului, imediat după efort, la creșterea temperaturii înconjurătoare. Cum copilul nu cunoaște limita posibilităților sale de efort, el le poate depăși adeseori, ajungînd la epuizare. De aceea, este necesară urmărirea atentă a copiilor și oprirea activității fizice la primele semne de oboseală.

Aparatul respirator îndeplinește o funcție foarte importantă, aceea de oxigenare a singelui. Frecvența respirației la școlarul mic este în medie de 20 respirații pe minut. Ritmul respirației nu este întotdeauna egal și nici suficient de profund. Dacă la acestea se adaugă și un obstacol în căile respiratorii superioare (vegetații, polipi) și respirația se face pe gură, aerul rece și microbii inhalați pot îmbolnăvi gîtul, traheea și bronhiile; totodată, se reduce substanțial volumul aerului respirat, iar oxigenarea singelui suferă. Copiii trebuie învățați să respire corect și profund, pe nas, obișnuinți din vreme și treptat cu aerul curat și rece, să lucreze și să doarmă cu geamul deschis sau, iarna, în camere bine aerisite, să stea cît mai mult în aer liber.

La vîrsta de 12 ani, greutatea creierului este apropiată de cea a adultului, dar scoarța cerebrală, în care se află centrul cel mai important al activității psihice, este încă în formare. La copilul între 7—12 ani, deși se dezvoltă inhibiția, totuși excitația predomină; procesele nervoase se caracterizează prin forță și mobilitate. Reactivitatea copilului fiind în creștere, el este sensibil și foarte receptiv față de mediul extern și intern. Solicitățile exagerate ale acestuia pot face să apară manifestări neuropsihice deosebite, ca: hiperemotivitatea, frica nejustificată, tulburările de comportament, tulburările de somn, apetitul capricios, atitudinea de negativism, de încăpăținare.

Dr. Edith PETRUȚ
medic primar

E NECESAR UN REGIM DE VIAȚĂ

Capacitatea de lucru a copiilor este mai mare dimineața, asimilarea cunoștințelor se face mai bine în această parte a zilei; de aceea procesul de învățămînt pentru copiii mai mici este nevoie să înceapă dimineața, de la orele 8, și să dureze circa patru ore, adică pînă pe la orele 12, cînd încep să se manifeste fenomenele de oboseală.

Ajuns acasă, copilul se va dezbrăca de uniforma școlară, se va spăla pe mîini; la orele 13 va lua masa. Părinții se vor îngriji ca alimentația să fie substanțială, bogată în vitamine, proteine și dulciuri.

După masa de prînz se indică odihna; școlarii mici o vor efectua printr-un somn de circa două ore, într-o cameră acrisită și ferită de zgomot. Pregătirea lecțiilor pentru a doua zi constituie o parte importantă a programului zilei. Această activitate trebuie să se desfășoare într-un loc anume, liniștit, agreabil, unde copilul să se simtă bine; temperatura încăperii în care el își face lecțiile să nu fie mai mare de 19—20 de grade și nu mai mică de 16 grade, limite între care își poate desfășura activitatea normală, nestîngherit de cîldură sau de frig. Masa lui de lucru să fie cît mai aproape de fereastră. Lumina zilei să-i vină din partea stîngă.

Poziția de lucru să fie corectă — adică cu ambele coate pe masă și cu spatele complet drept; scaunul și masa vor fi adaptate la dimensiunile corporale ale copilului, în așa fel, încît distanța de la ochi la carte să nu fie mai mică și nici mai mare de 35—40 cm., pentru a nu obosi vederea.¹

Se recomandă elevului mic ca după fiecare oră de muncă să facă o pauză de 10—15 minute, timp în care se deschide geamul și se execută cîteva mișcări respiratorii, de trunchi și membre, pentru o tonificare musculară generală.

După terminarea lecțiilor se indică plimbări, jocuri sau alte ocupații preferate de copil (circa 2 ore), care au caracterul unei odihne active. Ele pot fi organizate înaintea mesei de seară.

Masa de seară va fi compusă din alimente ușoare; ea nu trebuie să supraîncălzescă stomacul, fapt care ar dăuna odihnei de noapte a copilului. După masa de seară este recomandabilă o mică plimbare în aer liber.

Somnul, reprezentînd forma cea mai importantă de odihnă, va fi de 10—11 ore, începînd de la ora 9 seara. Pentru a se evita numeroasele deviații ale coloanei vertebrale ce pot apărea în această perioadă de creștere, se recomandă odihna pe un pat tare, fără arcuiri, dar cu o saltea subțire; perna se va înlocui cu o pernă mai mică, plată; pozițiile de dormit trebuie să fie cît mai corecte.²

Distrațiile oferite de spectacole, teatru, cinema, televiziune supun organismul copilului la o supraîncălzire nervoasă. Pentru aceste motive sînt indicate școlarului mic, cel mult o dată — de două ori pe săptămîină, cu o durată de circa 1—2 ore; sînt de preferat programe distractive, sportive, educative, adecvate particularităților vîrstei.

Dr. Georgeta BEJENARIU
medic specialist

¹ Vezi și articolul „Brațele la piept, la spate?” (Anul I, nr. 1/1966 al revistei „Colocvii”).

² Vezi amănunte în articolele: „Durata și condițiile somnului la copii.” (nr. 5/1966) și „Regimul de muncă și odihnă al școlarului.” (nr. 4/1966).

STILUL DE MUNCĂ SE FORMEAZĂ ÎN PRIMUL AN DE ȘCOALĂ

Prin natura ei, școala determină pe elevi la o activitate organizată și disciplinată. Pentru a asigura condiții asemănătoare și în cadrul familiei, credem că elevului trebuie să i se creeze, sau să fie ajutat să-și creeze, un sistem organizat de lucru și, am spune, un „stil de muncă și de viață”, chiar de la vîrsta școlară mică.

Răspunderea pe care o are copilul pentru îndeplinirea programului său de lucru este primul pas spre educarea inițiativei și independenței. Două sînt condițiile întocmirii și mai ales ale respectării unui asemenea program. În primul rînd, convingerea elevului că acest lucru e necesar și, în al doilea rînd, ca elevul să aibă impresia că programul întocmit este rezultatul soluțiilor personale.

Corectarea acestui program, schimbarea dozelor de timp și a orelor trebuie sugerate de către educator cu mult tact, pentru ca ele să fie operate chiar de către elev pe baza propriilor constatări și a rezultatelor obținute la școală. La început, elevul va fi stingaci în întocmirea unui asemenea program și mai stingaci în respectarea lui. Treptat, de la o zi la alta, de la o săptămînă la alta, programul poate fi perfecționat. Evident, dirigințele trebuie să fie un consultant permanent al familiei în toată această chestiune.

Activitatea organizată a elevului poate să fie un factor al educației independenței și inițiativei, al formării unui stil de muncă și de viață numai dacă se realizează, ca de altfel orice acțiune educativă, cu înțelegere și răbdare. Un copil, care nu a lucrat după un program, nu poate trece de la o zi la alta la un regim riguros de muncă. Dacă este forțat să o facă împotriva propriilor „convingeri”, o asemenea acțiune este compromisă de la început și va avea rezultate inverse celor scontate.

Un program de activitate se întocmește pe zile, pentru o săptămînă, trebuind să se adapteze orarului școlii, să țină seama de timpul liber al părinților, de programul radio și televiziune, de cel al cinematograferelor

și chiar de programul tovarășilor de joacă. Mai cuprinde numărul orelor de școală, timpul necesar întoarcerii acasă, mesei, odihnei și îndeplinirii sarcinilor legate de școală.

A pregăti lecțiile nu înseamnă numai a scrie temele. Elevul va fi deprins să învețe mai întîi cu manualul și caietul de notițe în față și alături cu un alt caiet de lucru acasă — maeulor — lecțiile de zi. După ce a învățat, își lucrează temele. Pentru fiecare obiect de studiu se consacră un timp special de pregătire. Evident că acest timp variază în funcție de obiect, de volumul sarcinilor primite la școală, de nevoia elevului de a se ocupa mai mult de un obiect la care întîmpină greutăți.

După activitatea de pregătire a lecțiilor în programul zilnic se inserează în limita timpului, audierea și vizionarea de emisiuni radio, televiziune, filme, lecturi sau alte activități potrivite și preferate de copil.

Programul înfățișat mai sus poate părea încărcat și greoi. În realitate, în afara orelor legate de pregătirea pentru școală celelalte activități se desfășoară variat de-a lungul săptămînii. Bineînțeles, nu în aceeași zi va fi planificat timpul pentru o vizită, pentru lectură, pentru audierea unei emisiuni și vizionarea unui film.

O ultimă chestiune. Care este timpul optim pentru pregătirea lecțiilor? Există în această direcție o unanimitate a părerilor, la care subscriem: timpul cel mai potrivit este cel care urmează odihnei de după amiază iar pregătirea lecțiilor trebuie să se facă neapărat sub supravegherea părinților.

Prof. Aurel VIȚU
Cercetător științific principal
la I.S.P.

ROLUL PREPONDERENT AL CLIMATULUI FAMILIAL ÎN DEZVOLTAREA COPILULUI

Indiferent de etapa de vîrstă a copilului, există în climatul familial citeva dominante care condiționează dezvoltarea lui normală.

Aș aminti în primul rînd calmul și buna înțelegere dintre părinți — nu întîmplător pomenite atît de frecvent de către interlocutorii revistei „Colocvii” cu prilejul anchetelor despre climatul familial la vîrstele anterioare miciei școlarității. În adevăr, brutalitățile și toate asperitățile din raporturile dintre membrii grupului familial produc — la scara și în forma permisă de stadiul evoluției la care se află copilul — traumatisme psihologice, complexe de tot felul, refuzări și trăiri dramatice, nu de puține ori dezechilibrante.

Dar vîrsta miciei școlarității, ca de altfel oricare etapă de vîrstă, prezentînd anumite particularități, reclamă și respectarea unor condiții specifice de viață. Părinții trebuie să le aibă în vedere pentru a crea ambianța necesară armonioasei dezvoltări a personalității celui pe care îl cresc.

Copilul este pus acum în contact cu noi realități — acelea ale școlii și ale obligațiilor pe care le incumbă frecventarea ei. În această etapă influențele educative se concentrează mai ales spre dezvoltarea interesului pentru studiu, spre crearea deprinderii de lucru cu cartea, spre obișnuirea elevului cu învățătura sistematică și stăruitoare în vederea unei pregătiri intelectuale la nivelul cerut.

Este însă știut că îmbrăcarea uniformei școlare și faptul că merge la școală nu-l obligă încă prea mult pe copil. Mulți dintre miciei elevi continuă să considere învățătura drept o joacă și s-o trateze ca atare. Adeseori zăbovesc pe stradă și ajung cu intîrziere la școală, sînt tentați să lipsească de la ore, să vină cu lecțiile nepregătite. Fără a-l înspăimînta, fără a forța trecerea de la joc la învățătura, de la grădinița la școală, familia va căuta să fie mereu aproape de copil, mai ales de cel din clasa I. Sînt recomandabile, în consecință, îndemnul calm, povestirile atractive, conversația apropiată despre frumusețile celor scrise în cărți, a celor ce se învață la școală.

Studiul, mai mult decît orice activitate, reclamă liniște. Înțelegerea și asimilarea cunoștințelor presupun încordare mintală concentrare, nestîngerite de factori exteriori. În consecință, părinții vor evita discuțiile fier și numai pe ton amical, deschiderea aparatului de radio sau televizorului, convorbirile telefonice, invitarea musafirilor etc tocmai în orele în care fiul lor studiază. Toate acestea se pot face înainte și după programul de activitate al elevului, astfel încît atenția lui să nu fie distrasă de nimic în cursul studiului, iar dispoziția pentru lucru să rămînă constantă.

Unii părinți au obiceiul să interrompă activitatea școlară pentru a-i da diverse însărcinări — să meargă la prăvălie, să ajute la ceva etc. Asemenea cerințe, mai ales cînd sînt formulate pe un ton aspru, de co-

mandă, îl enervează, îl deranjează pe copil, care va trebui să facă eforturi (dar la această vîrstă nici nu se poate vorbi de asemenea eforturi) ca să-și revină la starea interioară propice continuării studiului. În plus, obiceiul de a-l întrerupe din activitate îl dezobișnuiește de munca organizată, susținută, continuă, face deficit procesul asimilării cunoștințelor. Prin urmare, sarcinile pe care le dăm copilului vor fi formulate astfel încît să nu-l jignească, să nu-l dezguste; se va cere împlinirea tuturor obligațiilor față de familie înainte și după orele de activitate cu cartea.

La vîrsta miciei școlarității, copilul nu are încă suficient discernămint pentru a-și evalua munca. Adesea el nu-și dă seama dacă știe lecția, dacă a înțeles cele reținute. Îndrumarea și controlul sistematic sînt, de aceea, foarte necesare. Ele nu trebuie înțelese însă ca o verificare rigidă, aș zice, polițienească, a ceea ce știe elevul, obligarea lui să reproducă mecanic textul din carte etc. Se cere o discuție calmă asupra celor învățate, pentru a ne da seama dacă copilul a reținut esențialul din lecție dacă reușește să facă legături logice între cunoștințe. În cazul în care nu știe, să nu-l apostrofăm sau să facem haz de greșelile lui, poate invitîndu-i și pe alții (uneori frați mai mici) să se amuze. Tactul, răbdarea, înțelegerea, condescendența, repetarea cunoștințelor, atît cit e nevoie, fără nervi și fără invective, sînt cel mai de preț ajutor pentru buna pregătire a elevului, pentru sporirea interesului său față de carte.

Unele insuccese la învățătura îi pot speria și alarma pe părinți. Aceștia, ca să-l „determine” pe fiul lor să învețe, îl amenință, și ca să-l „ambizioneze” îi aplică fel de fel de etichete (mai „incapabil” decît toți; mai „prost” și mai „leneș”). Toate acestea îl descurajează însă pe micul ins aflat la primul impas în viață, îl fac să urască școala — cauza „nenorocirii” lui. Îndemnăm pe adepții acestor metode să facă o singură experiență: să-l incurajeze pe copil, să-l aprecieze pentru ceea ce are el bun, să-și exprime convingerea că este capabil să înfringă greutățile. Și vor vedea cum chipul copilului se va lumina neașteptat, cum în ochii lui va licări o altă lumină: atitudinea optimistă a mamei sau a tatălui l-a mobilizat, i-a dat încredere în el însuși și, prin urmare, forța să iasă din impas.

În orice caz, elevul mic trebuie să trăiască și să lucreze într-o atmosferă de încredere în forțele lui (deocamdată plăpînde), de respect pentru persoana lui, de atenție față de trăirile lui interioare. Îndoielile și frămîntările (uneori zguduitoare) ce apar la această vîrstă a începutului luptei cu greutățile vieții vor fi mai ușor trecute dacă educatorul îi întinde micului școlar mîna sa protectoare.

Prof. Anton VASILESCU

CALMUL ȘI BUNA ÎNȚELEGERE

Sînt convinsă că este imposibil să creștem un copil sănătos, normal din toate punctele de vedere, dacă în familie nu există permanent o atmosferă de calm. Starea de tensiune continuă din unele familii nu poate fi nici pe departe propice liniștei interioare a copilului, pentru stimularea și dezvoltarea calităților necesare învățării. În vecini la noi există o familie care are un băiețel, destul de dezghețat de altfel, în clasa a IV-a. Nu rareori din apartamentul lor, spre seară, după ce cei doi soți se întorc de la serviciu, deci exact în timpul cînd copilul ar avea nevoie de mai multă liniște să-și pregătească lecțiile — se aud țipete și certuri.

Oare nu aceste certuri sînt motivul pentru care elevul merge din cale afară de prost cu școala, fiind amenințat în fiecare an cu repetența? Pentru că, în alte privințe, repet, copilul este destul de dezghețat.

În ce-o privește pe fetița noastră, Mioara, din clasa a III-a, atît eu cît și soțul meu căutăm să o ferim de asemenea manifestări, creîndu-i liniștea atît de necesară pentru învățatură. Singura „neînțelegere“ cu ea o avem în privința ... televizorului. De multe ori, seara, este tentată să stea în fața micului ecran pînă la ore mai tîrzii. Dar nici atunci n-o certăm, nu țipăm la ea, ci căutăm s-o lămurim, cu frumosul, că trebuie să se culce.

Aceasta, pentru a nu-i tulbura somnul și a nu o irita înainte de culcare. În concluzie, atmosfera de calm din sînul familiei este absolut indispensabilă, mai ales cînd avem copii de vîrstă școlară mică. Numai în felul acesta ei vor putea da tot randamentul de care sînt capabili la învățatură.

I. ILEA
casnică

FAMILIA SĂ CULTIVE DRAGOSTEA PENTRU ȘCOALĂ

Perioada de trecere de la grădiniță la școală sau direct, de acasă la școală, care îl pune pe copil în contact cu un nou colectiv, cu un alt educator, cu exigențe de alt gen, evident mai sporite, cere un permanent și anevoios efort de adaptare. Acest efort va avea mai mult succes dacă familia și grădinița l-au pregătit pe copil mai dinainte pentru școală și dacă, o dată ce a trecut pragul ei, l-au ajutat să se integreze în viața și în ritmul școlar al noii instituții de învățămînt. Grădinița, prin programa ei, contribuie la pregătirea copilului pentru școală — ea îi transmite o seamă de cunoștințe despre lucrurile și fenomenele din realitatea înconjurătoare, îi formează priceperi și deprinderi de muncă, îi cultivă spiritul colectiv (viitorul elev trebuie să știe să ajute, să împartă, să renunțe), simțul datoriei și al disciplinei. Tot în scopul pregătirii, de astă dată psihologice, pentru școală, educatoarele le vorbesc celor mici despre țelurile ei nobile, despre frumusețile cuprinse între filele manualelor, despre cît de interesantă este munca de elev.

Experiența mea didactică mă îndreptățește să susțin că aceste preocupări ale colectivelor pedagogice din grădinițe trebuie secundate (iar cînd copilul nu urmează grădinița trebuie suplinite) de eforturile familiei pentru pregătirea în vederea școlii. Mai mult, ceea ce s-a realizat pe această linie în etapa preșcolară trebuie dus mai departe în lunile, și chiar în primii ani de școală, astfel încît copilul să se poată acomoda treptat la noua sa situație, să se apropie cu plăcere de sarcinile ce decurg din ea.

Climatul în care evoluează micul elev trebuie să sporească interesul și dragostea lui față de școală și de învățători. Din păcate însă unii obișnuiesc să-i amenințe pe fiii lor — pentru cine știe ce greșală infantilă — tocmai cu școala — „Las' că mergi tu la școală și ai să vezi tu...“ Alteori îi previn (cu scopul de a-i determina să-și adune forțele pentru munca la clasă) că îi așteaptă an de an greutăți imense, sau, dimpotrivă (pentru a nu-i demobiliza) îi asigură că „școala e o jucărie“. Lipsa de interes față de îndatoririle elevului se poate naște tocmai dintr-un asemenea comportament al educatorilor.

Fără să știe, unii părinți îi îndepărtează pe fiii lor mai mici de școală prin atitudinea față de fiii mai mari — pe care prea mult îi ceartă și îi amenință, în intenția — laudabilă de altfel — de a-i vedea mai sîrguincioși. În realitate ei obțin un dublu efect negativ: copiii mai mari se dezgustă de școală, iar cei mai mici încep să o privească cu amărăciune și reținere.

În plus, exagerările amintite creează premisele unei adaptări încete la procesul instructiv-educativ, ceea ce, precum se știe, are consecințe foarte grave asupra evoluției micului elev.

Insp. Olga MUMJI
Inspectoratul școlar județean — Brăila

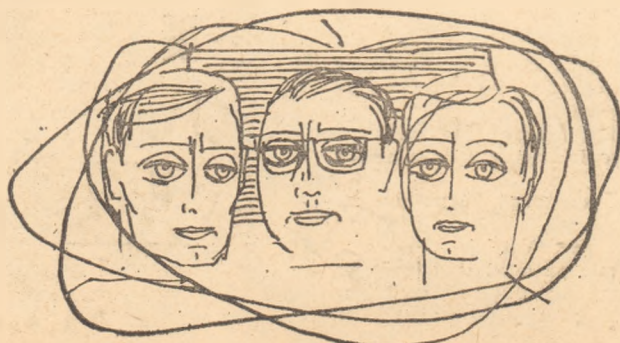
CASA PĂRINTEASCĂ—UN COMPLEX DE INFLUENȚE SĂNĂTOASE

Trecut de anii preșcolariității, copilul devine tot mai conștient de ceea ce se petrece în jurul lui, tot mai atent la fenomenele din mediul ambiant. La această vîrstă există o adevărată sete de a cunoaște, de a „vedea“, de a ști, copilul putînd observa și înregistra — conștient sau inconștient — lucruri la care nici nu te-ai aștepta. Tocmai de aceea, se cere părinților, să aibă grijă ca atmosfera morală în care cresc micii școlari să le ofere permanent un complex de influențe sănătoase. Căci, dacă elevul observă că părinții săi, să spunem, lipsesc de la serviciu fără motive serioase, sau nu se duc cu plăcere la muncă și vorbesc mereu cu silă despre sarcinile profesionale — atunci, aproape fără să vrea, copilul își va privi și el cu rezervă obligațiile, nu-și va face o problemă din neîndeplinirea lor. Uneori părinții alimentează și mai mult o astfel de atitudine prin faptul că nu controlează activitatea elevului și nici nu se alarmează dacă și-a permis să lipsească de la cursuri.

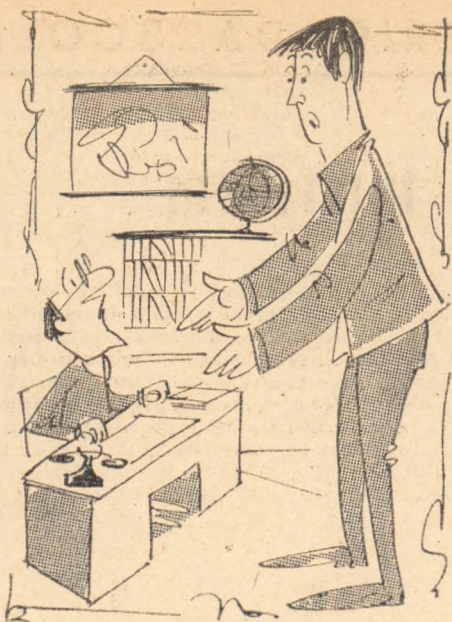
Am auzit uneori asemenea părinți spunînd: „Cîteva absențe ce contează?“ Mi-am dat seama că nu s-au gîndit bine la ce spun, pentru că o zi

absentată înseamnă mai puține cunoștințe, mai puține deprinderi de muncă; și aceasta tocmai într-o perioadă în care se pun bazele pregătirii elevului. Sigur: fiecare absență se resimte. Acest lucru este ușor de observat, de exemplu, la copiii care vin în clasa I cu o întîrziere de 4—5 zile (există părinți și chiar unele preventorii care — socotind că, la început de școlaritate, cîteva absențe nu au importanță — nu se grăbesc să-i trimită pe copii din prima zi la școală). ceilalți copii sînt deja obișnuiți să se scoale în picioare și să salute la intrarea învățătorului în clasă, să-și scoată cărțile și caietele pe bancă, să stea liniștiți și să urmărească lecția. În timpul acesta, elevul care a venit mai tîrziu, se ocupă de cu totul altceva — se uită pe fereastră, își scoate mîncarea, se deplasează necontrolat la alte bănci etc. Așadar, îi lipsesc deprinderile pe care colegii săi și le-au însușit în numai o săptămînă de activitate școlară organizată.

Înv. Nicolae MUNTEANU
Școala generală nr. 214 — București

**VOICU
CEL
CÎT
UȘA**

Directorul școlii 37 își aprinde tacticos o țigară, soarbe din cafea și îmi arată pervazul înalt al ușii din cancelarie:

— Mă trezesc alaltăieri cu unul cît ușa. Să trăiți, tovarășe director, îmi spune el zîmbind. Nu mă mai cunoașteți?

— Într-adevăr, mă uitam la el cam nedumerit.

— Eu sînt Voicu! Nu vă reamintiți acum șase ani cum băteați ulițele pînă la noi acasă, pe zloată, pe zăpadă, să mă convingeți să învăț carte?

M-am lovit cu palma pe frunte — continuă directorul. Așa e. Era Voicu dintr-a cinceal Ce am mai pățimit cu el! Cîte drumuri n-am făcut pînă la el acasă!

— Ce e cu tine, mă Voicule? Ce vînt te aduce acum pe la școala asta de care fugeai acum șase ani? Căci parcă prin 1962 te-a apucat. Am dreptate?

— Aveți, tovarășe director, și încă ce dreptate aveți! Dar de, mintea se coace încet, mai greu decît fructele. Dacă aveam eu puțintică minte să vă ascult atunci...

— Ei, ce necazuri ai, Voicule? Văd că ești bine îmbrăcat, arăți ca o floare. Cînd ai fugit de la noi de la școală erai mai slăbuț și mai sărăntoc la înfățișare.

— Păi asta contează, tovarășe director?

— Da ce contează, Voicule?

— Exact ce-mi spuneai dumneavoastră acum șase ani.

— Adică?

— Școala contează, învățătura, „șolul” mai puțin. Ce dacă am acum „șol”, și n-am patalama de învățatură la mînă.

— De, Voicule, nu m-ai ascultat.

— Așa e. Da' ce fac eu acum?

— Cu ce te pot ajuta, Voicule? Ai necazuri?

— Necazuri! — numiți dumneavoastră? Nenorociri! Vreau să mă logodesc.

— Și cine te oprește?

— Calificarea.

— Stai că nu sînt lămurit. Cînd ai fugit de la școală te-ai dus la șantier. Așa e?

— Aia e, că-mi plăceau banii și vream să-i cîștig repede, ce să mai învăț.

— Perfect, te-ai dus la șantier, și ți-a mers după capul tău bine. Atunci, ce mai vrei?

— N-aș mai vrea nimic, dar uite că și la șantier mi se cere acum carte, și eu am numai cinci clase. D-aia am venit la dumneavoastră să vă rog frumos să mă primiți într-a șasea.

— Imposibil, Voicule dragă.

— Păi, tovarășe director, vreau să mă calific șofer și să mă logodesc. Vreau să intru și eu în rîndul oamenilor.

— Du-te la seral. Eu n-am nici o vină, te-am sfătuit acum șase ani. Ții minte, vara, iarna, primăvara, eram la ușa voastră: „Hai, Voicule, la școală, că o să-ți pară rău, o să-ți muști degetele.” Și tu: „Lasă, nene directoro, că mă duc la șantier și pun mîna pe biștari imediat”. Ții minte cît sînge rău mi-am făcut cu tine și cu alții ca tine?

— Dar mă logodesc, tovarășe director, și fata are ambiție, ține să fiu șofer. Ce mă fac?

— Seralul, Voicule, seralul și cartea.

— O! că tare sînt amărît — își clătină frîc_ăul candidat la însurătoare capul cît o baniță. De ce nu m-ai convins atunci?

— Cum era să te conving, Voicule? Am încercat cu vorba, cu notele proaste, cu părinții tăi...

— Cu parul trebuia să dați în mine, tovarășe director. Cu parul să mă aduceți la școală, că uite acum sufăr de-mi vine să-mi l-păd sufletul la cîini. Și din ochii lui Voicu, înalt cît ușa cancelariei, începură să curgă la vale, pe obrajii săi rumeni, niște lacrimi cît boabele de struguri.

Flăcăul își suflă nasul, ca o veritabilă trîmbiță a îndignării, în batistă și apoi — își continuă povestirea directorul — se apropie amenințător de biroul meu.

— Tovarășe director — izbucni el patetic. Mai aveți copii d-ăștia care nu vor să vină la școală?

— Păi de ce să mint, Voicule, mai sînt pe ici, pe colo.

— Așa? Atunci, tovarășe director, dați-mi-i mie pe mînă și îl învăț eu minte! Și Voicu cel înalt cît ușa bătut cu atîta putere în biroul meu, încît vezi — îmi arată directorul școlii — semnul ăsta de la pumnul lui este. Cît pe aci să-mi fărime biroul!

UN CARICATURIST PE

Text și ilustrație de

Sa început un nou an școlar. Serviete noi, cărți noi și uniforme noi. Fiecare elev sau elevă a venit în pupitrul său cu forțe proaspete. În fiecare privire ochiul ager citește ambiția și dorința de-a cuceri în catalog notele cele mai mari. Ce e drept, de ce ne-am ascunde, mai sînt și niște priviri somnoroase, chiar adormite uneori, care s-au cuibărit prin băncile din fund sau cele laterale, să treacă neobservate. Cleo a noastră suferă de o altă meteahnă. Nu că nu și-ar da silința să învețe. Nu că nu i-ar place cartea. Nu că maculatoarele și caietele ei n-ar fi îngriite. Cleo e cochetă. Și cochetăria e boală grea, mai afurisită decît gripa și decît cea mai rebelă nevralgie. În prima zi de școală Cleo a venit cu o bombă cu care spera să facă pra

colegele.

Ciorapi de la pachet!

Cleo avea cei mai frumoși ciorapi trei sferturi de la pachet. Rînd pe rînd, colegele ei, și chiar și cele dintr-a șaptea, s-au perindat să le examineze eticheta și cele trei dungulițe colorate.

Frumoși ciorapi, chiar excepționali ciorapi, dar a face din ei o expoziție personală e cu totul altceva.

De altfel, trei zile, Cleo, în clasă, la toate orele, n-a avut decît o preocupare. Picior peste picior, fie că era ora de matematică, de franceză sau de română, și-a autoadmirat îndelung, cu niște ochi foarte apoși, ciorapii. Peste cîteva zile, tot Cleo a apărut cu un pulovăr de la „Consignația”. Ce pulovăr! Ce lină! Ce împletitură! N-au existat degete dintr-a cincea, a șasea, a șaptea și chiar a opta, să nu-i pipăie moliciunea de catifea.

Dar Cleo?

Ce te mai interesează teoremele, conjugările din limba lui Voltaire; sau o povestire de Ion Creangă, atunci cînd îți poți plimba palma ore întregi pe un angorat pulovăr de la pachet? Dar credeți că noutățile s-au terminat?

Într-o zi, Cleo a mai adus ceva de la pachet. În altă zi, altceva. Mereu cîte ceva. Ea este eleva surprizelor. Ce mănuși splendide! Ce creion cu opt culori! Ce mai chewing-gum cu fotografiile ultimelor vedete holywoodiene! Ce panotofi cu tocul pătrat ca o sticlă de cerneală! Doamne, unde le mai descoperă Cleo asta? Dar nu, căci de fapt nu le descoperă Cleo, ci „mămîița” ei.

— Mămîița mea — se laudă Cleo — mă iubește atît de mult, că mereu vrea să-mi facă plăceri. Plăceri peste plăceri! Și toate de la pachet. Unicate! Căci, zice dînsa, dacă am o fetiță pe lume, să poarte numai unicate. Ce-i aia șablon? Îmbrăcată ca toate celelalte. Cleo e una! Și mămîița bate dimineața Consignațiile să-mi caute tot ce e unicat!

Ce „mămîiță” bună și fericită are Cleo!

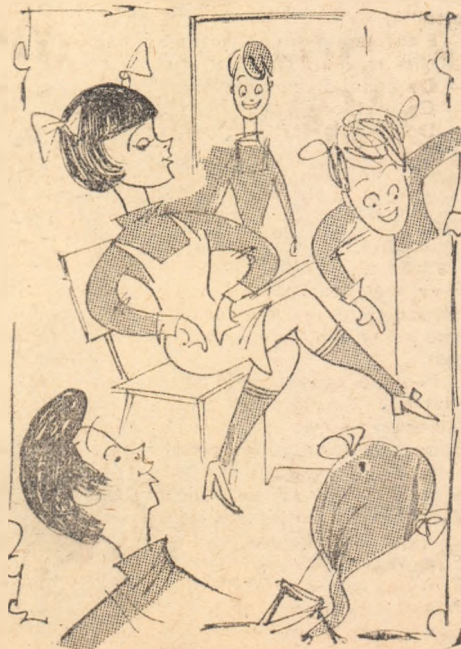
Dar, vedeți dumneavoastră. Cleo aceasta, tot autoadmirîndu-și în orele de clasă surprizele de la pachet și probabil și acasă măimîțărîndu-se cu altele de ale „mămîiții”, a cam uitat de demodatele ei manuale de școală. Și în catalog au început să apară, în dreptul numelui elevei Săndulescu Cleo, spre marea ei surpriză și a „mămîiții”: 3, 4, 4, 3. O colecție de scaune și cocoșăți.

S-a înfostat și s-a înroșit mămîița ca o curcă.

De unde or fi venit aceste note pr-aste?

— Ce, mai e vorbă: din pachet!

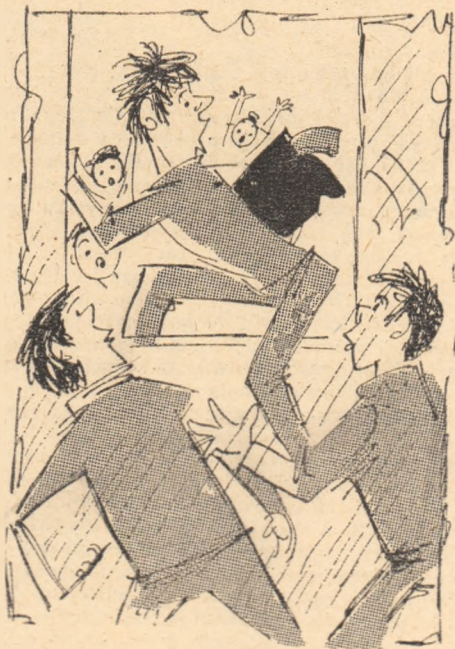
**CIORAPI
ȘI
NOTE
DE
LA
PACHET**

STRĂZILE ORAȘULUI

Neagu Rădulescu

CEI
TREI
MUȘCHETARI
ÎNTÎRZIAȚI

După cum știm din romanele lui Alexandre Dumas tatăl, mușchetarii erau niște personaje foarte punctuale. Când își provocau ei adversarii în dosul Luxemburgului, chit că aveau sau nu aveau ceas cu cuc să-l trezească din somn, erau prezenți totdeauna la bătălie.

Mușchetarii noștri despre care vorbim aci nu numai că nu sînt în stare să cîștige o bătălie, dar se prezintă pe... teren cu o jumătate sau o oră întîrziere. Ceea ce în codul onoarei e echivalent cu o desființare totală. Dar ce înseamnă pentru ei „desființare”? Dorm băieții bine pe partea stîngă? Visează ei frumos? Se visează cîteodată chiar premianți? Atunci ce doriți de la acești mușchetari din clasa a X-a și a XI-a? Dar să revenim mai amănunțit la subiect. Directorul școlii a avut o inițiativă cam brutală, ce e drept, pentru unii. La opt fix, portarul școlii, pe post de Sfîntul Petru, cu cheile la brîu, închide ușa principală de la intrare. Fără nici-o milă! Ce oameni! S-a strîcat vremea. Plouă. E frig. Miine, poimîine, începe să ningă. Să stea bieții elevi cu servietele pe cap, dîrdîind! Ei care știu lecțiile ca pe bandă de magnetofon și de abia așteaptă să fie strigați la catalog, să iasă la tablă și să impresioneze cu întreaga lor știință acumulată în multe ore de trudă și sudoare!... Și poftim, în loc să stai lîngă tablă și calorifer, dîrdii lîngă ușa, cu servieta pe cap în loc de umbrelă.

— Ce zici, „hagiule”, le-o fi dat extemporal bătrînul?
— Ba bine că nu. Țsta nu trăiește fără extemporal. Mai bine te făceam o „toscă” pe bulevard. Ai ceva mărunți. Poate „lingem” o pinză. Ce-o juca la „Capitol”?

— E tot „maimușele”, și n-am, „hagiule”, nici strigoi de „lovea”.
— Nici tu n-ai, mă „ăla” dintr-a zecea?
— De unde! Babacu mi-a pus „mutu” de cînd cu accidentul de la latină.
— Ce accident?
— Doiul ăla nefericit! Că de nu intervenea bătrîna cu idei de-astea răsuflete. Cică: „Bine, mă netotule, la latină? Noi care sîntem latini, să iei doi? Mă mir că nu-ți crapă obrazul.” Ei, poftim! Ce ziceți de asta? Dar și eu am luat-o la întrebări: „Ascultă, cucoană, lasă bancurile, că nu mai țin nici la televiziune. Cînd v-am auzit eu pe voi în casă vorbind latinește!” Da'vorba e că argumentația a fost solidă, însă babacul mi-a pus „mutu”: Nici urmă de „lovea” de cîteva săptămîni.

Și cei trei mușchetari, lipsiți de „capital” pentru un matineu cinematografic, chibzuiră că cea mai fericită idee este tot adăpostul în orele de clasă. Nici nu plouă, e și cald și dacă se întîmplă să te strige la catalog, formula e aceeași:

— N-am pregătit, tovarășe profesor, deoarece s-a îmbolnăvit mama și am stat după rețetă toată ziua la policlinică. Vă rog să mă iertați...

Întrebarea e însă: pe unde să pătrunzi în școală? Unul din mușchetari, cu spirit de detectiv mai dezvoltat, a descoperit pe loc o fereastră deschisă.

— Fraților, am găsit! Pe ea!

Și cei trei întîrziți se strecurară de-a bușelea spre fereastra salvatoare. Zis și făcut. Unul se uită spre poartă să nu apară vreun inamic, și ceilalți, din cîteva mișcări agere, ca în filmele cu cowboy, zdup înăuntru.

E în regulă?
E în cea mai perfectă regulă!

Primul a sărit. Și-a aruncat servieta și al doilea. Și și-a făcut vînt și el. Dar de dincolo de pervaz au izbucnit deodată țipete speriate de parcă s-ar

fi spart sute de geamuri. E clasa a II-a, și puștii din bănci s-au speriat de mama focului. Unii plîng, alții se ascund sub pupitre. Vacarmul este îngrozitor. Și colac peste pupăză, și ușa clasei se deschide și în cadrul ei apare, înspăimîntat și el, profesorul de geografie.

Cine sînt parașutiștii ăștia, căzuți ca din cer, în clasa lui? Cu alai, iată-i duși la cancelarie. Se uită directorul pe sub ochelari la ei și dă plictisit din cap.

— Recidiviști! De ce întîrziți, mă, în fiecare zi? Nu vă e rușine?

— Păi, tovarășe director, să vedeți — se scuză mușchetarii — s-a micșorat ziua. Cînd ne uităm pe fereastră, parcă e tot noapte. Și cînd e noapte, parcă tot îți vine să întorci perna.

— Și ceas n-aveți?

Unul: — Nu, că îl ia tata la serviciu.

Altul: — Al nostru, tovarășe director, e dat la reparat.

Și al treilea: — Rămîne, tovarășe director, rămîne în urmă. Eu mă uit și zic că-i șapte, și cînd colo a trecut de opt.

— Și ceasurile voastre sînt leneșe ca și voi?...

— Cine-i de vină? De la fabrică sînt venite așa, nu le-am confecționat noi.

— Și leneși, și obraznici. Hai, plecați în clasă. Și cei trei mușchetari întîrziți, cu cozile între picioare, și servietele tîrșiți, se îndreaptă fiecare spre clasa lui. Ușile celorlalte clase sînt deschise și puștii gălăgioși rid ciorchine de aventurierii cu ochii încă mînjiți și cirpiți de somn.

Taică-su, muncitor destoinic la „Suveica”. Maică-sa, muncitoare și ea Ți-e mai mare dragul să stai de vorbă cu ei. Oameni dintr-o bucată, cu rostul lor în viață. Dar uneori așchia sare departe de trunchi, sfîdînd zicala. Ce facem cu Vasilică? Vasilică e odrasla lor. O odraslă de șaptezeci și cinci de kilograme, care are toate șansele să îmbătrînească în școală. A rămas repetent într-a nouă. A rămas și într-a zecea. Și repetînd-o pe aceasta, s-a mai poticnit o dată. Corigent la două obiecte, Vasilică n-a fost în stare să le treacă.

Se vaietă și imploră taică-su pe la cancelarie profesorii. Plînge maică-sa în hohote pe culoarele școlii.

— De ce să nu treacă și Vasilică?

— Fiindcă nu vrea să pună mîna pe carte.

Dar totuși insistențele sînt și mai puternice.

— Nu se poate să treacă și Vasilică?

Iată că vin cîțiva și de la întreprindere. Ce nu face un părinte pentru odrasla lui?

— E unul Vasilică. Taică-su e salariatul nostru. Zece i-am da de ar fi să-i punem note. De ce să nu-l treceți și pe Vasilică într-a XI-a?

— Dar bine, oameni buni, nu înțelegeți? Vasilică ăsta e un trîntor. Are tot ce-i trebuie acasă. E un îmbrubat. Și nu vrea să întoarcă o pagină dintr-o carte. Probabil că gîndul lui e tot la mîncare, la somn și cinematograful. Căci nu ne explicăm: Două materii să ai la corigență, și să nu fii în stare să răspunzi cu o vorbă?

— Totuși, de ce să nu treacă și Vasilică? Toți trec, și el să rămînă de doi ani tot într-a zecea?

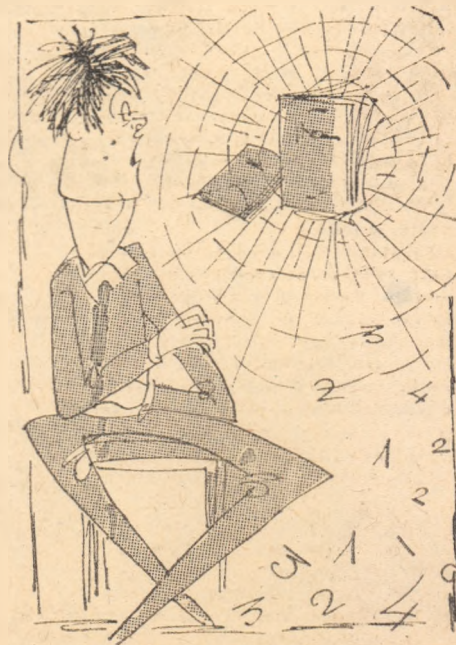
— Toți învață sau se străduiesc să învețe. Țsta nu vrea deloc.

— Totuși, taică-su e un lucrător atît de bun!

— Da, dar nu taică-su îmi este elev, ci Vasilică.

Și corul insistențelor continuă, dar adresa e greșită și ele se izbesc de zidul neînduplecat al hotărîrii profesorele. Dacă cel puțin zece la sută din energia consumată cu aceste insistențe ar fi fost întrebuintată spre a-l determina pe elevul dolofan să răsfoiască cele două manuale, azi acesta ar fi fost în clasa a XI a, nu pe dinafara școlii.

ADRESĂ
GRESITĂ

Desen de Olga CIZEK

CAZURI DIFICILE ȘI ERORI PEDAGOGICE

Munca la catedră implică cerințe de ordin științific și metodologic, determinate de esența obiectului predat, dar în același timp și în egală măsură și de ordin psihologic și social. Un profesor diriginte poate să aibă o clasă în care activitatea se desfășoară lin, ca o apă limpede, fără complicații și greutăți deosebite. Acesta este, în primul rând, rezultatul muncii sale, dar uneori se poate întâmpla ca aici să-și spună cuvântul — să nu ne fie teamă să o recunoaștem — și hazardul repartiției unor elevi foarte buni și buni. Nucleul clasei, firește, este puternic și chiar dacă se ivesc unele manifestări de indisciplină — frecvent întâlnite în lumea elevilor — ele sînt îngrădite prin forța morală a colectivului. Întârzieri, absențe de la unele ore, copiatul temelor, dezordine etc. sînt astfel rapid eliminate de organismul sănătos al unor asemenea clase.

Fiind vorba de o clasă sudată, omogenă, s-ar putea spune că totul este în ordine, că nu există nici un fel de complicații pentru diriginte, profesori, părinți, organizație U.T.C. După părerea mea, însă, nici în asemenea situații nu putem considera de fel că ne aflăm la capătul drumului și că ne vedem munca finalizată. Și iată de ce. Într-o clasă cu elevi bine pregătiți, educatorii lucrează mai mult decît cu alte colective în direcția formării acestor elemente în raport cu posibilitățile lor, care sînt, bineînțeles, mai mari decît ale celorlalți elevi. Dar experiența ne dovedește că nu avem întotdeauna „șansa” de a lucra numai cu asemenea clase. Majoritatea claselor au în componența lor elevi cu comportamente foarte diferite. Se întâmplă uneori să avem cîte o clasă cu elevi cuminți, care stau liniștiți în bancă, vin cu numere la mînă, nu se ceartă între ei, dar sînt pasivi și neinteresați la lecții. Munca dirigintelui și a colectivului didactic devine cu adevărat anevoioasă atunci cînd într-o clasă se ivesc ceea ce numim „copii problemă” (indiferent de numărul lor). Aceștia au o mare putere de influențare ori de cîte ori găsesc un teren slab. Dacă înriurirea educativă a școlii descrește, cauza trebuie căutată în primul rînd în munca colectivului de profesori, care n-a reușit să înarmeze elevii cu convingerile etice necesare să poată rezista tentațiilor de orice natură.

Într-o clasă de 40 de elevi, de pildă, există tot atîtea tipuri de temperament, cu o mare variabilitate de trăsături de caracter. A lucra în mod șablonizat, uniform, fără să ținem seama de aceste particularități individuale, este o mare greșeală. Un pedagog cu tact și răbdare poate însă pătrunde în cutele cele mai ascunse ale sufletului copilului. Aceasta nu este de ajuns atîta vreme cît acționează în contradicție cu măsurile ce se cer în mod firesc aplicate, căzînd în grave greșeli pedagogice. Citeva exemple: Iată, mai întîi, un caz în care buna intenție a pedagogului e trădată de vorbele pe care le spune. Un elev a fost internat într-un spital de boli nervoase și se reîntoarce în mijlocul copiilor însănătoșit. Starea de agitație nu a dispărut cu totul și dă naștere uneori la conflicte. Dirigințele nu găsește alte mijloace de a-l influența decît să-i spună: „Eu știu că tu ai fost bolnav de nervi, dar trebuie să te stăpînești”. Indiscutabil, e o manifestare dură, care arată lipsă de tact, de delicatețe și chiar — cuvîntul nu e prea tare — ignorare a unor procese psihologice elementare. Aceasta trezește în elevul respectiv o reacție de opoziție și răspunsul lui amar, în forul său interior, este concludent: „Totmai acest lucru nu vreau să mi se spună mereu”.

Subliniem că multe din stările conflictuale se manifestă chiar în timpul lecțiilor, cînd firesc ar fi ca ele să fie frînate de interesele de cunoaștere, lipsă de tact pedagogic al educatorului. Iată un alt caz:

Subliniem că multe din stările conflictuale se manifestă chiar în timpul lecțiilor, cînd firesc ar fi ca ele să fie frînate de interesele de cunoaștere, lipsă de tact pedagogic al educatorului. Iată un alt caz: Unui elev care repetă clasa I se spune chiar din prima zi: „Iar ai venit la școală? Nu crezi că este bine să te apuci de altceva?” Este aproape sigur că aceste „sugestii” vor avea urmări la care cel ce le-a dat cu atîta ușurință nu s-a gîndit. Elevul va aluneca tot mai mult pe panta indisciplinei, a agresivității, din spirit de îndîrjire sau din descurajare sau poate din amîndouă cauzele. Această situație are consecințe grave mai ales în perioadele pre-adolescenței și adolescenței, cînd elevul trece printr-o serie de crize sufletesti.

Înclin spre copiii vioi, dinamici, ageri, chiar cu spirit de contradicție, curajoși și energici, copiii care nu primesc pasiv totul fiindcă vine de la înălțimea catedrei și care doresc să-și formeze convingeri și dovedesc curiozitate științifică, păstrînd bineînțeles simțul măsurii.

Situații dificile se ivesc apoi mai ales în clasele unde se găsesc elevi cu tulburări grave de comportament: înșelăciune, pornire către ceartă, furt, și care uneori ajung să aibă chiar dosar la miliție. Aceste cazuri triste sînt în mare parte urmarea influenței nocive a mediului. În mod frecvent dezacordul părinților constituie premisa acestor adevărate drame pe care le trăiesc cu intensitate copiii și din care nu văd nici o ieșire. Ce poate face școala în asemenea situații? După părerea mea, există o dificultate de ordin obiectiv, și anume lipsa conlucrării între dirigințele clasei și psihologul școlii. Ajutorul psihologului este util în stabilirea „tratamentului” cu privire la „elevul problemă”: fie că acesta este transferat într-o altă instituție educativă, fie că se stabilește de comun acord cu familia și colectivul de profesori un complex de măsuri care să se aplice fără scoaterea din școală.

În munca de educație pot exista și eșecuri, dar cred este mai indicat să acorzi încredere unui elev pe care — de pildă — îl știi că fură decît să-l întrebi în fața clasei ce altceva mai pune la cale. Așa cum un tratament contraindicat poate să agraveze o boală, tot astfel o măsură, o vorbă nepotrivită pot să declanșeze situații ireparabile pe plan moral. De aceea, atît dirigințele clasei, cît și colectivul de profesori trebuie să dea dovadă de un desăvîrșit echilibru afectiv și nervos, pentru că numai astfel pot să fie rezolvate în mod judicios și obiectiv cazurile dificile pe care le întîmplîm. O vorbă blîndă, o privire caldă, un cuvînt de apreciere, o atitudine binevoitoare din partea educatorilor pot să-și găsească mai repede drum către mintea și sufletul celor vinovați. Și, dimpotrivă, strigătul, vorba aspră nu fac altceva decît să îi închidă în ei, să-i înrăiască. Din cele spuse pînă acum se poate înțelege cu ușurință că în soluționarea cazurilor de „copiii dificili” un ajutor de preț este chemat să-l aducă psihologul școlar (sau psihopedagogul), care își va desfășura activitatea în școală. Pînă atunci însă și chiar și în această situație cei ce și-au consacrat viața educației tinerei generații nu se pot sustrage obligației morale de a fi mereu cu sufletul și inima deschisii față de cei pe care îi educă.

Prof. Sofia BURCULEȚ
Liceul „Petru Rareș” — Piatra Neamț

EDUCAȚIA — PERMANENTĂ

Desen de Gh. ȘARU

În ultimele decenii, ca urmare a progresului științific și tehnic, asistăm în întreaga lume la transformări impresionante care se succed cu toate aparențele și ritmul irezistibil al unei reacții în lanț.

Consecințele acestora se simt pe toate planurile vieții sociale și, cu osebire, în domeniul educației și învățămîntului.

Școala rămîne, în general, în urmă cu o generație față de cerințele științifice și culturale ale societății. Pentru a remedia această lipsă trebuie să li se dea adulților posibilitatea completării cunoștințelor, însușirii unei formații care să le permită realizarea obligațiilor lor profesionale, sociale, politice și familiale.

Dar necesitatea educației adulților este determinată nu numai de progresul rapid al științei și tehnicii, ci și de faptul că anumite cunoștințe filozofice, sociale, politice sînt mai accesibile adulților decît copiilor sau tineretului.

Educației adulților i se dă în prezent un sens destul de restrîns, ea cuprinzînd doar activitățile și programele organizate de instituții de învățămînt, organizații profesionale — sau în țările capitaliste și de organisme semiprofesionale și organizații particulare.

Preocupările pentru o educație sistematică a adulților încep să se contureze încă din secolul XIX-lea. În Anglia, preocuparea pentru această problemă a fost determinată de revoluția industrială care a dus la crearea unui proletariat urban; în Danemarca, de transformările interne ale economiei agrare și de avîntul ideilor patriotice.

Educația adulților a fost considerată mult timp, și mai este încă și astăzi, drept „instrucție corectivă”, deci un tip de educație care oferă posibilitatea de a se instrui unor persoane adulte care, din diferite motive, nu au putut să studieze în cadrul școlii. (Aproape jumătate din populația globului este analfabetă).

După primul război mondial, educația începe să fie considerată ca un proces continuu. Astfel, în Anglia, A.I. Smith declară în 1919: „Educația adulților nu trebuie considerată ca un lux, ca o instituție ce durează o scurtă perioadă a începutului vârstei adultului, ci ca o necesitate permanentă, ca un element al cetățeniei, care să se întindă pe toată durata vieții”.

Mai tîrziu, în 1934, profesorul Robert Peers, din Anglia, reia ideea: „Educația în tot ansamblul ei constituie un proces de adaptare a individului la lumea, la societatea în care trăiește”. Cum societatea se schimbă, și individul, la rîndul lui, evoluează, acest proces trebuie să fie continuu; adaptarea nu este un rezultat care se obține o dată pentru totdeauna în cursul copilăriei și adolescenței.

Abordarea problemei educației permanente de pe o poziție științifică apare în lucrările psiho-pedagogilor francezi Paul Legrand, Margaret Maud și ale germanului Peter F. Drücker. După Margaret Maud, concepția că educația adulților se face în timpul școlarității este greșită, întrucît nu corespunde realităților vieții.

Cînd adulții erau copii, nu erau cunoscute — spune Maud — nici fizica atomică, nici multitudinea descoperirilor tehnice. Autoarea conchide pe drept cuvînt: „Dacă cunoștințele se schimbă atît de des, atunci e nevoie ca întreg învățămîntul să fie revizuit și să se organizeze în vederea educației prelungite, insistîndu-se asupra cunoștințelor noi și nu asupra celor tradiționale.

În felul acesta, păreri că instrucția și educația primită în anii de școală constituie o pregătire pentru viață i se substituie ideea de proces desfășurat pe tot parcursul vieții.

Experiențele și realizările ce au avut loc în domeniul educației permanente pe plan mondial se pot sintetiza în cîteva idei esențiale, așa cum au reieșit în cele trei conferințe internaționale care au dezbătut problema educației permanente: Conferința de la Elsinore (Danemarca) din 1949, cea de la Montréal (Canada) din 1960 și, în fine, Conferința de la Marly (Franța) din 1967.

Rezumate, aceste idei ar fi următoarele:

1. În orice țară și oricare ar fi nivelul la care se găsește, educația permanentă este legată de transformările social-politice și de progresul tehnic. Aceste schimbări s-au petrecut atît în țările industrializate, cît și în cele slab dezvoltate, atît în mediul urban, cît și în cel rural.

2. Dezvoltarea tehnicii și micșorarea duratei de lucru săptămînale ridică problema timpului liber. Acest timp liber poate fi înțeles ca:

a) timp liber întrebuințat pentru a forma și a desăvîrși sarcinile extraprofesionale pe care societatea la impune individului, b) timp liber folosit pentru a dezvolta cultura și aptitudinile personale și c) timp liber pentru adevărata relaxare.

3. Se caută o nouă terminologie pentru a nu mai aminti adulților de școală, de cursuri, de profesori. Astfel, în Anglia se spune: „centre de adulți”, în locul cursurilor serale, în Belgia „formația adulților”, în loc de educație; în alte țări, „educația permanentă” sau „educația populară” etc.

4. În metodologia educației permanente au apărut unele mutații: „munca în grup”, „dialogul”, „discuții”, „schimbul”, „cooperarea”, „participarea”, „integrarea” iau locul vechilor metode.

5. În legătură cu programele de învățămînt se observă necesitatea readaptării și elaborării

lor în funcție de exigențele mobile ale profesiorilor și de dorințele pe care le au adulții.

6. Cercetările în domeniul educației permanente se pot realiza și în afară de universități, facultăți, licee experimentale (Franța), ministere, în întreprinderile industriale, care și-au creat servicii speciale de cercetare.

Apare acută nevoia unei coordonări între instituțiile și activitățile de educație a adulților. Această colaborare e asigurată de stat în unele țări; în altele, se naște din însăși inițiativa instituțiilor de educație permanentă, iar uneori rezultă din colaborarea dintre stat și asociațiile particulare. La conferința de la Montréal, delegația Statelor Unite a propus înființarea unui Consiliu Mondial al educației permanente care să activeze în cadrul UNESCO.

În urma discuțiilor, mai ales a celor purtate la Conferința de la Marly, se pot formula următoarele concluzii:

Opinia publică este tot mai informată de ceea ce înseamnă educația permanentă și arată mai mult interes pentru ea. Același interes se manifestă azi în rîndurile tinerilor, cadrelor științifice, sindicatelor și guvernanților.

Se intensifică și se generalizează întrebuițarea mijloacelor audio-vizuale.

Aproape în toate țările se semnalează o extindere a educației permanente — fie a activității culturale sau sportive — în toate straturile sociale, la toate vîrstele și la ambele sexe. Cauza acestei extinderi o constituie nevoia pe care o are societatea industrială de a folosi întreaga energie a omului pentru mărirea producției.

În prezent, educația permanentă face o cotitură serioasă în istoria sa: din statică devine dinamică. Pentru a face pe om capabil de inițiativă și de creație a apărut necesitatea de a-l forma și informa fără încetare, mai ales în ultimul timp, cînd progresul științei și tehnicii nu cunoaște margini și cînd acest progres provoacă prefaceri profunde înăuntrul societății.

Dacă privim în viitor, putem spune că într-o perioadă de numai cinci ani, deci mult mai scurtă decît etapele dintre cele trei conferințe, educația permanentă va deveni o știință de sine stătătoare, cristalizînd în forme definitive experiența dobîndită pînă acum, cu o metodologie proprie, axată pe tendințele de dezvoltare ale societății contemporane.

N. GRIGORIU

TRIBUNA „COLOCVII“

OPINII ● ÎNSEMNĂRI ● DISCUȚII ● OBSERVATOR

DIN PRIMA ZI DE ȘCOALĂ

Început de toamnă. Pe străzile orașului, pardosite cu un mozaic de flori multicolore ce sfidează răcoarea dimineților de septembrie, pășesc vesel și gălăgios elevi de diferite vârste spre porțile școlilor respirând mirosul de var proaspăt.

Ici-colo, zărești pe câte unul, numai de-o șchioapă, cum trece îngândurat și sfios, dus de mână de unul din părinți. Are doar șapte sau șase ani și pășeste pentru prima dată pragul școlii. Uite, băiețelul acesta însoțit de mama sa e Dan, care a împlinit înaintea cu câteva zile șase ani. Astălalt e Nicușor, prietenul și vecinul lui Dan, de aceeași vîrstă. El e sigur și alcargă grăbit, cu fața roșie, ca și cînd ar ști ce înseamnă să întirzii de la prima oră. A ajuns însă tocmă în momentul cînd glasul clopoțelului a fișnit pe fereastra deschisă de deasupra capului său. S-a oprit și s-a rezemat de perete de-abia trăgîndu-și sufletul.

„Am ajuns, încercă el să gîndească. Poate chiar în clasa aceea cu fereastra deschisă e Dan. Ce bine de el!“

Aude însă unele mișcări necunoscute și-și ascute urechile.

Vorbește cineva. Unele cuvinte le deslușește de-a binelea: ... școală, elev, abecedar, ... scris, ... citit, ... socotit... La un moment dat, răzbate numele lui Dan.

Apoi... culmea! Pătrunde pînă la el glasul subțire și mlădios al prietenului său. Nicușor schițează un zîmbet. Apoi, devine serios, grav, se-ntuncă la față, dar continuă să asculte și să trăiască cu toată ființa sa ceea ce se petrece dincolo de zid, în clasă.

Un trecător îl observă, întoarce capul spre el, îl măsoară de sus pînă jos, dar își continuă drumul.

Altul se oprește în dreptul lui și, privindu-l stăruitor, îl iscodește:

— Ce-i, băiețuș? Ai întirziat?... În ce clasă ești la vîrsta și la înălțimea ta?...

Nicușor a plecat capul în pămînt și n-a scos nici un cuvînt. Ochiul însă îi plutesc într-o mare de lacrimi, gata să se reverse.

Trecătorul observă ce se petrece cu acest pui de om, dar insistă:

— E drept că e prima zi de școală și nu trebuia să întirzii. Dacă s-a întîmplat, s-a întîmplat. Nu mai fi mîhnit și du-te în clasă. N-are să-ți spună învățătorul nimic. Ce zici? Te duci?...

Nicușor, nici o vorbă. Doar două dire mari de lacrimi au început să-i brăzdeze obrajii îmbujorați. După aceea au urmat altele și altele...

Omul înalt din fața lui îl îndeamnă binevoitor:

— Dacă ți-e frică, hai cu mine și ai să vezi că nu se-ntîmplă nimica.

— Nu merg, se aude glasul stins, dar categoric al lui Nicușor.

— De ce?

— Așa... Pentru că nu sînt elev.

— Nu ești încă de școală?

— Ba da. Am șase ani, ca și Dan, care, auziți, că vorbește acuma.

— Atunci?

— Nu m-a lăsat tata să mă înscriu.

Glasul clopoțelului care a anunțat prima pauză a curmat discuția.

Nicușor a alergat la poartă pentru ca, prin crăpătura ei, să asiste la zbuguiala elevilor ieșiți în recreație, iar trecătorul și-a reluat drumul cu gîndurile încilcîte de pe urma acestei întîmplări.

Prof. Ion SAMOILĂ

Școala generală Sînnicolaul Mare, județul Timiș

TINERI CARE IMPUN STIMĂ

Sub aspect pedagogic, problema angajării în producție a elevilor pe timpul vacanțelor nu e de loc neglijabilă. Acești tineri dau dovadă că au înțeles necesitatea socială a muncii, faptul că au și ei obligația față de familiile lor, că este mai corect să-și satisfacă dorințele personale nu prin pretenții față de părinți, ci prin efort propriu. Mărturisim sincer că nouă, profesorilor, acești elevi ne impun stimă și admirație pentru concepția lor despre muncă, pe care o consideră o datorie ce îl înobilează pe om.

U o a dintre colegii de clasă ai acestor tineri și chiar unor părinți, gestul le provoacă nedumerire, dacă nu chiar zîmbete mai mult sau mai puțin ironice. „Fața mea n-o să ajungă niciodată să steargă geamurile“, spunea o mamă; „Băiatul meu nu va intra în fabrică decît ca inginer, după ce va termina facultatea“, l-am auzit pe tatăl altui elev, mediocru la învățătură. L-am întrebat pe acest om ce vede dăunător în faptul că fiul său, viitor inginer, ce va conduce procesul de producție, va cunoaște încă de pe acum și aspectul practic al muncii; l-am mai întrebat ce va face fiul său în caz că nu va reuși la facultate. Tatăl a răspuns evaziv: „Se va descurca atunci, vom vedea...“

Sînt și din aceia care consideră că după ce au făcut 2—3 clase de liceu e dezonorant să lucreze ală-

turi de absolvenții de școală profesională ori de cei necalificați; din păcate, asemenea concepții le sînt insuflăte de către inșiși părinții lor, care consideră că au datoria să ferească „domnișoara“ sau „cavalerul“ de „murdăria salopetei“.

Discutam vara aceasta cu doi elevi din clasa a XII-a, care tocmă se întorceau de la lucru:

— Ce te-a determinat ca în vacanță să te încadrezi în producție? l-am întrebat pe cel ce lucra la fabrica de placaj.

— De ce n-aș recunoaște că, în primul rînd, banii—chiar dacă părinții îmi pot asigura cele necesare? Altfel porți o uniformă sau un costum de haine, altfel scrii cu un stilou, cînd ți le-ai cumpărat din munca ta; eu am lucrat și anul trecut și m-am convins.

Celălalt elev mi-a mărturisit:

— Simțeam nevoia să fac ceva.

În primele zile de vacanță tata și mama plecau de dimineață la serviciu; eu rămineam singur. De ce să te apuci? Alții au gospodărie în jurul casei, găsece ce să facă; dar la noi, în bloc... Oricît ai citi sau te-ai plimba, simți că tot n-ai eu ce să-ți umpli timpul. M-am angajat, de aceea, să lucrez.

— Și restul timpului, orele de după muncă, cum vi le petreceți? Aveți vreme să vă și odihniți? i-am întrebat pe cei doi.

— Se înțelege, — mi-au răspuns. Dacă stăm să judecăm bine, tot avem mai mult timp la dispoziție decît în cursul anului școlar. Atunci eram 6 ore la cursuri, după care 4—5 ore ne pregăteam lecțiile. Acum, după 8 ore de muncă, venim acasă, stăm la masă (nici nu

vă inchipuți cu ce poftă mîncăm!). După masă mergem la Trotuș să pescuim, ne plimbăm, venim la clubul școlar unde jucăm tenis de masă, dansăm; seara citim. Vedeti, timp este destul...

Se înțelege că angajarea elevilor în producție, pe timpul vacanței, n-o considerăm obligatorie, dar admirăm modul sănătos de a judeca al unor tineri. Avem motive să credem că ei vor privi întotdeauna viața cu curaj, că nu vor ezita niciodată să pună umărul unde va fi greu.

Și mai e ceva de o deosebită semnificație educativă: satisfacția celui care știe că a făcut ceva util nu numai pentru sine, ci și pentru alții. Cu ani în urmă, ca elev și apoi ca student, lucram în vacanțele de vară la pădure, la plantații (săpat, rărit, curățat etc.). Puietii de atunci au devenit între timp copaci în toată puterea. Cu cită emoție pășesc, în fiecare vară, prin pădurile acelea de stejar și de brad!

La întrebarea: Să permitem elevilor să lucreze în timpul vacanțelor? — răspunsul meu rămîne afirmativ, împotriva opinilor sceptice pe care le mai auzim. Uzina, șantierul, ogorul sînt înalte școli de educație pentru viață.

Prof. Gheorghe MOVILĂ
Liceul din Comănești,
județul Bacău

TRIBUNA „COLOCVII”

OPINII • ÎNSEMNĂRI • DISCUȚII • OBSERVATOR

Dintre filmele care rulează pe ecrane ne-a reținut atenția, prin noutatea temei educative, producția italiană „Neînțeleșul”.

Problema creșterii copiilor rămăși fără mamă, care alcătuieste tema filmului — realizat de Luigi Comencini după un roman al lui Florence Montgomery — sugerează un conflict dureros între logica rece a sfaturilor și argumentelor date de părinte fiului și sensibilitatea greu încercată a acestuia din urmă. Andrea, un băiat de vreo 12 ani, are vârsta când încă

UN FILM EDUCATIV

nu poate înțelege totul, dar, spre deosebire de fratele mai mic, este destul de mare ca să cunoască și să vrea să știe. Vrea să știe cu ce drept este lovit de aceea care îl îngrijește, vrea să știe de ce nu este și el luat în brațe, vrea să știe de ce tatăl nu-l înțelege sau îi răstălmăcește intențiile lui bune.

Lipsit de căldura absolut necesară vârstei, el se disimulează, se refugiază în sine, își găsește preocupări de genul „curajometrului” (un copac de a cărui creangă se agață pentru a-și încerca puterile și de la care i se va trage în final moartea) de pe malul lacului. „Curajometrul”, spălatul mașinii, drumul cu bicicleta la Florența pentru a-i cumpăra tatălui un cadou, sînt tot atîtea eforturi pe care Andrea le face pentru a-și forma încrederea în el și în oameni. Dar, nesuștinute de loc de tatăl lui și doar parțial de unchiul Will, încercările sale de a se face înțeles sînt zadarnice. Poate de aceea, cînd trebuie să se poarte delicat (amintim scena cu fetele de la cinematograful), el este ironic, irascibil și chiar brutal.

Pe fundalul instabilității sale sufletești cad reproșurile tatălui pentru fapte bine intenționate, dar care sfîrșesc prin a fi greșeli de comportare datorită lipsei de experiență. Și fiul răspunde cu un „da” din ce în ce mai puțin convins.

Puternic afectat de pierderea soției, tatăl nu-și mai poate înțelege fiul, nici măcar cînd acesta aduce modestele albăstrele la mormîntul mamei. Cu un gest nepotrivit, aruncă florile aduse de Andrea, înlocuindu-le cu florile mai scumpe aduse de el. Băiatul are o reacție aparent neașteptată, întoarce capul și cu o voce calmă întreabă: „Nu plecăm?”. Stăpînirea emoției de nedumerire și durere — albăstrelele erau florile preferate ale mamei — e aici perfectă.

Andrea, aparent robust fizic și psihic, care priiește cu bărbăție vicisitudinea soartei, se dovedește totuși vulnerabil. Tatăl își dă seama mult prea tîrziu de acest lucru, de-abia atunci cînd află de compunerea fiului său despre cel mai bun prieten. Din cuvintele lui Andrea, care face portretul unui părinte ideal, reiese că cel mai bun prieten i-ar putea fi chiar tatăl, dar, din păcate, acesta „nu-i spune niciodată nimic...”. În acest fel copilul exprimă în mod indirect lipsa afecțiunii pătîntești.

Deși apare cam melodramatic și are darul de a storce lacrimi publicului, compunerea reușește totuși să trădeze zbuciumul interior al copilului. Pentru prima oară, tatăl își ia fiul de umeri și își cere iertare. Dar sînt ultimele cuvinte pe care le mai poate auzi copilul. (În urma căderii din copac în apă, Andrea se accidentează mortal).

Filmul, deși alătură scene autentice (aceea a risului forțat, susținut cu finețe de aparent antipaticul unchi Will) de scene „tari”, comerciale, merită cu prisosință să fie văzut, deoarece, beneficiind și de o interpretare valoroasă (Antony Quayle în rolul consulului Duncombe, John Sharp în rolul unchiului Will și Stefan Colagrande în rolul lui Andrea), reușește să atragă atenția asupra climatului afectiv în care trebuie să fie crescut copilul.

Gh. BUNESCU

Constatarea pe care o împărtășesc în rîndurile de față mi-a fost prilejuită de sesiunea examenului de admitere în clasa a IX-a ținut în primăvară la liceul nostru. Mulți dintre candidații au manifestat de pe acum anumite preferințe pentru una sau alta din secțiile pe care le vor urma începînd din clasa a X-a: umanistă sau reală. Observația a fost întărită de consultarea cîtorva dintre fișele de concurs cu care candidații se prezintă la examenul oral.

Notele obținute de acești candidați la limba română și istoria patriei distonau puternic cu nota primită la matematică fie într-un sens, fie în altul (note excelente la limba română și istorie și, dimpotrivă, notă mediocră la matematică, sau invers, notă maximă la matematică și note abia de trecere la celelalte două discipline din concurs). Cîntinîndu-mi cercetarea, am putut observa o simetrie aproape perfectă a acestor note cu cele obținute la lucrarea scrisă la limba română sau matematică. Desigur, mediile individuale obținute la fiecare disciplină își pot găsi explicația în mai multe cauze: dragostea insufletită pentru obiectul respectiv în școala generală de către profesor, un interes deosebit, manifestat de candidat pentru o disciplină sau alta, existența unei tradiții în familie etc. În cîteva cazuri mi-am lăsat libertatea să-i întreb pe candidați cum își explică ei înșiși această diferență de valoare între răspunsurile date la cele două grupe de discipline din concurs. Mi-au răspuns că au acordat un interes sporit unui obiect sau altuia în funcție de secția pe care doresc s-o urmeze în clasa a X-a și, mai mult, avînd în vedere și profesia pe care gîndesc de pe acum s-o exercite. Pentru a mă convinge că e vorba de o alegere făcută cu un anume discernămint, i-am întrebă pe candidați ce preocupări extrașcolare au avut în direcția alegerii pe care o mărturisesc. Răspunsul a fost: participă la cercurile pe obiecte în școala generală; au diferite încercări literare și lecturi bogate; rezolvă probleme la „Gazeta matematică”; manifestă un interes deosebit pentru problemele tehnice etc. Desigur, intrînd în liceu cu asemenea aspirații acești elevi vor ca și școala să țină seama de ele și să vină în întîmpinarea lor chiar de la început, adică din clasa a IX-a.

Dar cum se prezintă lucrurile de obicei? Repartiția candidaților admiși în urma concursului în clasele a IX-a are în vedere foarte vag, sau de cele mai multe ori n-are în vedere deloc, aptitudi-

nile elevilor. Elevii sînt repartizați în diferite clase proporțional, în funcție de mediile obținute la examenul de admitere, pentru a se asigura omogenizarea claselor. A lua însă în evidență în momentul în care se constituie clasele a IX-a numai media

ORIENTAREA PROFESIONALĂ ÎNCEPE DIN CLASA A IX-a

de admitere, și nu și elevul, cu înclinațiile lui mărturisite, mi se pare cu totul nefiresc. Luarea în considerare — printre altele — și a criteriului înclinațiilor naturale ale elevilor ar favoriza închegarea încă din primul an de liceu a unor nuclee omogene, cu preocupări intelectuale și școlare

apropiate, dacă nu identice. Din cele spuse pînă acum să nu se înțeleagă cumva că pledez ca împărțirea în cele două secții de bază ale liceului — literară și reală — să se facă începînd încă din clasa a IX-a, și aceasta pentru faptul că pentru o largă categorie de elevi clasa a IX-a reprezintă un moment, și încă unul foarte important, de meditație asupra viitoarei opțiuni. Să nu scăpăm din vedere însă nici faptul că această situație poate crea și sentimentul — subiectiv, dar oarecum justificat — că respectivele colective au o existență efemeră. Ceea ce nu constituie cea mai bună condiție pentru sudarea colectivelor respective de elevi. În mod neîndoios faptul acesta se repercutează negativ asupra dezvoltării elevilor, deoarece se vor afla la un loc cu aceia care au aceleași aspirații școlare și preocupări începînd abia cu al doilea an de studii liceale (cl. X-a). Situația s-ar putea evita dacă s-ar ține seama de acești factori încă de la intrarea elevilor în liceu — în clasa a IX-a — fie și numai orientativ. Bineînțeles, aceasta nu înseamnă excluderea posibilității de a reveni asupra hotărîrii luate o dată cu promovarea în clasa a X-a.

Cred însă că principalii beneficiari ai unui asemenea procedeu mai elastic, și mai aproape de năzuințele elevilor, în alcătuirea claselor a IX-a ar fi clasele cu profil umanist, care, adeseori, din păcate, sînt formate din elemente eterogene și devin un loc de refugiu pentru așa-ziii lipsiți de talent pentru matematică. Constituirea unor clase a IX-a pe criteriul amintit ar reprezenta premisa materială certă că viitoarea opțiune pentru secția reală sau umanistă se face pe baze reale, verificabilă și prin notele obținute la concursul de admitere la cele două grupe de discipline. Pe de altă parte, s-ar micșora astfel considerabil efectul negativ al dizolvării unor colective abia închegate, asigurîndu-se omogenitate și continuitate claselor și respectiv elevilor în cei patru ani de studii în liceu.

Prof. Ion V. DAN

Liceul „Aurel Vlaicu”, București

NOTA REDACȚIEI. Invităm cadrele didactice să și spună părerea în legătură cu sugestiile din articolul prof. Ion V. Dan.

ANIVERSĂRI

ȘCOALA GENERALĂ „SIMION MEHEDIȚI” DIN SOVEJA

Nu de mult locuitorii minunatei așezări vrâncene — Soveja, au sărbătorit o dublă aniversare, cu ocazia semnificativă pentru dezvoltarea învățământului și culturii românești: centenarul școlii generale din localitate și împlinirea a 100 de ani de la nașterea savantului român Simion Mehediți, care a trăit și a creat pe aceste meleaguri.

„Sărbătorirea acestui eveniment capătă o semnificație sporită — se spune în Mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu cadrelor didactice și elevilor, Comitetului comunal de partid și Consiliului popular, locuitorilor comunei Soveja — prin aniversarea în același timp a 100 de ani de la nașterea în comuna Soveja a marelui geograf român — Simion Mehediți. Școala dumneavoastră, în care Simion Mehediți a învățat primele clase, va purta de acum înaltele numele lui — semn al prețurii ce se acordă prodigioasei activități științifice și didactice

a renumitului savant. Aceasta reprezintă o nouă expresie a cinstitii de care se bucură în orânduirea noastră socialistă valorile spirituale ale patriei”.

Locuitorii comunei Soveja, care au cinstit cele două centenare prin numeroase manifestări culturale, au răspuns conducerii partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, printr-o telegramă în care își exprimă sentimentele de mulțumire, de adâncă recunoștință față de grija ce o poartă pentru valorificarea a tot ce a creat mai bun geniul poporului nostru, pentru dezvoltarea continuă a patrimoniului științific al patriei.

Cu acest prilej în incinta școlii centenare s-au deschis două expoziții — una reflectând viața și activitatea marelui savant, iar alta cuprinzând obiecte de artă populară locală. Totodată, în centrul comunei a fost dezvoltat bustul lui Simion Mehediți, iar pe clădirea școlii care îl poartă numele a fost așezată o placă comemorativă.

LICEUL „GHEORGHE LAZĂR” DIN SIBIU

Unul dintre cele mai vechi lăcașuri de cultură din țara noastră — Liceul „Gheorghe Lazăr” din Sibiu, funcționează la început numai cu o clasă, ca gimnaziu latin. Școala, a cărei piatră fundamentală s-a pus în 1692-1693, apare în plină dominație habsburgică, într-o vreme când biserica catolică încerca prin toate mijloacele să-l convertescă pe românii din Transilvania la catolicism.

Timp de 51 de ani, toate strădanile ordinului de căluzări leziții, care avea această misiune, rămân ineficiente: românii nu pot fi ruși de limba, de istoria și tradițiile care îi leagă de gila strămoșească. Gimnaziul este frecventat la început de puțini elevi români, dar cu timpul numărul lor crește. De pe bancile lui s-au ridicat figuri luminoase ca Gh. Lazăr, întemeietorul primei școli românești de grad mediu și superior, și August Treboniu Laurian. Alături de el, revoluționarii Axente Sever, Simion Balint și alții vor lupta activ în timpul revoluției din 1848, iar Ion Puceariu, istoric și abil om politic, își va aduce un aport însemnat la conducerea societății ardelen „Astra”.

Revoluția din 1848 are un puternic răsunet în gimnaziul sibiuan: limba de predare latină se înlocuiește cu cea germană. Limba oficială din Transilvania a celor timpurii, căreia li se adaugă, facultativ, româna și maghiara. Învățământul primește un pronunțat caracter laic prin introducerea unor materii ignorate până atunci: matematica, fizica, chimia, științele naturii. Se schimbă și structura școlii a cărei durată se ridică la opt ani, iar fiilor de absolvent se primește în urma unui examen de maturitate. În aceste condiții, numărul elevilor români care urmează gimnaziul se ridică și mai mult, ajungând la 54,6%. Dar procesul acesta de liberalizare a școlii este oprit pentru moment, în urma dualismului austro-ungar din 1867 și, înosebi, prin aplicarea celor două legi — a naționalităților transilvănene și învățământului (1868) care impun pe primul plan limba maghiară. Aceste tendințe împingând o vâle reacție din partea românilor. Oameni de știință și cultură, personalități marelui de mai firzlu ale țării noastre, prin scrierile, prin acțiunile lor, se opun acestui proces. Printre ei se numără cîțiva dintre foștii elevi ai

gimnaziului: poezii Octavian Goga și Șt. O. Iosif, memorandumii Dumitru Comșa și Șt. Cleo Pop, Inventatorul Aurel Vlaicu, pictorul Octavian Sniłgelsky, ziaristul Valeriu Braniște și alții.

O nouă etapă înscrie în viața sa această instituție de cultură la Unirea Transilvaniei cu România. Limba de predare maghiară se înlocuiește acum cu limba română, iar gimnaziul se va numi de-acei înaltele liceu, după termenul înestătenit în România, fiind totodată numele fostului elev al acestei școli, Gh. Lazăr.

Învățământul răspunde tot mai mult cerințelor societății: clasele superioare se bifează în moderne și realiste, iar viața liceului se exercită și pe plan extrascolar. Prin cele două societăți ale elevilor: Societatea de lectură „Al. Vlahuță” și societatea științifică „Spiru Haret”.

Tot după Unirea Transilvaniei cu România, sub conducerea înimosului director Ion Bunea, la Liceul „Gh. Lazăr” din Sibiu se înființează un Internat deschizându-se în felul acesta drum spre știința de carte și fiilor de țărani cu posibilități mai modeste.

Profesorii de valoare, unii ridicați de pe băncile liceului ca: Ioan Bratu, Ioan Sandu, Nicolae Rogman, Zaharia Chermșan, alții veniți din Țara Veche: Al. Arbore, Al. Mumulanu, Petre Andreescu, Al. Dima, au dat patriei, prin strădanile lor, multe generații de intelectuali. Tot aici și-au făcut studiile liceale sau au funcționat ca profesori reprezentanți de seamă ai științei și culturii noastre, ca de pildă: acad. Aurel Moza, acad. Andrei Țetean, prof. univ. B. D. Roșca, Virgil Vătășianu, Victor Preda, Al. Sanielevici, membri corespondenți ai Academiei, Ion Moza, Aehim Stoia, Aurel Scrimbea.

Astăzi, în condițiile socialismului, fiind, prin politica de partid și de stat, învățământul din patria noastră este așezat pe baze moderne, științifice, aniversarea a 275 de ani de la înființarea Liceului „Gh. Lazăr” din Sibiu constituie un eveniment de seamă al culturii noastre. Este, totodată, un plos omagiu adus înalților, un îndemn și o certitudine pentru strădanile de viitor.

D. RACHICI

Împrejurări istorice deosebite în care s-au format Țările Române, ca și pătrunderea otomană în Peninsula Balcanică încă din a doua jumătate a secolului al XIV-lea s-au răsfrit negativ asupra procesului de dezvoltare a societății românești, frînând apariția acelor forțe sociale și economice onșenești, cu un caracter laic, anticlerical și anti feudal pregnant și care în mod obiectiv erau purtătoare ale unor idei înaintate ale vremii.

Cu toate acestea, Țările Române nu au rămas în afara circuitului de valori și idei ale vremii. Mai tirziu, este drept, ideile Renașterii și ale umanismului pătrund și pe aceste meleaguri. Primele rezultate directe ale receptării acestor idei constituie preocuparea pentru deschiderea de școli. Alexandru Lăpușneanu are astfel meritul de a fi pus bazele unei asemenea școli la Hîrlău, cu limbile de predare slavonă și greacă și, probabil, și latină. Urmașul său la domnie, Despot Vodă, înființează la Cotnari, în 1562—1563, o școală latină, în care se resimt ideile învățatului umanist și reformator Melancthon. În Transilvania, ideile reformei și ale umanismului găsesc un teren prielnic de pătrundere și astfel asistăm, ca urmare a strădaniilor unor învățați umaniști, la hotărîrea Dietei Transilvaniei, din Cluj, în 1565, de a se înființa o școală la Alba Iulia sau Sebeș, cu limba de predare greacă și latină. O încercare de a se înființa o școală superioară la Sibiu în 1525, ca urmare a conciliului dominicanilor intruit la Roma în același an, nu poate da rezultatele scontate datorită invaziei otomane din 1526 din Ungaria. În Țara Românească, Petru Cercel, în scurta sa domnie, încearcă să pună temelii primei „Academii”. În Moldova, la rîndul său, Petru Șchiopu încearcă să înființeze o școală catolică, evident cu limba de predare latină. Prima jumătate a secolului al XVII-lea aduce în cele două Principate Românești de dincoace de Carpați primele rezultate concludente în domeniul învățământului. În 1640, în Moldova, după exemplul Academiei Kieviene, ia ființă Școala de la Trei Ierarhi. Aproximativ în același timp, învățatul boier Udriște Năsturel înființează la Tîrgoviște o școală greacă și latină, izvoită din nevoile combaterii influenței catine. Către sfîrșitul aceluiași veac școlile din cele trei Țări Românești fac pași serioși în direcția modernizării și laicizării învățământului. Grăitoare este în acest sens școala de grad mai înalt de la Orăștie, înființată și condusă de Mihai Haticu, și care este frecventată de mulți elevi români. Nevoile tot mai stringente ale administrației și culturii impun ca în Academia de la Iași pe care o înființează Gheorghe Duca limba română să ocupe un loc tot mai important. Un moment însemnat în dezvoltarea învățământului în Țara Românească îl va reprezenta de bună seamă înființarea în 1694 de către Constantin Brîncoveanu a faimoasei Academii Domnești de la Sfîntul Sava, care demne rapid un focar de cultură pentru această parte a Europei.

Aniversările școlilor și liceelor: Școala generală din Soveja, liceele din Sibiu, Beiuș, Odorheul Secuiesc, Miercurea Ciuc, Crîșturul Secuiesc, „Dimitrie Cantemir” din București constituie subliniază locul și însemnătatea școlii în marea operă de educație și cultură pe care o săvîrșește poporul român sub conducerea Partidului. În același timp, aceste aniversări arată continuitatea unei tradiții în dezvoltarea materială și spirituală a poporului nostru.

LICEUL „SAMUIL VULCAN” DIN BEIUȘ

ANiversarea Liceului „Samuil Vulcan” a constituit o manifestare plină de entuziasm și efan patriotice, de recunoștință și de dăruire aduceri aminte pentru toți cei care au făcut să înflorească și să rodească, în ținutul Crîșturilor, dulcea limbă ce-o vorbim.

Intemelat la 6 octombrie 1828 în pitorescul orașel de pe valea Crîștului Negru, așezămintul lui Samuil Vulcan a fost singura școală românească medie din nord-vestul Transilvaniei pînă la Unire.

Prin strădanii și munca plină de abnegație a dascălilor școlii, în acest colț de țară s-a răspîndit lumina cărții, s-a păstrat trează conștiința unui popor asuprit.

În articolul 11 al actului de fondare, Samuil Vulcan scria: „Deși institutul acesta este intemelat, ce e drept, cu deosebire pentru valahi, nu se va opri de la el nici un tinăr, fie de orice religune sau națiune, numai să fie calificat a intra în el după lege”.

Omul învățat și înzestrat cu o inteligență clarvăzătoare, Vulcan a știut să prindă momentul cel mai potrivit pentru ca întemeind această școală, necăjiți din țara Crîșturilor să poată beneficia de dreptul la cultură.

La început gimnaziu, școala din Beiuș a crescut an de an prin grija și dragostea marelui său ctitor, care în 1836 îl adaugă încă două clase; apoi, în 1851 devine liceu cu 8 clase, iar în 1853 liceul funcționa cu toate clasele și dădea prima promoție de absolvenți (în număr de șase) cu examen de maturitate.

O dată cu marelui act de la 1918 învă-

țământul nostru crește în întreaga Transilvanie, iar liceul din Beiuș, care avea o bogată experiență pedagogică și administrativă, a putut da numeroase cadre de conducere pentru liceele nou înființate.

De neuitat vor rămîne în cronica liceului figurile dascălilor: Vasile Stănescu, Victor Borlan, Teodor Roșu, Alexandru Roman, dr. Alexandru Pteancu, Camil Sălăjan, Francisc Hubic, Ioan Georgescu, Constantin Pavel, Ioan Buștia, care au muncit cu abnegație, ridicându-i prestigiul.

Au urmat apoi alte rînduri de dascăli care au dus mai departe tradiția acestei școli: Ioan Teșusanu, Nicolae Fintinaru, Stefan Musta, Traian Tîmaș, Tudor Odeșteniu, Victor Popovici, Dr. Nicolae Fluerns.

Toți și-au împlinit datoria cu înăfime și pasune și au crescut generații de tineri care nu-i vor uita. Ei ne-au dat tot ce au avut mai bun în sufletele lor.

Astăzi, Liceul „Samuil Vulcan”, prin grija și dragostea partidului și statului nostru cunoscute o înflorire cum n-a vădit-o nîl marelui său ctitor. Laboratoarele sale sînt înzestrate cu cele mai moderne utilaje, cabinetele spațioase imbie la studiu. Sala de lectură e plină de elevi, ea și baza sportivă, iar internatul adăpostește sute de tineri veniți la învățătură din împrejurimi.

Tradițiile generoase de odinioară se împletesc cu noile aspirații.

Prof. Augustin CERNĂU

ANIVERSĂRI

LICEUL „DR. PETRU GROZA“ DIN ODORHEIUL SECUIESC

Documentele istorice arată că liceul din Odorheiul Seculesc a fost înființat în anul 1593 — adică la câteva decenii după constituirea Transilvaniei în principat autonom (1541) și cu puțin înaintea evenimentului de mare însemnătate istorică al unirii celor trei țări românești (1599). Cătorul lui a fost învățătorul călugăr tezut Marosvásárhely Gergely (1561—1623), personalitate culturală a timpului, apreciat clar de Mihai Viteazul, traducător și autor de scrieri literare și științifice, din care unele au apărut în zeci de ediții.

Funcționează mai întâi cu patru clase elementare și patru de gimnaziu, apoi i se adaugă treptat altele, astfel încât din 1853—1854 cursul liceal devine complet, iar predarea materiilor de învățământ nu se mai face de către un singur profesor la o clasă.

Limba de predare a fost limba latină. Și aceasta mai bine de două secole și jumătate — până în 1850 când i-a luat locul maghiara.

Unirea Transilvaniei cu România, care marchează încheierea procesului de formare a statului național unitar român (1 decembrie 1918) a adus transformări și în sistemul de învățământ; ca urmare, activitatea instructiv-educativă a liceului se desfășoară pe baza planurilor de învățământ valabile pentru toate școlile din țară, limba de predare rămânând în continuare maghiara.

Debutul Liceului din Odorhei s-a făcut cu circa 100 de elevi și cîteva profesori, numărul lor crescând sau scăzând în decursul anilor în funcție de stările produse de războaie, crize economice, epidemii etc. Statisticile indică totuși pe total un spor de la un veac la altul, secolul al XX-lea fiind inaugurat cu 209 de elevi și 14 cadre didactice. La Reforma învățămîntului (1948) liceul avea 558 de elevi și 25 de

cadre, pentru că după 20 de ani (1968) numărul lor s-a ridicat la 911 elevi și 53 de profesori la cursurile de zi (clasele V—XI), 256 elevi și 9 cadre didactice la seral și 209 elevi la învățămîntul fără frecvență.

Această creștere a populației școlare după 1944, precum și exigențele noi față de conținutul pregătirii tineretului au necesitat masive intervenții pentru îmbunătățirea bazelor materiale a procesului de învățămînt din școală. În prezent, ea dispune de laboratoare (de fizică, științe biologice, chimie) dotate cu aparate și instrumente moderne, cu numeroase substanțe și preparate, mulaje, planșe, hărți etc., de o bibliotecă (cu peste 12 000 de volume, cu variate colecții de ziare și reviste), săli de gimnastică, terenuri de sport, instrumente muzicale și de alte mijloace care înlesnesc dezvoltarea armonioasă, multilaterală a personalității elevilor.

„Pătrunși de o caldă dragoste față de patria comună — România socialistă — se spune în mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, colectivului școlii, cu ocazia aniversării ei — profesorii acestui liceu și-au înmănușat capacitatea creatoare, pasiunea și pricepera pentru înarmarea tineretului cu marile cuceriri ale inteligenței umane, pentru formarea lui ca participant activ și devotat la fâurirea noii orinduri, la munca entuziasată a întregului nostru popor“. Este semnificativ pentru nivelul de pregătire al elevilor și pentru conținutul muncii profesorilor (între care mulți sînt distinși cu titluri, ordine și medalii ale R.S.R.), faptul că din rîndul elevilor care au învățat în această școală s-au ridicat numeroși intelectuali de valoare — scriitori, artiști, cercetători, profesori, ingineri, medici care, așa cum se apreciază în mesaj, aduc o contribuție de seamă la progresul țării.

LICEUL DIN CRISTURUL SECUIESC

Un început modest — într-o clădire de lemn și nulele, apoi în una din patruză cărămizi, construite prin contribuția în muncă și materiale a populației, mai ales a părinților și elevilor...

La înființare (1793), gimnaziu cu patru clase, școala din Cristurul Seculesc se dezvoltă treptat în liceu și înregistrează o creștere a numărului de elevi: în 1857 avea cinci clase și 147 de elevi, în 1905, șase clase și 163 de elevi, în 1916, opt clase și 226 de elevi. Reforma învățămîntului din anii democrației populare determină și aici — ca de altfel la toate școlile patriei — cea mai mare creștere numerică a populației școlare. În prezent, școala este frecventată de 583 de elevi (clasele I—XII), pe care îi pregătesc 26 de învățători și profesori.

În anii noștri, condițiile de muncă din școală s-au îmbunătățit continuu. Statul a alocat sume importante pentru amenajarea, modernizarea și înzestrarea ei, astfel înființat elevii și profesorii să-și poată desfășura activitatea nestîngheriți de greutatea materiale. Totodată, s-a

acordat o atenție deosebită condițiilor de viață și de studiu ale băieților și fetelor care locuiesc la internat — oferindu-li-se un cadru de viață plăcută și posibilitatea unei pregătiri feminine.

Grădii pe care o arată statul pentru condițiile de muncă din școală și internat i se răspunde printr-o activitate susținută la clasă, prin participarea la întreprinderile școlii, la păstrarea avutului său, la dezvoltarea spațiilor destinate sportului și recreării.

O coincidență plăcută face ca sărbătorirea celor aproape două veacuri de existență a Liceului din Cristurul Seculesc să aibă loc într-o etapă în care se fac pregătirile pentru conferința pe țară a cadrelor didactice. În împlinirea acestui semnificativ moment din viața școlii noastre noi, învățătorii și profesorii Liceului din Cristur și-au mobilizat eforturile pentru buna pregătire a colectivului de elevi, care înmănușează într-o activitate rodnică pe copiii românilor, maghiarilor și al altor naționalități din această parte a țării.

LICEUL DIN MIERCUREA-CIUC

Înființat în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, între anii 1667 și 1669 — după unele documente ale vremii la sfîrșitul secolului al XVI-lea, ca școală fără grad mediu — liceul din Miercurea-Ciuc urmează procesul obișnuit al dezvoltării progresive, iar elevii care îl frecventează sînt nu numai din regiunea Ciucului, ci și din Moldova, din părțile Făgărașului etc.

În trecut, existența școlii a fost amenințată de calamități, ca năvălirile tătarilor (1661, 1694) care, însoțite de distrugeri, au lăsat urme și în viața acestui lăcaș de cultură, bunurile și activitatea lui fiind serios primejduite. De asemenea, desființarea forțată de către hasburgii a autonomiei de care se bucurau

zonele de graniță, perchezițiile repetate, recrutările pentru armata imperială, făcute uneori chiar din rîndul elevilor (într-un timp înscrierea la școală era posibilă numai pe baza unei aprobări militare), au stîngherit buna desfășurare a procesului instructiv-educativ. Nu mai puțin defavorabilă a fost și măsura luată în timpul absolutismului austriac — de a se introduce limba germană ca disciplină obligatorie — neînșurirea ei la perfecție în decurs de trei ani de studiu atrăgînd exmatricularea elevilor. Toate acestea au dus la scăderea numărului școlărilor, astfel încît încă înainte liceul funcționa cu 300—400 de copii, după anul 1780 abia reușește să școlărezezezeze 11, 14, 15 elevi. În cursul celor

doi războaie mondiale, clădirea și mobilierul școlii au fost din nou deteriorate, iar activitatea perturbată. După un document existent în arhive, dauncele provocate numai de cel de al doilea război mondial se ridică la peste două milioane de lei.

În cluda acestor vicisitudini profesorii liceului din Miercurea-Ciuc au continuat să lucreze cu zel pentru îmbogățirea pregătirii elevilor, pentru răspîndirea culturii în acea regiune a Transilvaniei. Din rîndurile lor și a foștilor lor elevi s-au afirmat, în decursul deceniilor, numeroase personalități ale vieții sociale.

După eliberarea țării noastre de sub jugul fascist, preocuparea pentru așezarea procesului instructiv-educativ pe baze noi, democratice, a fost dublată de grija pentru înlăturarea lipsurilor materiale produse de situațiile din trecut. An de an au fost alocate fonduri imense pentru amenajarea localului, pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă în școală, de studiu și odihnă în internat. În prezent stau la dispoziția elevilor clase spațioase, laboratoare, ateliere, săli pentru cercurile tehnice, cluburi, cabinete pe specia-

lități — liceul dispunînd de un inventar în valoare de 7 milioane de lei.

Pentru ridicarea nivelului calitativ al procesului instructiv-educativ, s-a dat o atenție deosebită încadrării școlii cu un număr suficient de profesori, bine pregătiți pentru fiecare specialitate. Această măsură a făcut ca numărul cadrelor didactice să crească de la 38 în 1958 la 76 în 1968.

Merită semnalat că mai mult de jumătate din profesorii de azi ai liceului provin dintre foștii lui elevi, că marea majoritate a specialiștilor care lucrează în diferite domenii de activitate din orașul Miercurea-Ciuc și din împrejurimi — medici, ingineri, profesori, juriști, tehnicieni, muncitori calificați — au primit pregătirea de bază în această școală. Este un fapt care ilustrează cum nu se poate mai bine munca de calitate a cadrelor ei didactice, pasiunea pentru meseria de dascăl, respectul lor pentru telurile misiunii nobile pe care le-a încredințat-o poporul.

Stela PREDESCU

LICEUL „DIMITRIE CANTEMIR“ DIN BUCUREȘTI

Acest vechi așezămînt de cultură a început să înființeze modest acum o sută de ani doar cu două clase divizionare, cuprinzînd vreo 50 de elevi și 6 profesori, adăpostiți în localul Liceului „Matel Basarab“ din București. Înființarea gimnaziului, căruia în anul 1877 avea să i se dea numele eruditului principe moldovean Dimitrie Cantemir, trebuie înțeleasă ca un ecom al preocupărilor democratice ale domnitorului Alexandru Ioan Cuza de a așeza învățămîntul românesc pe baze noi.

Vicisitudinile vremurilor trecute au împins noului gimnaziu strămutări succesive dintr-un local într-altul, pînă în anul 1916 cînd începe să funcționeze în actuala clădire. În anul 1919 gimnaziul se transformă în liceu.

Răsfoind istoricul școlii, întâlnim printre profesorii ei oameni de seamă ai învățămîntului românesc. Aici au predat, o anumită perioadă din activitatea lor, matematicienii Traian Lalescu și Mihai Ghermănescu, istoricul Constantin Glucescu, profesorii Gh. Bogdan Duică, Simion Mehedintz, N. Cartoian, Charles Drouhet și Constantin Săneanu, autori de tratate, manuale și dicționare, poetul Ion Barbu (matematicianul Dan Barbilian) poetul și criticul literar acad. D. Panaitescu-Perpessiculus, poetul și profesorul Mihail Cruceanu, membru fondator al Partidului Comunist Român, și mulți alții.

Dintre directorii vrednici din trecut se distinge figura lui Vasile Suteu care a condus activitatea acestui școlii timp de 29 de ani, din 1910 pînă în 1938. Originar din Năsăud, om de deosebită formație intelectuală, cu studii strălucite în țară și străinătate, elev al lui Al. Odobescu, la Școala Normală Superioară al lui B.P. Hasdeu, Titu Maiorescu, Grigore Tocilescu și V.A. Urechia — Vasile Suteu îmbină simțul realist de organizare materială cu spiritul umanist care anticipează într-un fel educația de azi. Numele lui rămîne legat și de construcția, în două etape, (1915 și 1933), a actualului local și a sălii de gimnastică (1924).

Mulți dintre foștii elevi și absolvenți ai școlii au făcut cinste prin activitatea lor instituției care i-a format în anii tinereții. Aici au urmat cursurile liceale cîteva dintre personalitățile de seamă ale vieții culturale-științifice și politice din țară. Așa sînt, de exemplu, George Călinescu, directorul George Georgescu, scriitorul George Mihail Zamfirescu, acad. Ath. Joja, prof. univ. Paul Dimo, prof. univ. Cornel Penescu, membru corespondent al Academiei, prof. univ. Vintilă Mihailescu, președintele Societății de științe geografice, prof. univ. emerit C. Ionescu-Bujor, Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Teodor Marinescu, ambasador, și mulți alții ale căror nume constituie un strălucit exemplu educativ demn de a fi urmat de actualii noștri elevi.

Printre manifestările mai deosebite de la această școală, dinaintea de 1944, menționăm că în 1928, sub conducerea profesorului Mihail Ghermănescu, s-a înființat Societatea matematică a elevilor Liceului. În 1925 a apărut „Cercul matematic“, revistă editată de această societate cunoscută în țară și chiar peste hotare.

După 23 August 1944, în aproape un sfert de veac, Liceul „Dimitrie Cantemir“

cunoaște o mare înflorire. Mulți profesori ai liceului, dintre care unii s-au afirmat mai înainte cu teze de doctorat, desfășoară o activitate științifică și pedagogică, elaborînd manuale, metode și lucrări de specialitate, sau sprijinind societățile științifice.

În ultimele două decenii prestigiul liceului a crescut, devenind una din școlile de bază pentru efectuarea practicii pedagogice a studenților. Liceul a fost vizitat în repetate rînduri de către delegații din țară și străinătate.

Astăzi liceul funcționează cu 34 clase IX—XII, dintre care 11 la secția serală, avînd un efectiv de peste 1 200 elevi, îndrumați cu competență și devotament de un corp profesional cuprinzînd 60 de cadre didactice, în frunte cu directoarea școlii Ileana Teodorescu. Datorită condițiilor create de partidul și statul nostru socialist, liceul dispune de o bogată înzestrare cu material didactic: 4 laboratoare de fizică și chimie cu aparatură modernă, un laborator de științele naturii, o sală de gimnastică modern utilată, o bibliotecă cu peste 20 000 volume, dintre care unele, ediții rare, cabinet medical etc.

În 1967, ca urmare a aplicării Directivei Conscriului al IX-lea al P.C.R., s-au înființat clase speciale de fizică pentru elevii claselor X—XII.

Principiul continuității în muncă devine din ce în ce mai mult o caracteristică a școlii. Astfel, un număr de 10 actuali profesori au o continuitate de 15 pînă la 27 de ani, ceea ce se răsfrînge pozitiv în procesul de învățămînt.

Aceeași continuitate și devotament pentru profesune și locul de muncă remarcăm în rîndurile personalului administrativ. Un exemplugrăitor ni-l oferă Ioan Mănoiu care funcționează ca secretar al liceului din anul 1938.

Activitatea cercurilor de elevi a cunoscut de asemenea o înflorire la principalele discipline printre care matematica, fizica și literatura. Din 1957 apare revista „Dimitrie Cantemir“, îndrumată de prof. M. Dragomirescu, care oglîndește preocupările creatoare multilaterale ale elevilor.

Pe tabelul cu numele foștilor elevi eu care se mîndrește școala, se înscriu și nume din generațiile mai noi, de poeți, regizori, actori, compozitori, profesori universitari și cercetători științifici.

La împlinirea unui secol de activitate subliniem cu recunoștință contribuția pe care înaintașii noștri, profesori și foști elevi, au adus-o la dezvoltarea și înflorirea Liceului „Dimitrie Cantemir“ și prin aceasta la creșterea învățămîntului românesc. Biruind greutatea de tot felul, ei au durat o operă care dăinuie peste decenii și al cărui umanism nu poate servi ca exemplu de urmat din multe puncte de vedere.

Noi, cei de azi, care ne desfășurăm activitatea la catedră în condiții necunoscute de înaintașii noștri de acum 100 de ani, avem datoria nobilă de a continua și dezvolta tradițiile progresiste ale trecutului, de a ne aduce contribuția modestă dar proprie la propășirea școlii, la instruirea și educarea elevilor în spiritul umanismului socialist.

Prof. D. BĂDULESCU

VIRGIL RADULIAN

PROFESORI ȘI PĂRINȚI CONTRA INSUCCESELOR ȘCOLARE

Editura didactică și pedagogică

Prevenirea și combaterea insuccesului școlar, cu variatele lui forme de manifestare — de la rămânerea în urmă la învățatură și nepromovarea examenelor pînă la repetarea anului școlar și abandonarea școlii — constituie o extrem de complexă și dificilă problemă pedagogică.

Bazîndu-se pe o îndelungată investigație, pe cercetări efectuate în școli între anii 1958 și 1966, folosind o gamă variată de metode (observația și experimentul pedagogic, convorbirea și ancheta, analiza statistică, cercetarea documentelor școlare) și consultînd critic lucrări de specialitate din țară și de peste hotare (Neimark, Slavina, Merville, Blak, Dokrell, Ronart, Berge, Kozioka ș.a.), autorul și-a propus o tratare cuprinzătoare a problemei, incluzînd atît aspectul noțional și factual, cît și pe cel dinamic, procesual, privind natura fenomenului, implicațiile pedagogice și sociale, rezolvările cele mai indicate. Astfel, sînt studiate în mod aprofundat cauzele și formele de manifestare, precum și mijloacele, metodele și procedeele de prevenire și combatere a insuccesului școlar.

Tratarea unei asemenea probleme ridică greutăți care pot proveni nu numai din cauza ariei investigate, a metodologiei folosite, dar, mai ales, și din punctul de vedere al opțiilor de abordare tematică. Și aici trebuie subliniat modul forțat în care autorul a reușit să sesizeze ceea ce e esențial în fenomenul cercetat. El analizează insuccesul la învățatură în dinamica procesului instructiv-educativ, ca un moment al evoluției școlare, ceea ce oferă educatorului posibilități sporite de sesizare și intervenție. De asemenea, evitînd o viziune unilaterală, parțială, examinează fenomenul respectiv în desfășurarea lui multilaterală, inclusiv cauzele — obiective și subiective —, formele de manifestare, procedeele de prevenire și combatere, în cadrul contextului social-cultural contemporan.

Astfel înțeles, insuccesul școlar este o problemă de sociologie și psihologie a educației, un complex proces social-psihopedagogic. Prevenirea și combaterea insuccesului școlar este o preocupare comună școlii și familiei. Școlii îi revine în primul rînd sarcina cunoașterii aprofundate, temeinice a factorilor generali și individuali care generează insuccesul la învățatură al elevilor, precum și aceea de a stabili măsurile ce se cer luate împreună cu familia în vederea prevenirii și înlăturării lor. Munca individuală a elevului pentru asimilarea cunoștințelor predate reflectă gradul de înțelegere a cerințelor sociale și este în ultima analiză o modalitate proprie de adaptare la ele. Autorul studiului arată funcția stimulativă a mediului social concretizată în sprijinul acordat elevilor de către școală și familie, în interesul manifestat de întreaga societate față de activitatea școlară, implicit de rezultatele ei, și în asigurarea unui climat material și moral propriu dezvoltării personalității umane. În condițiile caracteristice epocii noastre de creștere a complexității vieții sociale și de avînt al culturii, științei și tehnicii dezvoltarea capacității de muncă a elevilor depinde mai ales de gradul de înțelegere din partea lor a valorii sociale a activității pe care o desfășoară.

Un merit al studiului de față este acela că include printre căile de prevenire și combatere a insuccesului școlar, în afară de factorii amintiți, și structurarea conținutului învățămîntului, punerea accentului pe accesibil și formativ, precum și corelarea învățămîntului cu activitatea cultural-științifică extrașcolară.

Analizînd etapele rămîinerii în urmă la învățatură, formele ei de manifestare, motivația învățării, rolul școlii, al familiei, al organizației de tineret, al opiniei publice, apoi folosirea timpului liber etc. studiul de față contribuie la cunoașterea unor aspecte de interes major pentru școală și familie.

Ion ORGHIDAN

AL. BOJIN

STUDII DE STIL ȘI LIMBĂ LITERARĂ

Editura didactică și pedagogică, 1968

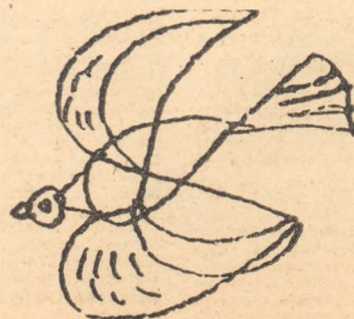
Este îmbucurător fenomenul din ultima vreme de revitalizare a studiilor stilistice. El poate fi pus în adevărata sa lumină și înțeles în semnificația lui reală dacă este privit în contextul general de rafinare a expresiei critice, de individualizare a imaginii operei de artă pe care cercetătorul raportează și propune să ne-o înfățișeze. Perioada comentariului sociologizant, de raportare directă a realității sociale la realitatea convențională a operei de artă, de extragere a unor idei care prin generalitatea lor se suprapuneau, de fapt, peste un mare număr de scrieri aparținînd unor scriitori diferiți ca viziune și tehnică și care trăiseră chiar în epoci diferite, comentariu care aluneca astfel peste suprafața mată a operei de artă, a fost depășită. Stilistica noastră a beneficiat de contribuția unui erudit umanist și estetician cum a fost Tudor Vianu, și aceasta în direcția stilisticii zise estetice (Arta prozatorilor români). De asemenea, cercetarea stilistică a fost impulsionată și din direcția lingvisticilor, care prin însuși obiectul disciplinei lor nu puteau ignora faptul de limbă individual (Iorgu Iordan, Alexandru Rosetti etc.). Nu putem să nu amintim și cercetările în cîmpul stilisticii, cu aplicații la poezia română ale lui Mihail Dragomirescu (Teoria poeziei), precum și acelea semnate de D. Caracostea (Expresivitatea limbii române, și îndeosebi, Arta cuvîntului la Eminescu), sau, mai recente, cele ale lui Vladimir Streinu (Versificația modernă), sau

cele care beneficiază de achizițiile structuralismului (Sorin Alexandrescu și Ion Rotaru: Analize literare și stilistice). Noua carte de „Studii de stil și limbă literară”, semnată de Al. Bojin, se înscrie în linia stilisticii estetice, fără a elimina din instrumentele de lucru și pe cele furnizate de direcția lingvistică a acestei discipline de mare rafinament și erudiție (anumite părți ale cercetării de față par a fi apropiate unei viziuni a stilisticii lingvistice: epiteul la Vlahuță sau epitetul la O. Goga). Cert este că efortul de individualizare a imaginii (întreprins în cercetarea poeziei lui Arghezi, Goga, Coșbuc) duce la rezultate interesante, de care cei care se vor apropia mai tîrziu de opera poezilor respectivi vor beneficia din plin. Dar, bîncîntes, beneficiarii imediat ai celor cinci studii grupate în cartea de față (patru dintre ele consacrate poeziei lui Octavian Goga, Tudor Arghezi, G. Coșbuc, Al. Vlahuță, iar al cincelea, romancierului Camil Petrescu) sînt profesorii de specialitate, studenții și elevii, precum și acel public larg iubitor de poezie care are nevoie de o înțelegere mai intimă a liricii pe care o degustă, de a cărei valoare își dă confuz seama și pe care nu și-o poate explica suficient. Cîteva exemple din multele pe care autorul le oferă cititorului vor fi, cred, edificatoare pentru afirmația făcută mai înainte.

În capitolul consacrat poeziei lui Arghezi, la procedeul „deplasări topice și sintactice” sînt discutate cîteva situații, ca, de pildă, deplasarea topică prin antepoziționare, adică așezarea cuvîntului „într-un loc anterior celui pe care el trebuie să-l ocupe în mod obișnuit sau anterior cuvîntului determinat („Puțin”, „Înscripție pe un portret”, „Coconu Alecu”) sau deplasarea topică prin intercalare („Marină”). De asemenea, sînt analizate diverse construcții paratactice (așezarea alături a versurilor fără conjuncție sau alt element de legătură), cum ar fi în poeziile: „Ucigă-l toaca”, „Sici bei”, „Munca” etc. Interesant este faptul că cercetătorul nu se oprește la o singură funcție estetică a procedeei luate în discuție. Astfel, în cazul paratactice distinge diferitele funcții estetice pe care aceasta le îndeplinește: acțiune ajunsă la punctul maxim de tensiune („La popice”); descripție (tabloul lugubru din „Serenada”); stare morală („Mă uit la flori”); portret fizic sau portret moral etc. În cadrul investigației amănunțite pe care o întreprinde în universul poeziei argheziene notabile sînt rezultatele obținute și în cazul analizării procedeei: construcția polisindetică (prin care se relevă ideea de mulțime prin sublinierea fiecărui membru al unei enumerații) în poezii cum ar fi „Răzvrătitul”, sau anafora (reluarea aceluiași cuvînt la începutul mai multor versuri sau propoziții), într-o poezie cum este „De-a v-ați ascunselea” (și nu numai în ea): „Dragii mei, o să mă joc odată/ Cu voi de-a ceva ciudat/ Nu știu cum o să fie asta tată/ Dar, hotărît, o să ne jucăm odată/ Odată, poate după scăpătat”. E joc viclean de bătrîni” etc. În ce privește funcțiile epitetului arghezian, Alexandru Bojin aduce la suprafața conștiinței noastre estetice fapte revelatoare. Aici, după cum aminteam, uneori, peste viziunea esteticianului se suprapune optica stilistului de formație lingvistică, ceea ce face ca să se acopere, prin mulțimea faptelor de limbă aduse în discuție, individualitatea, exemplaritatea fiecăruia dintre cazurile cercetate. Remarcabile ni se par a fi rezultatele cercetării din capitolul „Elementele lexicale eminesciene în poezia lui Goga”. Autorul detașează aici cu multă finețe, aplicație și discernămint din structura poeziei lui Goga acele elemente de proveniență eminesciană care merg de la cuvîntul izolat integrat în fraza poetică pînă la imagine, ritm, rimă și chiar pînă la inefabila atmosferă eminesciană. Întreprinderea este cu atît mai meritorie cu cît, așa cum releva și Călinescu într-o observație pe care autorul studiului o rela: „Goga a intuit mai bine decît oricare geniul lui Eminescu și a știut să-l continue cu materie nouă”. Extragem din carte cîteva din exemplele cu care operează autorul pentru a-și sprijini demonstrația: „Atît de veche-i îngroparea/ Nici sufletele nu ne dor/ Și tot îmi mai răsai din neguri” („Cin-tece”). Sînt versuri care ne duc cu ușurință la modelul eminescian („Atît de fragedă”). Dar influența lui Eminescu este de profunzime. Anumite construcții particulare eminesciene pot fi ușor întîlnite în poezia lui Goga: „Iar din tărîile albastre/ Încet s-a fost desprins o stea” („Tempora”); sau exemplul următor: „S-a fost pornit un vînt molatec” („Cosașul”). Ambele exemple pot fi recunoscute ca avînd aceeași sursă: construcția sintactică din poezia eminesciană „Melancolie” („Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă”). Și mai interesantă și deci mai profitabilă pentru cercetare este cea parte a capitolului în care se discută influența atmosferei poeziei eminesciene. Un exemplu concludent de reluare tale — quale a atmosferei specifice eminesciene ni-l oferă poezia „Așteptare”: „În zadar de sus azi luna/ Chipu-și împletește-n apă/ Ale firii înțelesuri/ Minte nu-i să le priceapă”. Dar poate cel mai semnificativ exemplu îl găsim în „La moarte”, de evidentă factură eminesciană, care pare o replică a lui Goga la „Mai am un singur dor”.

Cele spuse pînă aici sînt suficiente pentru a avea o imagine aproximativă a ceea ce aduc nou aceste studii de stil și limbă literară în aprofundarea imaginii specifice a operei fiecăruia dintre poezii comentate. În încheiere, am vrea să mai amintim excelenta analiză comparativă din studiul consacrat lui Alexandru Vlahuță (atmosfera poeziei lui Vlahuță cercetată paralel cu cea a poeziei lui Eminescu, chiar dacă nu întotdeauna cercetătorul spune lucrurilor pe nume). Aceste studii impun pe autorul lor, Alexandru Bojin, în peisajul actual al cercetării stilistice românești ca pe o autoritate în materie.

Nicolae SORIN

De vorbă cu HENRI HARTUNG despre EDUCAȚIA PERMANENTĂ

Educație populară, educație permanentă, educație continuă, educație a adulților, educație extrașcolară, promovare culturală, promovare individuală, promovare colectivă sau populară, activități social-educative, difuziune culturală, iată atîția și atîția termeni, și nu i-am pomenit chiar pe toți — folosiți uneori unul în locul altuia — pe care îi întîlnim în lucrările și revistele de specialitate, în emisiunile de radio și televiziune și care ne arată importanța pe care a căpătat-o pretutindeni în lume, educația adulților.

Fie că este vorba doar de o acțiune de promovare profesională, sau de una mai amplă, care urmărește „formarea totală a omului, pe baza unui proces care continuă toată viața”, educația adulților constituie o preocupare de seamă a oamenilor de știință — psihologi, pedagogi, economiști ș.a. — căci, așa cum ne arată și numele, ea se adresează oamenilor din toate straturile sociale, din toate profesiunile, indiferent de vîrstă, de sex, de nivelul lor de instruire și de cultură.

Pentru a informa cititorii noștri asupra acestei mult dezbătute probleme, ne-am adresat domnului Henri Hartung, președintele fondator al cunoscutului „Institut des sciences et techniques humaines” din Paris.

(Astăzi, acest Institut — înființat în 1953 — cuprinde trei ramuri: a) Institutul propriu-zis, care pregătește peste 600 de elevi pentru examene și concursuri universitare, b) A.S. T.H. (Association des sciences et techniques humaines), specializată în pregătirea continuă a cadrelor și a cărei idee conducătoare este că o cultură generală modernă — expresia orală, expresia scrisă, psihosociologie, logică și matematică, economie, marile curente ale gândirii contemporane — este singura în stare să împacă eficacitatea profesională cu echilibrul personal, și c) I.S.T.P.S. (Institut des sciences et techniques psychosociologiques), recent creat specializat în psihologia aplicată problemelor întreprinderii.)

Henri Hartung este, de asemenea, directorul colecției „Sciences et techniques humaines”, publicată de editura Fayard, autorul unor lucrări valoroase: „Pentru o educație permanentă a (1966) și „Unitatea omului” (1968).

— În ultima vreme se vorbește în mod stăruitor despre educația permanentă. De ce socotiți necesară această educație?

— Pentru simplificare, voi răspunde întrebării dumneavoastră arătînd că două mari motive justifică educația permanentă: unul de ordin tehnic și altul de ordin social. Atîta vreme cît va exista un hiatus între școală și viață, adultul va trebui să continue a se instrui.

Educația permanentă pare a fi singura soluție posibilă pentru a forma pe toți aceia care se pregătesc să păsească în viața profesională, iar apoi să-și continue formația lor.

Competența a devenit o noțiune care face parte integrantă din limbajul nostru, din viața noastră. Dar, în 1968, ca să rămîi competent în profesiunea pe care ți-ai ales-o ești obligat, vrînd-nevrînd, să-ți continui instrucția și educația, să-ți faci o educație permanentă.

Un singur exemplu e suficient ca să înțelegem necesitatea educației permanente. Recent, în cadrul unui colocviu ținut cu anumiți confrăți activînd în domeniile științei mi s-a spus: „Este foarte interesant ce spuneți dv., dar nu mai e adevărat...” Am replicat: „Un profesor de chimie, avînd chiar o bună pregătire, dacă va preda numai ceea ce a învățat în cei șapte ani de facultate, riscă să nu-i mai intereseze pe elevi, pentru că această materie este complet depășită.” Colegii mei mi-au răspuns că „nu mai este vorba de șapte ani, ci de trei ani...”

Iată, deci, un domeniu, unde totul evoluează atît de iute, încît profesorul e nevoit să facă eforturi permanente de informare pentru a fi la curent cu tot ce e nou.

Am dat drept exemplu chimia, dar tot așa de bine putem lua ca exemplu contabilitatea sau gestiunea întreprinderilor.

— Ați pomenit adineauri și de un motiv de ordin social. Vreți să ne vorbiți și despre el?

— Azi nu poți face nimic dacă nu muncești într-un colectiv, dacă nu ai o mai bună înțelegere a lucrurilor și nu cauți să-ți înțelegi mai bine tovarășii de muncă și de viață.

În cadrul unei anchete, s-a stabilit că un conducător de întreprindere trebuia să aibă următoarele trei calități: competență, abilitate dialectică, simpatie. Întrebați: care este omul spre care ei își îndreaptă preferințele? 10% dintre participanții acestei anchete au răspuns: omul competent, 17%, omul abil, iar restul, adică 73%, omul simpatie. Nu este nevoie, cred, să comentez prea mult acest rezultat. Mi se va replica

poate că simpatia nu se învață, posibilitatea de a degaja o oarecare căldură sufletească nu se învață. Nu sînt chiar atît de convinge de aceasta, căci oamenii pot fi învățați un lucru foarte simplu: să caute să înțeleagă pe cei din jurul lor.

Este poate dramatic să fii obligat să enunți asemenea adevăruri, dar este de ajuns să cercetezi viața unei întreprinderi pentru a afla că, din păcate, aceasta constituie una din problemele importante și că majoritatea conducătorilor se baricadează îndărătul calificării și competenței lor, nevrînd să știe ce se întîmplă în jurul lor, nereușind, uneori, nici măcar să-și dea seama că oamenii cu care muncesc nu au aceleași condiții ca și ei. Trebuie să depunem eforturi serioase ca să facilităm această „civilizație a schimburilor”, care nu trebuie limitate doar la posibilitățile de a călători rapid cu avionul sau de a telefona lesnicios la celălalt capăt al lumii, ci și să lărgite, din punct de vedere psihologic uman.

— Cum se poate realiza această educație permanentă?

— Nu poate fi vorba de o politică de educație permanentă, fie la scara țării, fie la nivelul unei întreprinderi, dacă conducătorii ei nu se angajează totalmente în această acțiune.

Aceasta este o lege capitală. În industrie, de pildă, este preferabil să nu se întreprindă o acțiune privind educația permanentă dacă, direcția generală nu este convinsă de eficacitatea sau necesitatea ei.

Dacă, dimpotrivă, conducătorii se gîndesc de pe acum la viitor, dacă cred în promovarea tehnică și științifică a oamenilor, atunci se poate alcătui un plan de organizare și dezvoltare a educației permanente.

Acum citeva luni, un grup de prieteni belgieni, cu care Institutul nostru colaborează de cîțiva ani, a organizat un seminar pentru președintele guvernului și toți miniștrii pe tema educației permanente. Grupul mi-a transmis dările de seamă ale acestei reuniuni, sublinindu-mi, cu mult umor, că de la ea n-a lipsit nimeni, că președintele de consiliu a fost prezent primul, considerînd acest seminar important și acceptînd, de la început, să-și consacre două zile pe săptămînă ca să participe la el.

Această primă condiție este completată de a doua: modificarea structurilor și adaptarea lor la lumea în care trăim.

— Se poate vorbi de o metodologie a educației permanente deosebită de cea existentă în instituțiile școlare tradiționale?

— Da: o metodologie a învățămîntului adulților. Studenții de azi aproape că nu mai au cursuri. Ei fac din ce în ce mai multe lucrări practice, organizați în grupuri mici. Dar, din păcate, în educația adulților nu există încă o metodologie adecvată.

În cadrul Institutului nostru funcționează, din 1962, un departament de cercetări, care studiază metodologia prezentării diferitelor probleme; de pildă, elaborează programe de educație economică. Apare, deci evidentă necesitatea elaborării unei metodologii a învățămîntului adulților și a educației permanente.

— Ce ar trebui să cuprindă această metodologie?

— Două lucruri: unul foarte concret și adaptat unor cazuri extrem de precise și un altul privitor la formația generală. Este într-adevăr important de a-i învăța pe adulți să dobîndească deprinderea de lectură rapidă, o metodologie a acțiunii, o logică a gîndirii dialectice care să-i facă capabili să răspundă cu succes situațiilor noi, neprevăzute.

Numeroase alte probleme în legătură cu expresia orală și scrisă — există un număr foarte mare de tehnicieni eminenți care nu pot vorbi în public, care nu pot scrie clar, care nu se pot face înțeleși cu ușurință în colectivul pe care-l conduc — deschid un cîmp larg de acțiune.

Există la ora actuală destul de multe experiențe întreprinse în acest domeniu de activitate, ca să-mi permit să nu fiu prea pesimist în privința rezultatelor educației permanente, a spus în încheiere dl. Henri Hartung.

Interviu de Paul B. MARIAN

ȘTIRI

U.R.S.S.

AUTORITATEA ADULTULUI ÎN FAMILIE

Autoritatea adultului în ochii copilului este o condiție necesară pentru o educație corectă și rațională.

Pornind de la acest deziderat, V. Mihailova publică un interesant articol în revista „Dokolnoe vospitanie” nr. 2/1968. Această autoritate — spune autoarea — este necesară și la grădinița de copii, și în școală, dar mai ales în familie, unde relațiile dintre membri sînt mult mai strînse.

Cuvîntul „autoritar” trebuie să fie sinonim cu „respectat”. Iată de ce, după părerea autoarei, nu este posibil ca pierzînd autoritatea, s-o recîștigi. E de ajuns să nu-ți fii o singură dată cuvîntul, să pedepsești fără vină pe copil sau să nu ai încredere în el și ți-ai pierdut respectul lui. „Rana” făcută în conștiința plîpîndă, în formare, este grea și de durată, rămînînd adesea deschisă pentru

totdeauna. Nu mai ajută acum nici scuzele, nici încercările părinților de a-și repara greșeala. În adîncul sufletului, copilul va păstra ascunsă neîncrederea, în-doiala, care îl vor face să devină nesincer. Iată de ce, în orice împrejurare, părinții trebuie să fie un model de echitate. Desigur, pentru copilul de vîrstă mică, relațiile cu părinții sînt determinate numai de dragostea pentru ei, intuitivă încă. Dar copilul crește, granițele relațiilor se lărgesc, se mărește lumea intereselor și cunoașterii lui. Acum are importanță cine și cum îl conduce spre această lume. Cîntea, sinceritatea, logica acțiunilor trebuie deprinse în familie; ele vor avea un loc trainic în „bagajul moral” al copilului.

Adesea părinții dau copiilor, fără să vrea, lecții false. O frază aruncată pe negîndite, o expresie nesocotită la adresa unor cunoscuți ai familiei înseamnă pentru copil deschiderea unui nou capitol în cartea vieții. De pildă, să zicem

că adulții discută ireverențios despre cineva. Copilul ascultă, memorează. Se înțelege, nu reține acest lucru dintr-o înclinație spre birfeală, dar memoria lui este ca un burete, absorbind orice informație. Părinții au uitat de mult ceea ce discută a lor, dar cândva copilul îi întreabă de ce au vorbit despre persoana amintită, atunci, în termenii respectivi. Mama sau tata se miră sincer și caută să îndrepte lucrurile. Copilul tace, iar părintele crede că l-a convins. Dar copilul rămâne dezorientat: cu urechile lui a auzit că părinții au vorbit cu totul altfel atunci. Deci prima lecție de nesinceritate a fost dată. Pentru adulți ea trece ca un episod neînsemnat, dar copilului i-a dat mult de gândit. În capul lui s-au învîrtejit toate; înseamnă că despre cineva se poate vorbi în mod diferit, sau „i-a prins cu mița în sac“, sau a fost mințit, sau... Un lung lanț de reflecții se desfășoară în conștiința în formare a copilului și aduce după sine un altul.

Părinții trebuie să fie întotdeauna, în orice relații, sinceri și onești cu copilul, cu colegii lui, cu cunoscuții.

Mama și tatăl sînt pentru copil cei mai apropiați oameni, iar el crede în ei „orbeste“. Ei sînt pentru copil veriga care-l leagă de viață, un „ghid“, o „enciclopedie“ a cunoștințelor. Dacă părinții, la unele întrebări ale lui, răspund „nu știu“, copilul va rămîne dezamăgit. El va înceta să mai întreb, să mai ceară sfatul cuiva.

În mod imperceptibil pentru ceilalți, copilul vede și desprinde din relațiile adulților păreri lor despre viață, le imită obiceiurile și acțiunile, trage singur primele concluzii. Prin întreaga lor comportare în viață, față de oameni, de muncă, față de artă și cărți, părinții fac copilului educație. Se poate ca unele din acestea să le deprindă și singur, dar copilul are nevoie de un conducător. Sarcina părinților — la lectură, la joacă, în viața de toate zilele — este de a cultiva la copil respectul: față de jucării, față de artiști și de muncitori, față de muncă, de casa părintească, față de societate.

Adesea mamele, mai ales cele tinere, spun: „Tot timpul liber îl acord copilului, mă joc cu el, îi spun povești. El e bun, ține la mine, dar e capricios și nu mă respectă“.

Ce trebuie făcut în asemenea cazuri? Înainte de toate, trebuie revăzută și în mod obiectiv întreaga atitudine față de copil. Se înțelege, părinții sînt dator să acorde multă atenție educației și dezvoltării multilaterale a copilului, să se joace cu el, să-l plimbe, să-i citească povești. În nici un caz, nu ne este îngăduit să-i îndeplinim toate dorințele, să încercăm a-i câștiga respectul numai prin satisfacerea acestor dorințe, căci nu peste mult, pentru a-și atinge scopurile egoiste, el va recurge la șiretlicuri.

Concluzia la care ajunge V. Mihailova este următoarea: Copiii cresc înțelegători, buni și sinceri numai în casele în care domnește respectul reciproc dintre membrii familiei. Aici, autoritatea adulților față de ei se naște din însăși atmosfera de calm, devenind factor determinant în educație.

Pompiliu L. DUMITRESCU

FRANȚA

FAMILIILE ELEVILOR ȘI CONȘIILE DE ORIENTARE

În numărul 854/1968 al revistei „L'éducation nationale“, se publică rezultatele unei anchete efectuate de unul din centrele de orientare școlară și profesională din Franța, în rîndul familiilor cărora instituția respectivă le-a pus la dispoziție o serie de îndrumări pedagogice. Li s-a propus să răspundă la următoarele întrebări:

1. Ați urmat sfaturile date de centru?

2. Sinteți mulțumiți de sfaturile primite?

3. Activitatea de îndrumare a centrului este eficientă?

Răspunsurile, sintetizate, conduc la următoarele concluzii:

Trei sferturi din familiile anchetate au ținut seama de indicațiile Centrului de orientare școlară și profesională. Din rest, două treimi au fost împiedicate să realizeze sfatul din motive obiective și numai o treime nu a fost de acord cu soluția propusă.

În 83% din răspunsuri, familiile se declară satisfăcute de felul în care sînt orientate în munca de educație. Familiile nemulțumite fac parte aproape în întregime din categoria celor care nu au urmat sfatul primit. Dacă se ține seama doar de familiile care au urmat sfaturile, procentajul scade aproape la zero.

S-au cercetat rezultatele activității Centrului după o perioadă de 6—8 ani, urmîndu-se calificările obținute, natura și nivelul studiilor urmate etc. În cazurile în care sfatul primit a fost urmat, pregătirea s-a desfășurat în mod favorabil, în patru din cinci cazuri. Cei care n-au ținut seamă de ajutorul dat au înregistrat o serie de eșecuri (în studiu, la finalizare, la încadrare etc.)

Ancheta a scos în evidență și obstacolele care se opun realizării unei orientări, școlare și profesionale judicioase și eficiente. Ele pot fi de ordin financiar mai ales în mediul rural. Există și altele de deficiențe: distanțe mari, lipsa de instituții adaptate necesităților etc. În sfîrșit, există dificultăți determinate de caracterul sau sănătatea elevului, de aptitudinile sale, de situația sa familială, de o insuficientă informare și orientare.

În concluzie, se poate spune că orientarea școlară și profesională realizată de centrele respective în colaborare cu școala și serviciul medico-social aduce rezultate foarte bune. În ultimul timp se afirmă tendința unei participări tot mai active a celor direct interesați: adolescenții și familia recunosc necesitatea unei îndrumări competente din partea unor specialiști.

E. DIȚOIU

PĂRINȚII DESPRE COPIL

Revista franceză „Școala părinților“ (L'École des Parents) publică în nr. 3/1968, rezultatele unei anchete efectuate de către Institutul pentru opinia publică. La întrebarea „Care sînt pentru

dumneavoastră cele două calități care vă par mai importante pentru un copil de 10—12 ani?“, răspunsurile au indicat următoarele:

a) Pentru un băiat

Cinstit	53%
Muncitor	51%
Binecrescut	36%
Afectuos.....	13%
Bun camarad	11%
Ambițios	11%
Să aibă curiozitatea	
lucrurilor	9%
Curat	6%
Să știe să se apere	6%
Optimist	3%
Nu s-au pronunțat..	2%

b. Pentru o fată

Afectuoasă.....	39%
Binecrescută.....	34%
Cinstită	33%
Muncitoare	32%
Curată	22%
Bună camaradă	10%
Să aibă curiozitatea	
lucrurilor	7%
Să știe să se apere	7%
Ambițioasă	5%
Optimistă	4%
Nu s-au pronunțat...	2%

După cum se vede, în conștiința publicului francez, calitățile cele mai importante pentru profilul moral al băieților sînt cinstea și hărnicia. Ele se detașează net de celelalte (bunacrestere, afecțiunea etc.) Pentru calitățile fetelor, cele mai multe voturi le-au obținut patru calități, considerate ca esențiale: să fie afectuoase, binecrescute, cinstite, muncitoare.

Rezultatele anchetei arată, de asemenea, că în general vederile oamenilor în privința calităților ce trebuie să domine în constituția psihică a copiilor nu diferă mult unele de altele, astfel încît trăsăturile în adevăr esențiale s-au relevat cu ușurință.

S. U. A.

APRECIEREA SUBIECTIVĂ A POSIBILITĂȚILOR ȘCOLARULUI

O serie de cercetători ai fenomenelor școlare au ajuns la concluzia că randamentul în muncă al unui copil este în funcție de ideea pe care și-a făcut-o despre el învățătorul său. O experiență organizată în cîteva școli din California confirmă această teză.

În ce a constat experiența? Copiii din patru școli au fost supuși unor teste obișnuite de inteligență. S-a procedat însă în așa fel încît învățătorii să aibă impresia că este vorba de diagnosticarea inteligenței superioare. După analiza materialului obținut, cei care au desfășurat ancheta au ales la întâmplare zece elevi din fiecare clasă, spunînd învățătorilor că acești copii sînt dotați cu o inteligență superioară. După un an, școlarii au fost din nou supuși testelor de inteligență. Cu această ocazie s-a constatat că elevii din

grupul experimental au obținut cu 10—15 puncte mai mult decît au putut obține în medie colegii lor. Lucrul acesta a fost interpretat ca o consecință a faptului că învățătorii, așteptînd rezultate mai bune din partea copiilor pe care îi credeau dotați, s-au ocupat mai atent de ei, le-au dat mai mult ajutor.

E posibil să se fi petrecut astfel lucrurile. Considerăm însă că un rol important a avut și factorul subiectiv: încrederea de care elevii „dotați“ s-au bucurat din partea învățătorului, și care a fost stimulantă.

S.P.

AUSTRIA

CONDIȚIILE ESTE CUNOSCUT FAPTE DE VIAȚĂ — Este cunoscut faptul că în Austria s-a introdus cu prioritate reforma școlară din 1962 un al rînd de copii obligatoriu, „anul

politehnic“. Acesta încheie perioada de școlaritate a elevilor care nu urmează în continuare școala secundară superioară (care corespunde învățămîntului mediu de la noi). Deoarece s-a constatat că există mari deosebiri în ceea ce privește pregătirea anterioară a acestor elevi, autoritățile școlare au efectuat recent o anchetă în rîndurile lor, în vederea cercetării condițiilor de viață și a mediului din care provin și care i-au influențat.

În numărul 4/1968 al revistei „Erziehung und Unterricht“ se prezintă unele rezultate ale acestei anchete și, deși nu se face nici o interpretare a datelor sau o corelare a caracteristicilor mediului respectiv cu trăsăturile personalității elevilor, materialul suscită interes prin faptul că arată care elemente anume sînt considerate a fi de o însemnătate deosebită în dezvoltarea elevilor. Unele dintre ele vizează: structura familiei, profesiunea părinților și pregătirea lor, situația materială, condițiile de locuit, considerația de care se bucură copiii din partea familiei, efectuarea și controlul temelor, muncile casnice, organizarea timpului liber, drumul între casă și școală (cu sau fără mijloace de transport) ș.a.

ANGLIA

O DISCIPLINĂ „INTERESANTĂ“

Răsfoind paginile unui cotidian austriac (Volksstimme) ne surprinde o fotografie cu un conținut cam neobișnuit. Ea reprezintă trei sugari în mijlocul unui grup de elevi: unuia îi face baie unul din elevi, iar ceilalți își așteaptă rîndul în brațele altor doi băieți.

Iată și legenda imaginii: „Îngrijirea copiilor mici“ este un curs, ce-i drept facultativ, înscris în programa Școlii Stockbridge (An-

glia). Odată pe săptămână băieții de 14 ani participă la acest curs, învățând să îngrijească copiii mici (înfășurarea, baie, biberonul și alte lucruri folositoare).

Se pare că pe băieții îi amuză această activitate mai mult decât pe micuții pe care îi îngrijesc.

R.D. GERMANĂ

COLABORARE SISTEMATICĂ ÎNTR-UNĂ ȘCOALĂ ȘI FAMILIE De obicei rezultatele educative optime se obțin sigur și rapid acolo, unde toți factorii educativi (școala, familia, întreprinderea, organizațiile obștești, societatea) se completează reciproc, sint conștienți de această cerință și acționează în consecință.

Sub semnul acestui principiu, cadrele didactice dintr-o școală profesională de pe lângă o întreprindere prezintă în revista *Berufsbildung* nr. 4/1968 modul în care își îndeplinesc datoria de a asigura colaborarea dintre școală și familie.

Ca și în școlile de cultură generală, munca cu părinții cunoaște mai multe forme și se bazează pe următoarea structură organizatorică:

1. *Consiliul părinților* din care fac parte reprezentanți ai activelor de părinți, cite unul la fiecare clasă și care se ocupă de problemele întregii școli, având sarcina de a sfătui conducerea acesteia și de a o ajuta în munca sa. (El e condus, de obicei, de instructorul pentru cultură și sport al școlii).

2. *Activul de părinți*, care se compune din trei pînă la cinci părinți. Pentru fiecare clasă, ca și pentru căminul de ucenici, există un asemenea activ de părinți, care rezolvă problemele colectivelor respectiv și sprijină activitatea dirigintei sau a pedagogului. La rîndul lor aceștia conduc munca activelor de părinți.

3. *Adunările cu părinții* care se organizează cu regularitate și anume: a) înainte de începerea ucenicii, cu toți părinții ucenicilor din anul I, b) în cadrul clasei, unde participă uneori și ucenicii, c) în cadrul întreprinderii unde se țin periodic consfătuiri ale reprezentanților școlii și întreprinderii cu părinții, la care asistă uneori și ucenicii.

4. *Vizita la domiciliul părinților* pe care o fac cel puțin o dată pe an dirigintei, instructorii și pedagogii.

Toată munca cu părinții este condusă și coordonată de directorul adjunct al școlii și este planificată amănunțit în planurile de muncă ale dirigintilor.

Alegerea membrilor activului de părinți se efectuează în prima săptămână de clasă cu părinții. Ei activează în tot timpul școlarității copilului lor. Din activ se alege un membru pentru consiliu.

Adunările activului de clasă se țin la un interval de 6—8 săptămîni, iar cele ale consiliului o dată pe trimestru.

Problemele care nu pot fi rezolvate de către activul de părinți se predau spre soluționare consiliului de părinți.

Cîteva spicuri din planul de muncă al consiliului și activelor

de părinți — un adevărat statut al colaborării familie-școală — demonstrează un interes foarte viu pentru bunul mers al treburilor școlii.

Părinții pot înainta dirigintilor, școlii sau organizațiilor obștești, unele propuneri pentru îmbunătățirea muncii instructiv-educative; au dreptul să controleze respectarea unor termene, obligații, hotărîri, îndrumări și cereri ale elevilor sau să contribuie la întocmirea planificării activității școlare. De asemenea ei participă la consfătuirile cu personalul didactic, instructori și pedagogi, la adunări de clasă, manifestări artistice, excursii și examene, efectuează asistențe la ore și vizite în cămine și se informează asupra felului în care decurge procesul de învățămînt teoretic și practic.

În cazul în care părinții nu participă la munca de educație și nu se îngrijesc îndeajuns de problemele școlare ale copiilor, sint citați în fața consiliului.

În vederea îmbunătățirii și mai intense a colaborării între școală și părinți, conducerea școlii ar trebui să comunice și la locul de muncă al părinților felul în care aceștia își îndeplinesc îndatoririle. Într-o adunare generală cu părinții s-a hotărît ca toți părinții să se informeze continuu asupra evenimentelor din școală, sprijinind școala prin observații și sugestii și să-și educe copiii în așa fel, încît să devină forțe pozitive în societatea socialistă.

În general s-au obținut multe rezultate bune prin colaborarea școlii cu părinții, deși există încă unele dificultăți. Astfel, unii părinți nu participă îndeajuns la munca educativă efectuată în interesul copiilor lor. S-a dovedit a fi nefavorabil și faptul că activele și consiliul de părinți nu sint conduse de părinți.

Autorii articolului afirmă că în interesul colaborării cu părinții s-ar putea elabora un regulament pentru consiliile de părinți din școlile profesionale, ținîndu-se seama de specificul lor, așa cum există pentru școlile de cultură generală. Avînd în vedere că educația copiilor și a tineretului este o problemă însemnată a întregii societăți, autorii susțin că s-ar putea stimula această colaborare prin aprecierea și promovarea muncii active a reprezentanților părinților de către stat și de către organizațiile obștești.

E. D.

ITALIA

TIMPUL LIBER — TIMP VALOARE

Dacă, ajunși la vîrstele mature, unii oameni nu știu încă să prețuiască timpul liber și pierd prilejuri ce le puteau fi utile pentru desăvîrșirea propriei personalități — aceasta se datorește faptului că, de mici, din școală, ei au fost lăsați să-și irosească ceasurile de răgaz, că nu au fost învățați să-și aleagă mijloacele de recreere și distracție. Dată fiind această realitate, precum și exigențele actuale față de om, sociopedagogia contemporană înscrie pe

agenda investigațiilor și confruntărilor teoretice de specialitate problema folosirii timpului liber, a educării oamenilor pentru fructificarea lui, indicînd sarcinile distincte ce revin în acest sens educației tineretului pe de o parte și educației adulților pe de altă parte.

Unuia dintre compartimentele acestei foarte moderne probleme îi consacră recent un întreg număr bimestrialul de informații al Centrului didactic național pentru relațiile școală-familie și pentru orientare profesională din Italia — și anume *timpului liber al elevului*. Studiul, semnat de Piero Viotto, face constatarea că, într-un fel, societatea zilelor noastre comite permanent un act de injustiție față de cei mai mici membri ai săi. Nefiind încă, juridic, structurată ca o societate de adulți și de tineri — viața, ocupațiile și distracțiile copiilor ajung să fie neîncetate condiționate de concepțiile, preocupările și chiar starea de spirit ale adulților. Școala — declară autorul — fură timpul liber al copiilor cu teme pentru acasă neproporționate cantitativ și calitativ forțelor intelectuale de care mai dispun ei după o zi de muncă; grijile și nervozitatea celor mari îi împiedică să se destindă etc. Dar timpul liber al celor mici nu depinde de maturi numai în sens negativ, ci și pozitiv: „Cultura pe care copilul o primește în școală și în familie — remarcă semnatarul studiului — acționează asupra timpului liber, îmbogățindu-l și tonifiindu-l; multe activități recreative îi sint posibile pentru că în timpul de muncă elevul a fost pregătit să le desfășoare”.

Receptivitatea copilului față de atracțiile mediului extern; posibilitatea de a distinge valorile etice, de a adera la ele și de a ocoli ce vine în discordanță cu ele — pînă și atunci cînd e vorba de capitolul „divertimente” — sint înainte de toate rodul educației pe care el a primit-o în școală, familie și societate.

Oprindu-se la influențele ce pot fi puse la cale din acest punct de vedere, Piero Viotto relevă importanța *pregătirii* copiilor și a adolescenților pentru timpul liber, astfel încît opțiunea lor să meargă spre indeletnicirile care îi pot odihni și în același timp ajuta să se dezvolte armonios pe toate planurile.

Încă de mic — se spune în studiul publicat de revista italiană — copilul va fi educat astfel încît să știe că „recreația vine după datoria împlinită și ca o consecință a ei”, că ea nu trebuie realizată prin distracții prost înțelese. Ocupațiile elevului după ce a părăsit banca sau masa de lucru de acasă vor fi alese pe baza celor mai juste criterii valorice. Dar acest lucru nu va fi posibil decît dacă vom cultiva din vreme *judecata critică* a celui pe care îl educăm, disponibilitatea lui pentru valorile etice nete (fără a depersonaliza alegerea și a cădea în conformism) — conducîndu-l treptat spre o adevărată maturizare pentru „o viață de opțiuni libere”.

Este normal ca educatorul să pună la dispoziția copilului și a adolescentului o cît mai mare varietate de mijloace recreative și să-i cultive interesul pentru fiecare din ele. Piero Viotto este de părere că în acest mod vom evita preferințele exclusive care l-ar conduce pe școlar spre un comportament

și o dezvoltare unilaterală. Mai mult, adulții au obligația să înlesnească declanșarea tuturor potențelor educative și remontante ale mijloacelor de petrecere a timpului liber puse la îndemîna elevului. Autorul se explică în continuare, oprindu-se îndelung la fiecare din aceste mijloace și insistînd asupra celor cu o mare audiență în rîndul tineretului — lectura și filmul. Reținem din jetul larg al considerațiilor sale, dintre care foarte multe sint viabile și în condițiile societății noastre, valoarea creativă, educativă și nu mai puțin instructivă pe care o pot căpăta ceasurile potrocute împreună de către toți membrii familiei (la masă, seara, în zilele festive), atitudinea constructivă pe care trebuie să o aibă profesorii față de timpul liber al tineretului, rolul educativ al grupurilor de copii, în primul rînd al celor constituite în orele de recreare și destindere.

Pregătirea pentru justa consumare a timpului liber se desfășoară — cum precizează Piero Viotto — după alte metode și cu alte procedee decît cele practice la clasă. Neavînd loc sub presiunea vreunei programe ce s-ar cere împlinită, influențele pe această linie se vor exercita pe îndelete, poate „într-un oarecare spirit diletant, evitîndu-se totuși superficialitatea și împrăștierea”. Educatorul va acționa, mai ales, prin ceea ce declanșează în sufletul școlarilor superioritatea personalității și competenței sale.

Stela PREDESCU

OLANDA

ȘCOLARIZAREA COPILOR „NOMAZI”

Olanda este supra-numită țara miilor de canale navigabile. Din această cauză, foarte multe familii (peste 12000) își petrec viața zi și noapte pe vapoare sau în bărci, fiind într-o continuă călătorie pe magistralele de apă.

Una dintre problemele care se pune în mod acut pentru aceste familii este aceea a școlarizării copiilor. Vasele nu pot acosta într-un singur loc, datorită traficului intons, mai mult de două zile. Atunci cum să frecventeze copiii școala? O soluție ideală ar fi aceea a internatelor; acestea însă sint puține și costisitoare. Pentru a da totuși posibilitate și copiilor „nomazi” să devină știutori de carte, s-a adoptat măsura învățării prin corespondență.

Elevii primesc de la școală temele lecțiilor pentru acasă prin poștă, și tot prin poștă le expediază școlii de care aparțin. Un rol important în asemenea cazuri, îl au, evident, părinții. Școala le pune acestora la dispoziție programa analitică și le dă îndrumările necesare — desigur tot prin corespondență. Dar adeseori, trăind tot timpul pe apă și ducînd o viață aspră, chiar și părinții copiilor aflați într-o asemenea situație posedă un bagaj de cunoștințe insuficient pentru a-i mai învăța și pe alții.

CE VOM PURTA ÎN SEZONUL DE IARNĂ

Încă nu s-a tras cortina peste decorul auriu al toamnei și magazinele s-au și pregătit să întâmpine, îndeosebi pe cei tineri, cu noi și elegante sortimente de îmbrăcăminte și încălțăminte. După asigurarea unei garderobe complete de vară și toamnă, cumpărătorii fiind avantajati și de organizarea celor două târguri — acum în pragul sezonului alb — unitățile comerciale vă pun la dispoziție un larg sortiment al vestimentației specifice iernii.

Dacă ne referim numai la aspectul exterior al articolelor de îmbrăcăminte pentru sezonul rece găsim o seamă de elemente demne de menționat: paleta coloristică contrastează oarecum cu tonurile folosite în sezonul cald, trecând de la culori vii la nuanțe mai atenuate, mai profunde. Astfel, în gama cromatică a acestei ierni se înscriu ruginiul, cărămiziu, dar mai ales violetul — vinăt — despre care se crede că va fi foarte mult căutat. Dintre culorile mai stinse se vor purta kakiul — întrebuințat și în anii precedenți, verdele irlandez verdele oliv. Specificul sezonului îl formează culorile pastel (gri, bej, albastru de mijloc).

Țesăturile destinate acestui sezon sînt în genere mai ușoare — potrivit tendinței croielii — și mai netede. Vom avea prilejul să cunoaștem din nou eleganța țesăturilor tweed în diferite modele. Pe lângă țesăturile din lînă pură sînt foarte apreciate pentru calitățile lor verificate la purtat, țesăturile în amestec cu fibre poliesterice sau polinitrilacrilice.

Linia croielii pentru femei, deși își menține în general caracteristicile din anul precedent, aduce ca element nou gulerul, care va deveni mai mare, mai înalt, uneori degajat, trecînd peste bărbie. Talia își reia locul convenit, făcîndu-se remarcată prin a-sortarea de cordoane late. Elementul specific al modelului va consta în practicarea asimetrice ca și în aplicarea de buzunare mari. Rochiile își păstrează linia apropiată de corp, iar partea inferioară puțin

evazată. Lungimea se va stabili — după atîtea încercări — la genunchi. Aceiași linie va aparține și mantoului.

Costumele pentru tineret și bărbați prezintă o croială oarecum diferită de cea din anul trecut, în funcție de întrebuințarea care i se dă (pentru oraș sau lucru, pentru facultate sau școală, pentru vacanță sau pentru sport). În general sacoul nu are o talie centrată, iar pantalonul va fi, ca și pînă acum, fără manșetă, într-o croială dreaptă, cu partea de sus apropiată de corp. Pardesiile, care ajung tot pînă la genunchi, abordează în cele mai multe modele linia apropiată de corp în genul redingotei sau croielii trapez.

Încălțăminte pentru adolescente și femei rămîne, pentru avantajele pe care le prezintă, cea de pînă acum: cu vîrf rotunjit sau carou, toc de înălțime potrivită (5 cm), mai gros și drept. Același lucru se poate spune și despre încălțăminte pentru bărbați, în sensul că păstrează aceleași caracteristici: vîrf patrat, cusături pe ramă, etc.

De pe acum adolescentele și femeile vor găsi, în toate magazinele specializate ale comerțului de îmbrăcăminte și încălțăminte, o gamă variată de paltoane, confecționate într-o linie modernă și elegantă, din țesături de lînă (în proporție de 70% pînă la 100%), cu gulere de blană naturală, sau din stofă (conținînd 59-69% lînă) cu garnituri din imitație de blană.

În această iarnă se vor purta — și comerțul a pregătit din timp un sortiment bogat — taioare din stofă, dublate cu vatelină și garnituri din blană naturală sau din imitație de blană. Această ținută este foarte comodă, dă libertate mișcărilor și facilitează deplasările imprimînd totodată o notă evidentă de ținută sportivă.

Nu numai pentru vacanțe, excursii sau activități sportive, ci chiar și pentru oraș, îndeosebi în zilele friguroase, se recomandă pantalonii din stofă sau din țesături supraelastice, care, pe lângă latura

practică, sînt și foarte elegante.

Pentru bărbați s-a pregătit o gamă variată de modele de paltoane din stoffe fine, din țesături de lînă și tip lînă, în culori practice și plăcute. În afară de costumele confecționate din stoffe de lînă și de lînă în amestec, pentru toate ocaziile, magazinele de îmbrăcăminte oferă sacouri din stoffe „fantezi”, în special pentru băieți și adolescenți, foarte practice în sezonul de iarnă, pe care le puteți asorta la pantalonii de altă culoare, obținînd astfel un elegant ansamblu pentru sport.

Tot pentru bărbați (de toate vîrstele) s-au confecționat diverse modele de cămăși, în desene și combinații de culori atrăgătoare, din țesături speciale pentru sezonul rece ca: scandinav, diagonal flanel, flanel sport, belflanel, aurelian etc.

Vă puteți completa garderoba și cu noi articole de îmbrăcăminte și încălțăminte sportive. Din gama acestora vă amintim: puloverele sport din p.n.a. pentru excursii, pentru ski și patinaj, pantalonii pentru ski din lînă sau țesături elastice, treninguri din bumbac sau fire supraelastice, toate aspectuoase, comode și foarte practice pentru sporturile de iarnă.

Bocancii pentru ski se găsesc într-o gamă variată și în mărimi și modele care corespund tuturor gusturilor și categoriilor de consumatori. Se recomandă îndeosebi modelele „poiana”, „campion”, „popular”.

De asemenea pentru toate vîrstele se găsesc ghete de patinaj cu un aspect plăcut și elegant.

În vacanțele de iarnă, concedii, excursii — puteți călători folosind sacii pentru spate și gențile de voiaj, care au intrat pe bună dreptate în terminologia turistică.

Din succinta prezentare a acestor articole care fac parte din garderoba de iarnă a fiecăruia, putem ușor deduce că frumoasele zile de iarnă care ne așteaptă, vor fi și mai plăcute dacă ne vor găsi pregătiți cu tot ceea ce ne trebuie.

CUPRINSUL

COLOCVII: În întâmpinarea Conferinței naționale a personalului didactic, din Republica Socialistă România
TUDOR BUGNARIU: Educația social-politică a tineretului școlar
LUCIA DEMETRIUS: Ochii care nu se întunecă niciodată

CORNELIU GRIGORIU: Invitația
VASILE BĂRAN: Prima întâlnire cu rîul
EMILIA CĂLDĂRARU: Să credem în limpezimea izvorului
NICOLAE ȚIC: Bunicii
MIHNEA MOISESCU: „Compromis...”
ILIE TRAIAN: Lauda — răsfat
DUMITRU SOLOMON: Părinții și limbajul „nostim” al copiilor

CLIMATUL FAMILIAL ÎN PERIOADA ȘCOLARĂ MICĂ (Anchetă) participă: URSULA SCHIOPU: Decupaj în psihologia școlarului mic; EDITH PETRUȚ: Particularitățile anatomofiziologice; GEORGETA BEJENARIU: E necesar un regim de viață; AUREL VIȚU: Stilul de muncă se formează în primul an de școală; ANTON VASILESCU: Rolul preponderent al climatului familial în dezvoltarea copilului. I. ILEA: Calmul și buna înțelegere...; OLGA MUMJI: Familia să cultive dragostea pentru școală; NICOLAE MUNTEANU: Casa părintească — un complex de influențe sănătoase

NEAGU RĂDULESCU: Un caricaturist pe străzile orașului; Voicu cel cît ușa; Ciorapi și note de la pachet; Cei trei mușchetari întârziati; Adresă greșită
SOFIA BURCULEȚ: Cazuri dificile și erori pedagogice

N. GRIGORIU: Educația permanentă
TRIBUNA COLOCVII:

ION SAMOILĂ: Prima zi de școală;
GHEORGHE MOVILĂ: Tineri care impun stimă;
G. BUNESCU: Un film educativ;
ION V. DAN: Orientarea profesională începe din clasa a IX-a

ANIVERSĂRI:
Școala generală „Simion Mehedinți” din Soveja

Liceul „Gheorghe Lazăr” din Sibiu
Liceul „Samuil Vulcan” din Beiuș
Liceul „Dr. Petru Groza” din Odorheiu Secuiesc

Liceul din Miercurea-Ciuc
Liceul din Cristur Secuiesc
Liceul „Dimitrie Cantemir” din București

CRONICI
ION ORGHIDAN: Virgil Radulian: Profesori și părinți contra insucceselor școlare; NICOLAE SORIN: Al. Bojin: Studii de stil și limbă literară

MERIDIANE
PAUL B. MARIAN: De vorbă cu Henri Hartung despre educația permanentă
Știri din U.R.S.S., Franța, S.U.A., Austria, Anglia, R.D. Germană, Italia, Olanda.

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

Revistă lunară editată de Ministerul Învățămîntului

COLEGIUL DE REDACȚIE: CONST. ARSENE, Inv. emerit, Pitești; ION ASZODY, publicist; Dr. OCT. BERLOGEA; BIANCA BRĂTU, lector univ.; prof. univ. dr. TATIANA SLAMA-CAZACU; SABINA CONSTANTIN, prof., Cluj; GH. DIACONU, dir. șc. prof. „Grivița Roșie”, București; AL. GEORGESCU, dir. Editurii tineretului; EMIL GIURGIUCA, prof. emerit (redactor șef); CRISTINA GOGA, dir. Casei de copii nr. 2, București; MARIA IACOBESCU, dir. șc. ped., Bacău; I. MATEI, sociolog; prof. univ. dr. IOAN MORARU; LIDIA NICULESCU-MIZIL; LUCIA OLTEANU, red. șef al publicațiilor pentru copii; VERONICA PORUMBACU; STELA PREDESCU, prof.; M. RAȚIU, prof.; prof. univ. dr. URSULA SCHIOPU; ECATERINA ȚIR.A., educatoare; RADU TUDORAN; ERWIN WILK, profesor, București.

Prezentarea grafică și artistică: C. BIVOLARU

Redacția și Administrația, București,
Bd. Dr. Petru Groza Nr. 18
Telefon 14.54.09 și 14.09.21

PĂRINȚI!

Zilnic între orele 11 și 14 se asigură
DEJUNUL PENTRU ELEVI

la restaurantele:

- PENSIUNEA BULEVARD
- CARAIMAN
- BRASERIA CIRCULUI
- MOLDOVA
- IZVORUL RECE
- UNIVERSITĂȚII
- RUCĂR
- MĂRĂȘEȘTI
- OPERA
- GRIVIȚA
- FERVIARUL
- KISELEFF
- CIȘMIGIU
- ALEEA ALEXANDRU

Valoarea unui menu complet, inclusiv pâinea,
este între 7,50—10,50 lei.

Se pot face și abonamente.

ÎN ATENȚIA CITITORILOR NOȘTRI

Abonamentele se pot face la Oficiile P.T.T.R. prin factorii
poștali și prin difuzorii din întreprinderi și instituții.

Revista se găsește de vânzare și la chioșcurile de
difuzare a presei din toată țara.

Pentru a avea colecția completă este recomandabil să
se facă abonamente pe timp de un an.

Costul unui abonament pe un an (12 numere) este de
36 lei.

**O PRODUCȚIE
A
STUDIOULUI
CINEMATOGRAFIC
BUCUREȘTI**

COLUMNNA

Scenariul: TITUS POPOVICI
Regia: MIRCEA DRĂGAN
Imaginea: NICU STAN
Muzica: THEODOR GRIGORIU
Decoruri: LIVIU POPA
Costume: ILEANA OROVEANU
Sunetul: A. SALANANIAN
Montajul: DRAGOȘ VITCOVSKI

Cu: RICHARD JOHNSON, ANTONELLA LUALDI, ILARION CIOBANU,
AMEDEO NAZZARI, ȘTEFAN CIOBOTĂRAȘU, AMZA PELLEA,
GHEORGHE DINICĂ, FLORIN PIERSIC, EMIL BOTTA,
FRANCO INTERLENGHI, SIDONIA MANOLACHE

